

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Організація та методика контролю забезпеченості та
ефективності використання оборотних активів суб'єкта
господарювання»**

Студентки 2 курсу, 6 М групи
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
спеціалізації «Фінансовий контроль»

підпис

Катеруші Яни
Сергіївни

Науковий керівник
д.е.н., доцент

підпис

Назарова Каріна
Олександрівна

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

підпис

Симоненко Валентин
Костянтинович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	12
1.1. Забезпеченість та ефективність використання оборотних активів суб'єкта господарювання як ключовий вектор його розвитку.....	12
1.2. Місце аналізу та контролю в системі ефективного управління суб'єктом господарювання.....	26
1.3. Оцінка чинного законодавства та наукових розробок з питань контролю забезпеченості й ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	40
Висновки до розділу 1.....	51
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	54
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ПВКП "Інтертех", м. Черкаси.....	54
2.2. Оцінка системи бухгалтерського обліку як інформаційної бази аналізу й контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	65
2.3. Оцінка системи внутрішнього контролю на ПВКП "Інтертех".....	82
2.4. Організаційно-інформаційна модель контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	97
Висновки до розділу 2.....	107
РОЗДІЛ 3. СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	109
3.1. Стан та напрями удосконалення організації аналізу та контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	109
3.2. Стан та напрями удосконалення методики контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	120
3.3. Застосування сучасних інформаційних технологій в процесі контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	127
3.4. Узагальнення та реалізація результатів контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.....	134
Висновки до розділу 3.....	143
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	145
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	148
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність роботи. Актуальність теми дослідження полягає у тому, що для здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства мають у розпорядженні оборотні активи, які являють собою контрольовані ними економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого у них капіталу. Оборотні активи є найважливішою складовою частиною загальної величини сукупних активів, беруть участь одночасно у всіх стадіях кругообігу, забезпечують відтворювальний процес, опосередковують розподіл і перерозподіл суспільного продукту.

Функціонування підприємства в умовах ринкової економіки вимагає створення системи управління, зокрема, управління оборотними коштами підприємства, заснованої на економічній оцінці можливих варіантів, які базуються на прогнозі параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Зниження обсягів виробництва на виробничих підприємствах, неоптимальний обсяг оборотних коштів, розбалансована їх структура і, як наслідок, брак коштів для розробки і впровадження конкурентоспроможної продукції, низька платіжна дисципліна, відсутність надійних джерел фінансування зумовлюють необхідність вдосконалення системи управління оборотними коштами, оскільки рішення великої частини проблем, які підприємства мають зараз, знаходяться в досліджуваній області.

Оборотні кошти є найважливішим елементом, що забезпечує процес відтворення, ефективність використання яких багато в чому визначають віддачу від вкладених у виробництво коштів. Отже, актуальність теми визначається тим, що ефективне управління оборотними коштами на основі своєчасного і обґрунтованого авансування ресурсів у виробництво забезпечить рентабельне функціонування підприємств.

Одним із ймовірних шляхів зміцнення фінансового становища підприємств є контроль за фактичним станом та напрямками використання їх оборотних активів. Таким чином, важливого значення набувають питання

документальної обґрунтованості господарських операцій з оборотними активами, достовірності та повноти відображення оборотних активів у бухгалтерському обліку та у фінансовій звітності з метою надання корисної інформації для управлінських цілей підприємства.

Теоретичні засади формування та використання оборотного капіталу викладені у працях Кене Ф., Маршала А., Мілля Дж.С., Сміта А., Фішера С., Шумпетера Й. Дослідженню цих проблем присвячені роботи зарубіжних авторів Сіднея Д. Грея, Бельведера І., Хорнгрена, Фостера Дж., Соколова В.Я. та таких вітчизняних фахівців як, Бутинець Ф.Ф., Сопко В.В., Голов С.Ф., Кузьмінський Ю.А., Домбровський В.М. та ін. Проблеми методології, теоретичного та практичного обґрунтування питань, пов'язаних з обліком, аналізом та управлінням оборотними активами знайшли відображення у працях багатьох вітчизняних вчених: Назарова К.О., Гордополов В.Ю., Анікіна В.А., Бланка І.О., Білухи М.Т., Гнідан В.І., Должанського М.І., Івахненко В.М., Лисенка Д.В., Мниха Є.В., Перера М., Рилєєва С.В., Шевчука О.А., Чернелєвського Л.М. тощо.

Наукові праці та практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень відносно методики контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів на підприємстві є дискусійними, а ряд важливих аспектів їхньої організації, оцінки та методики обліку потребують удосконалення.

Метою роботи є удосконалення організаційного та методичного забезпечення контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів

Об'єктом дослідження є процес контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів на ПВКП "Інтертех", м. Черкаси.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні підходи до контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.

Досягнення поставленої **мети** здійснювалося шляхом виконання наступних **завдань**:

- оцінити забезпеченість та ефективність використання оборотних активів суб'єкта господарювання як ключовий вектор його розвитку;
- визначити місце аналізу та контролю в системі ефективного управління суб'єктом господарювання;
- оцінити чинне законодавство та наукові розробки з питань контролю забезпеченості й ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ПВКП "Інтертех", м. Черкаси;
- оцінити систему бухгалтерського обліку на ПВКП "Інтертех" як інформаційної бази аналізу й контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- оцінити систему внутрішнього контролю на ПВКП "Інтертех";
- побудувати організаційно-інформаційну модель контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- дослідити стан та напрями удосконалення організації аналізу та контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- проаналізувати стан та напрями удосконалення методики контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- визначити застосування сучасних інформаційних технологій в процесі контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання;
- провести узагальнення та реалізацію результатів контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є класичні та сучасні теорії, праці визнаних у світовій науці вчених, національні акти законодавчої та виконавчої влади. Дослідження ґрунтуються на використанні основних положень системного підходу, сучасної теорії фінансів, менеджменту, маркетингу, економіко-математичних і статистичних методів аналізу. При проведенні дослідження були використані такі методи: структурно-логічний та семантичний аналіз (для уточнення й упорядкування термінології в понятійному апараті управління активами), методи бухгалтерського й управлінського обліку (при розробці класифікації витрат на управління активами), метод порівняльного аналізу (при дослідженні моделей управління активами), методи горизонтального й вертикального аналізу (при обґрунтуванні стану управління оборотними активами на підприємствах). Вихідними даними були фінансова та статистична звітність ПВКП "Інтертех", м. Черкаси, Державного комітету статистики України, періодичні видання, а також матеріали, зібрані автором у процесі спеціально організованих спостережень і опитувань.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою наукового дослідження послужила первинна документація, регістри обліку, звітність підприємства, нормативно-правові акти, статистичні матеріали Державної служби статистики України, наукові звіти НДР тощо.

Практична значущість результатів дослідження полягає у виробленні практичних рекомендацій з удосконалення управління оборотними активами та застосування відомих зарубіжних моделей управління основними їх видами в умовах української сучасної нестабільної економіки.

Апробація. За результатами дослідження опубліковано статтю на тему: «Ключові аспекти внутрішнього контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання»

Структура роботи: матеріал теоретичного й експериментального дослідження викладені в 3-х розділах, що складаються з 11 параграфів, на 141 сторінках; ілюстрованих таблицями, діаграмами й малюнками; бібліографічний перелік охоплює 76 літературних джерел; у додатках втримується 23 аркуші звітних документів підприємства, таблиць, рисунків та зведеної інформації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Забезпеченість та ефективність використання оборотних активів суб'єкта господарювання як ключовий вектор його розвитку

Поняття оборотні активи зустрічається в економічній літературі приблизно з початку минулого століття. Термін «оборотні активи» трактувався по-різному, в залежності від етапів розвитку економіки. В умовах адміністративно-командної системи більш розповсюдженим було поняття «оборотні кошти».

Розуміння сутності і функцій оборотних коштів було в той час одноманітним. Основною функцією вважалось розрахунково-платіжне обслуговування кругообігу коштів, фінансування поточних витрат підприємства. До складу оборотних коштів включали грошові суми, які необхідні на покупку матеріалів, сировини, на заробітну плату виробничому і адміністративному персоналу, на сплату податків і інших витрат підприємства, оплачених у поточному періоді [20].

З початку 50-х років між вченими-економістами виникла дискусія, в результаті чого з'явилися безліч конкуруючих один з одним понять і визначень оборотних коштів. Так, наприклад, Д'яченко В.П. писав: «Вартість оборотних фондів і фондів обігу складає в сукупності оборотні засоби підприємств». У підручнику політичної економії 1954 р. сказано: «Виробничі оборотні фонди і фонди обігу у їх сукупності складають оборотні засоби підприємства». Уточнив це визначення Усоскін М.М.: «сукупність оборотних фондів і фондів обігу у їх грошовому виразі складає оборотні кошти підприємства».

Заслуговує уваги висловлювання Бірмана А.М., який розуміє не просто вартісну, а саме грошову природу оборотних коштів. Він визначав оборотні кошти так: «кошти підприємства, вкладені в оборотні виробничі фонди і фонди

обігу, утворюють оборотні кошти підприємства». Барнгольц С.Б. пізніше дає наступне визначення: «Оборотні кошти – це кошти, авансовані для формування запасів оборотних фондів і фондів обігу, малоцінних предметів і тих, що швидко зношуються (у межах їх собівартості, яка включає і амортизаційні відрахування), необхідні для підтримки безперервності кругообігу».

У цьому визначенні відмічено, що оборотні кошти авансуються, але не відмічається платіжно-розрахункове призначення оборотних коштів, тоді як їх участь у забезпеченні безперервності кругообігу і полягає у платіжно-розрахунковому обслуговуванні кругообігу. Оборотні активи – термін, який використовується також і в бухгалтерському обліку, визначає як найменування другого розділу активу бухгалтерського балансу, тобто до оборотних активів відносяться ті активи, які у бухгалтерському балансі відображаються у його другому розділі. У бухгалтерському балансі до оборотних активів відносять матеріально-виробничі запаси, які включають:

- матеріально-речові цінності, які використовуються у тому чи іншому виді діяльності як предмети праці: сировина і матеріали, комплектуюча продукція, запасні частини, паливо;
- продукти праці: готова до реалізації продукція, товари (на складах постачально-збутових, торгівельно-закупочних та інших торгівельних організацій), напівфабрикати власного виробництва, а також продукція незавершеного виробництва (продукція, яка не пройшла весь технологічний цикл обробки: вироби не укомплектовані, які не пройшли випробувань та технічну прийомку, незавершені роботи);
- засоби праці, які приносять дохід або експлуатуються в інших цілях менше 12 місяців;
- грошові кошти, які включають гроші в касі підприємства, на поточному рахунку та інших банківських рахунках, у тому числі на валютному рахунку (готівка);
- дебіторська заборгованість, яка утворюється у вигляді грошових боргів підприємству за відпущені покупцям і замовникам продукцію, товари (виконані

роботи, зроблені послуги) на умовах і за вартістю, обумовлених господарським договором, до моменту їх оплати;

- короткострокові фінансові вкладення – вкладення підприємства у короткострокові ліквідні цінні папери (акції, облігації, сертифікати), придбані для отримання доходів у строк, який не перевищує один рік, а також у наданні короткострокових (до року) позик іншим господарським суб'єктам.

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (далі МСФЗ) до активів належать не тільки активи, які мають фізичну (матеріальну) форму, але й ті, що є свідченням певних прав, контролюються компанією (а не є обов'язковою власністю) і від використання яких в майбутньому вона очікує отримати вигоду [28].

Формування оборотних активів підприємства пов'язане з трьома основними етапами його розвитку:

- створення нового підприємства. Це найбільш складний етап формування оборотних активів;
- відтворення кількісного та якісного складу оборотних активів для забезпечення нормального функціонування підприємства, а також розширення, реконструкція та модернізація діючого підприємства. Цей етап формування оборотних активів можна розглядати як постійний процес розвитку, розширення активів;
- формування нових структурних підрозділів діючого підприємства.

Оборотні активи за своєю природою мають певні особливості.

До позитивних особливостей можна віднести наступні:

- високу ліквідність, в тому числі їх частка знаходиться у вигляді готових засобів розрахунку (грошові активи);
- високий потенціал структурної трансформації, тобто можуть бути легко перетворені з одного виду в інший при регулюванні грошового та матеріального потоку;
- легкість управління.

Поряд з перевагами оборотні активи мають також недоліки, а саме:

- частина оборотних активів, яка знаходиться у грошовій формі, в значній мірі схильна до втрати вартості в процесі інфляції;
- тимчасово вільні оборотні активи в формі грошових коштів генерують менший прибуток у порівнянні з тимчасово вільними позаоборотними активами, а надлишкові матеріальні оборотні активи не тільки не генерують прибуток, але й потребують додаткових втрат на їх збереження;
- мають місце втрати запасів товарно-матеріальних цінностей у зв'язку з їх природним убутком тощо.

Необхідність класифікації оборотних активів зумовлена такими проблемами:

- науковою розробкою питань обліку і аналізу оборотних активів;
- подальшим удосконаленням організації та методики обліку і аналізу оборотних активів;
- покращенням підготовки та підвищенням професійних здібностей практикуючих бухгалтерів, фінансистів та аналітиків, а також необхідністю здійснення наукових пошуків у сфері обліково-аналітичного забезпечення цими активами.

Вітчизняні вчені по-різному виділяють класифікаційні групи оборотних активів, при цьому спираючись, в основному, на міжнародну практику.

Загальними класифікаційними ознаками являються класифікація оборотних активів залежно від участі в кругообігу, за характером фінансових джерел формування та за видами. Менш поширеним є поділ за ступенем захищеності від інфляції, за ризиком вкладення, за ступенем ліквідності, за періодом та формою функціонування тощо. Нормативну ж класифікацію оборотних активів дає Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5], але враховується в цьому документі лише одна класифікаційна ознака – за видами оборотних активів. Ця класифікація здійснюється через характеристику статей балансу, що входять в розділ 2 балансу «Оборотні активи».

За характером участі в операційному процесі оборотні активи поділяються на:

1. Оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства (запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів, незавершене виробництво, готова продукція);

2. Оборотні активи, що обслуговують фінансовий (грошовий) цикл підприємства (грошові кошти, дебіторська заборгованість, поточні інвестиції).

За характером джерел фінансування науковці [2; 6; 7] виділяють:

1. Валові оборотні активи (оборотні кошти в цілому), що характеризують їх загальний обсяг, сформований за рахунок як власного, так і залученого капіталу. В балансі вони відбиваються в II та III розділах активу;

2. Чисті оборотні активи, що характеризують ту частину їх обсягу, яка сформована за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань.

Суму чистих оборотних активів розраховують як різницю між вартістю валових оборотних активів та сумою короткострокових поточних фінансових зобов'язань.

3. Власні оборотні активи характеризують ту їх частину, яка сформована за рахунок власного капіталу підприємства.

Відштовхуючись від такої класифікації, для правильного розуміння цієї ознаки та розподілу всіх наступних слід розрізняти поняття «оборотні активи» та «оборотний капітал», адже капітал є величиною, яка характеризує джерела утворення та право власності на активи, пояснюючи балансову теорію обліку. На нашу думку, такого ж розподілу потребує і класифікація, і за ознакою джерел фінансування повинні формуватися групи саме оборотного капіталу, адже право власності на оборотні активи у підприємства виникає з моменту їх отримання, незалежно від того, за рахунок яких джерел вони сформовані, що виключає дану ознаку з класифікації оборотних активів. Вони для підприємства будуть завжди «власними» (адже перебувають у його володінні, користуванні і розпорядженні з моменту надходження), а джерела їх формування різнитимуться. Окрім того, порядок розрахунку власних оборотних активів повністю збігається з визначенням суми чистих оборотних активів, адже він відображає методику визначення суми власного оборотного капіталу. Тому,

зважаючи на вищезазначене, слід розподілити усі класифікаційні ознаки на ті, які стосуються оборотних активів, та ті, що стосуються оборотного капіталу. Відповідно до цього щодо даної групи доцільно виділяти не валовий, чистий і власний оборотний капітал (тим більше, що поняття власного і чистого оборотного капіталу тотожні), а застосовувати поняття власного, позичкового та залученого оборотного капіталу.

За видами оборотні активи поділяються на:

1. Запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів. Цей вид оборотних активів характеризує обсяг вхідних матеріальних потоків в формі запасів, які забезпечують виробничу діяльність підприємства;
2. Запаси готової продукції, що характеризують поточний обсяг вихідних матеріальних потоків в формі запасів виробленої продукції, призначеної до реалізації. Іноді сюди відносять незавершене виробництво, скориговане на коефіцієнт його завершеності за окремими видами продукції;
3. Дебіторська заборгованість. Вона характеризує суму заборгованості на користь підприємства, представлену фінансовими зобов'язаннями юридичних та фізичних осіб по розрахунках за товари, роботи, послуги, видані аванси і т.д.
4. Грошові кошти. До них відносять не тільки залишки грошових коштів в національній та іноземній валюті, але й суму короткострокових фінансових вкладень, які розглядаються як форма інвестиційного використання тимчасово вільних залишків коштів;
5. Інші види оборотних активів. До них відносяться оборотні активи, які не включені в склад вищезгаданих (зокрема, деякі автори відносять сюди витрати майбутніх періодів тощо).

Згідно структури балансу, яка є типовою для підприємств України (окрім малих підприємств, банків та бюджетних установ), вартість незавершеного виробництва відноситься до запасів діяльності.

За періодом функціонування деякі автори [44; 58] виділяють постійну та змінну частину оборотних активів.

Постійні оборотні активи – це та частина оборотних активів, яка необхідна для забезпечення мінімальних потреб безперебійного функціонування.

Змінні оборотні активи – це та частина оборотних активів, потреба у яких зумовлена періодичними змінами [8]. Дослідники вважають, що фінансування змінних оборотних активів доцільно використовувати короткотермінові джерела, а для постійної їх частини – довготермінові. Вважаємо таку класифікаційну характеристику неприйнятною для оборотних активів, оскільки у всіх наукових працях підкреслюється, що ці активи обертаються, тобто перебувають в постійному русі, а тому фіксована («постійна») величина їх матеріальної складової – нонсенс, адже навіть при стабільних мінімальних кількісних параметрах (тобто обсягах запасів) ці активи здійснюють оборот через одноразовість використання та перенесення вартості (або обмеженість строку – для МШП). Ця ознака класифікації більш прийнятна для оборотного капіталу. Це пояснюється двома причинами: першою являється те, що постійна частина формується, в основному, за рахунок власних джерел, які мають довгостроковий, а точніше – необмежений термін користування. Друга причина полягає у тому, що в сучасних умовах змінну частину, за визначенням, формують короткострокові кредити, а вони являються саме джерелами, а не активами (активи, які отримані за рахунок кредиту, зазвичай трансформують свою форму з грошової в матеріальну). А фінансувати оборотні активи за рахунок постійних позичкових джерел (довгострокових кредитів) не вигідно, та і практика показує відсутність такого абсурдного фінансування.

Ще за часів Радянського Союзу при тотальному домінуванні планових показників, домінантною в класифікації оборотних активів виступала ознака *залежно від методів планування та регулювання*.

Нині точиться наукова полеміка щодо доцільності поділу оборотних активів на нормовані та ненормовані, оскільки відпрацьовані та обґрунтовані радянськими вченими нормативи втратили актуальність, а нові встановлюються кожним підприємством відповідно до індивідуальних умов та особливостей

технологічного процесу та процесу обігу. Хоча загальні правила нормування все ж залишилися.

За часом перебування в кругообігу оборотні активи класифікує лише Чухно І.С., при цьому не пояснюючи, як обґрунтовується така класифікація.

Елементи цієї класифікаційної групи відображають вартість оборотних активів у часовому аспекті, тобто початковими оборотними активами є підсумок розділу II активу балансу на початок звітного періоду, функціональними – вартість безпосередньо використаних у господарському процесі протягом року активів (вартість яких перенесена на витрати), а накопиченими – різницю між підсумком розділу II активу балансу на кінець та початок звітного періоду. У той же час, вважаємо, після відповідної інтерпретації цю класифікацію можна застосувати і до оборотного капіталу, але лише до власного.

За ступенем ліквідності оборотні активи в економічній літературі [55] поділяються на: 1. Високоліквідні – оборотні активи, що можуть бути моментально та без додаткових зусиль перетворені в грошові кошти. До них відносять грошові кошти та поточні фінансові інвестиції.

За формою функціонування виділено поділ на монетарні та речові оборотні активи. Монетарну форму виділено щодо грошових коштів та їх еквівалентів. Решту оборотних активів відносять до речових.

Політика управління оборотними активами полягає в формуванні необхідного обсягу і складу активів, оптимізації процесу їх обігу. Розробка політики управління оборотними активами, так само, як і загальна політика управління підприємством, включає вивчення комплексу чинників, що впливають на підприємство, і детальний аналіз кожного елемента структури оборотних активів окремо. Метою такого вивчення і аналізу є розробка системи заходів щодо поліпшення показників ефективності використання оборотних активів і, в цілому, поліпшення фінансово-економічних показників підприємства. В результаті розробки заходів підприємство складає план по впровадженню системи заходів, прогнозуючи при цьому майбутні результати

діяльності підприємства. Грамотна політика управління оборотними активами підприємства вже в короткостроковій перспективі призводить не просто до економії, зростання ліквідності і рентабельності активів підприємства, а й до зміцнення положення підприємства на ринку, стійкого зростання прибутку (або скорочення збитку) [64].

Таблиця 1.1

Вимоги до оцінки оборотних активів в обліку та звітності *

Вид (клас, група) об'єкта обліку	Оцінка	
	в обліку	в звітності
1. <i>Запаси:</i>	Придбані або виготовлені запаси обліковуються за собівартістю.	за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.
2. <i>Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги</i>	Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги оцінюється за первісною вартістю.	за чистою реалізаційною вартістю (П(С)БО 10)
3. <i>Поточні фінансові інвестиції</i>	Фінансові інвестиції первинно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за с/в підприємством до їх погашення. Собівартість фінансової інвестиції складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції.	Фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за собівартістю.
4. <i>Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті</i>	В грошовому виразі.	В грошовому виразі.

**[авторська розробка]*

Підприємству важливо розуміти гнучкість, своєчасність і тактичну швидкість розробки і впровадження заходів щодо вдосконалення управління оборотними активами: головна відмінність між управлінням оборотними і основними активами полягає в тому, що основна частина управлінських рішень реалізується протягом нетривалого (як правило, короткострокового) періоду часу. Розробляючи політику управління оборотними активами, необхідно вивчити найважливіші фактори, що впливають на структуру оборотних активів, ефективність їх використання та, відповідно, якість їх управління. До них відносяться:

- макроекономічні чинники: соціально-економічна ситуація в країні, умови господарювання (податки, субсидії, дотації, підтримка галузей, реальний рівень процентної ставки, рівень інфляції, рівень заробітної плати, курс національної валюти, можливість короткострокових фінансових вкладень тощо);
- мезоекономічних, тобто регіональні, галузеві фактори: характер розвитку регіону (підприємницький, дотаційний або змішаний), динаміка розвитку галузі (підйом або спад), тип ринкової структури (досконала або недосконала конкуренція), які визначають особливості механізму ціноутворення, ситуація на галузевому ринку, ціни на ресурсних ринках тощо;
- мікроекономічні чинники: сфера, масштаби і динаміка діяльності підприємства, галузева приналежність, особливості використовуваних технологій при виробництві товарів і послуг, динаміка і структура активів і пасивів, структура витрат, організаційна структура, канали збуту і їх ефективність, поточні показники фінансово-економічної діяльності, сезонність формування прибутку тощо.

Інші дослідники в якості важливих факторів, що впливають на активи і фінансові результати підприємства, називають, перш за все, якість чинного законодавства, рівень розвитку сектора державних послуг, природні умови, ступінь розвитку інфраструктури, соціально-економічні умови, рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, ціни на виробничі ресурси, інфляцію [14].

Найчастіше підприємства, що працюють на локальних ринках (особливо це стосується малих і середніх підприємств), нехтують важливістю макроекономічних і мезоекономічних факторів, вважаючи, що зв'язок між їх оборотними активами і загальною економічною ситуацією в країні досить слабка. Однак, як показує досвід, саме макроекономічні події мають найбільший вплив на динаміку активів підприємства. Як приклад можна привести зміну курсу гривні в 2015 р, в результаті чого українські підприємства виявилися в умовах, близьких до умов банкрутства. З іншого боку, недооцінка внутрішніх чинників і концентрація уваги на ринку веде до недовикористання

внутрішнього потенціалу розвитку, в результаті чого підвищуються внутрішні трансакційні витрати, і ефективність активів, відповідно, знижується. Традиційно управління оборотними активами підприємства здійснюється за двома напрямками: політика управління оборотними активами в цілому і управління окремими елементами оборотних активів [18]. Основними підходами в управлінні оборотними активами є: консервативний, помірний і агресивний. Головним критерієм поділу позначених підходів є співвідношення дохідності та ризику (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні підходи до управління оборотними активами*

Підхід	Характеристика	Співвідношення дохідності та ризику
1	2	3
<i>Оборотні активи в цілому</i>		
<i>Консервативний</i>	Підтримка високого рівня фінансової надійності в поєднанні з відсутністю великих можливостей для зростання і розвитку: відволікання (незалученість) коштів в оборот підприємства, просте відтворення продукції, великі запаси продукції, низька дебіторська заборгованість, великий запас готівки. Недоліки: низький приріст оборотних коштів, низька ефективність продажів, звуження кола клієнтської бази, неефективність використання коштів	Низький ризик - низька прибутковість
<i>Помірний</i>	Підтримка середнього рівня фінансової надійності в поєднанні з певними можливостями для росту і розвитку: залучення коштів в оборот підприємства за рахунок власних та залучених коштів, помірно розширене відтворення продукції, помірні запаси продукції, помірна дебіторська заборгованість, помірний запас готівки. Поєднує переваги консервативного та агресивного підходів управління	Середній ризик - середня прибутковість

Продовження табл. 1.2

1	2	3
<i>Агресивний</i>	Підтримка мінімального рівня фінансової надійності в поєднанні з великими можливостями для росту і розвитку: активне залучення коштів в оборот підприємства, розширене відтворення продукції, мінімальні запаси продукції, високий рівень дебіторської заборгованості, активне використання готівки. Переваги: ефективні продажі, розширення кола клієнтів, ефективність використання грошових коштів. Недоліки: низький рівень надійності, високий рівень банкрутства при настанні несприятливих макроекономічних умов	Високий ризик - висока прибутковість
<i>Товарні запаси</i>		
<i>Консервативний</i>	Завищений обсяг страхових і резервних запасів на випадок перебоїв з поставками і інших форс-мажорних обставин, великі втрати на зберіганні запасів і відволікання коштів з обороту	Рівень ризику зупинки виробництва - мінімальний. Зниження прибутковості за рахунок втрат на запасах
<i>Помірний</i>	Формування резервів на випадок типових збоїв	Середній ризик - середня прибутковість
<i>Агресивний</i>	Мінімум запасів, поставки «точно в строк»	Максимальна прибутковість, але найменші збої загрожують зупинкою (затримкою) виробництва
<i>Дебіторська заборгованість</i>		
<i>Консервативний</i>	Жорстка політика надання кредиту клієнтам, мінімальна відстрочка платежу, робота тільки з надійними клієнтами	Низький ризик невиконання зобов'язань клієнтами і затримки оплати, але одночасно - зниження прибутковості за рахунок звуження кола клієнтів і відсутності приросту продажів
<i>Помірний</i>	Надання середньоринкових (стандартних) умов поставки та оплати	Середній ризик - середня прибутковість

<i>Агресивний</i>	Велика відстрочка, гнучка політика кредитування клієнтів	Зростання прибутковості за рахунок розширення кола клієнтів, але одночасно - підвищення ризику появи простроченої дебіторської заборгованості і погіршення структури активів
-------------------	--	--

Закінчення табл. 1.2

1	2	3
<i>Грошові кошти</i>		
<i>Консервативний</i>	Зберігання великого залишку грошових коштів на рахунках, їх знецінення	Висока ліквідність - низький ризик - низька прибутковість
<i>Помірний</i>	Формування порівняно невеликих страхових резервів, інвестування в надійні фінансові інструменти	Середній ризик - середня прибутковість
<i>Агресивний</i>	Зберігання мінімального залишку грошових коштів на розрахункових рахунках, вкладення вільних грошових коштів в короткострокові дохідні фінансові інструменти	Високий ризик невиконання зобов'язань - зниження ліквідності - висока очікувана прибутковість

*[авторська розробка]

Ці підходи використовуються в залежності від умов, що склалися в господарюванні, хоча кращою в умовах економіки, що розвивається є помірна стратегія, що поєднує середній ризик і середній дохід. Необхідно звернути увагу на завдання з контролю оборотними активами, що стоять перед фінансовим менеджментом, які він повинен виконати задля ефективної діяльності підприємства. Ефективність системи контролю оборотних активів в багато чому залежить від можливості збору, обробки, передачі своєчасної інформації до органів управління. Отримання такої інформації залежить від надійності і якості технічних засобів для виміру, підрахунку, обміру та ін., що буде складати технічне забезпечення контролю оборотних активів. Наприклад,

для контролю запасів можуть використовуватись графічні прибори, датчики, вимірювальні прибори, різноманітні лічильники, автоматизовані системи та ін., які дають можливість отримувати інформацію про кількість виготовленої продукції, використаних виробничих запасів за годину, робочий день, неділю. Крім цього до технічного забезпечення управління та контролю оборотних активів можна віднести і телефони, комп'ютери, принтери, ксерокси та інші апаратні засоби.

Контроль оборотних активів необхідно організовувати на всіх рівнях управління. В результаті чого він отримує певну ієрархію (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Рівні контролю витрачання оборотних активів*

Рівні	Напрями контролю
<i>нижній</i>	безпосередньо контроль за виробничими запасами, МШП, незавершеним виробництвом, напівфабрикатами, готовою продукцією, товарами, який на підприємствах здійснюється бригадами, дільницями, групами
<i>середній</i>	до об'єктів контролю належать грошові кошти, розрахунки з дебіторами та ін. (цехи, служби, відділи)
<i>вищий</i>	здійснюється контроль за всіма видами оборотних активів (керівник та заступники)

*Удосконалено автором на основі джерела [70]

Така ієрархічна організація контролю оборотних активів зумовлена тим, що всі перераховані органи приймають участь чи забезпечують господарську діяльність та використовують ресурси підприємств. Крім того, якщо підприємство має філії, відокремленні структурні підрозділи та ін., контроль оборотних активів організовується відповідно до організаційної структури управління.

Бухгалтерський контроль — це складова частина внутрішньогосподарського контроль, який здійснюється для забезпечення надійності облікових даних, проведення перевірки доцільності і достовірності господарських операцій до моменту їх здійснення або перед їх завершенням на підставі бухгалтерських документів, а також перевірка правильності ведення

бухгалтерського обліку та вивчення результатів господарської діяльності підприємства.

Отже, забезпеченість та ефективність використання оборотних активів суб'єкта господарювання як ключовий вектор його розвитку має важливе значення при збереженні та раціональному використанні їх в процесі виробництва. Відсутнє управління ними призведе підприємство до розбалансованої діяльності, що спричинить виникнення ризикових та небажаних ситуацій. Тому підприємствам потрібно швидко вирішувати свої спонтанні проблеми, які виникатимуть у господарській діяльності, оскільки це сприятиме забезпеченню формування достовірної, достатньої, неупередженої інформації щодо оборотних активів для цілей управління.

1.2. Місце аналізу та контролю в системі ефективного управління суб'єктом господарювання

Місце та роль фінансового аналізу в стратегічному управлінні визначається трактуванням його суті та співвідношенням аналізу та процесу управління.

Сьогодні не існує єдиного підходу щодо трактування сутності фінансового аналізу, його завдань, об'єктів та етапів, також однозначно не визначено його предмет та інструментарій. Метою фінансового аналізу є формування множини альтернатив для прийняття стратегічних рішень, які забезпечать конкурентні переваги досліджуваного об'єкта та його прибутковість в довгостроковій перспективі з максимальним використанням потенціалу підприємства та змін у зовнішньому середовищі на свою користь.

Об'єкти фінансового аналізу визначаються відповідно до цілей, які ставить перед собою керівництво підприємства. Більшість дослідників до об'єктів стратегічного аналізу відносять: стратегічні господарські підрозділи (підрозділи диверсифікованої компанії), стратегічні зони господарювання (сегменти ринку), сектори бізнесу (напрями діяльності), окремі продукти

(товари, послуги), фінанси, інвестиційні проекти. Інші ж об'єктом вважають лише підприємство загалом.

Враховуючи розглянуті підходи до фінансового аналізу можна визначити його місце в системі управління підприємством.

На думку Парасій-Вергуненко І. М. виникнення фінансового аналізу пов'язане із еволюцією поняття управління. Сьогодні стратегічний аналіз автор розглядає в контексті функції стратегічного управлінського обліку. В системі стратегічного управління здійсненню аналізу передують стратегічне планування та стратегічний облік [49].

Як вихідний етап здійснення процесу стратегічного управління розглядають фінансовий аналіз такі науковці як Азоев Г.А., Ансофф І.Х., Боумен Ю.К., Герасимчук В.Г., Градов А.П., Віханський О.С., Володькіна М.В., Осовська Г.В., Томпсон А.А., Стрікланд А.Дж., Шершньова З.Є., Коробейніков О. вважає, що за межі процесу стратегічного управління слід винести аналіз, прогнозування та моніторинг зовнішнього середовища, оскільки результати їх проведення формують базу для самого управління. Аналіз повинен здійснюватись на кожному етапі: від формування до реалізації та контролю за реалізацією стратегії. Такий підхід забезпечить виконання основного принципу стратегічного управління: «йти від майбутнього до сьогодення» [55]. Автор Павловська О.В. вважає, що фінансовий аналіз проводиться з метою визначення стратегії розвитку підприємства та ґрунтується на дослідженні внутрішнього та зовнішнього середовища [49]. Однак в запропонованій авторами моделі стратегічного управління блок фінансового аналізу та блоки діагностики внутрішнього і зовнішнього середовища виділяються окремо.

Наведені думки доводять те, що між науковцями не існує єдиної думки щодо місця фінансового аналізу в системі управління підприємством. Більшість із них розглядають аналіз як один із етапів управління. Крім того до його завдання включають оцінку поточного стану досліджуваного об'єкта на етапі аналізу внутрішнього середовища підприємства, що є невиправданим, оскільки це є прерогативою поточного економічного аналізу. Що ж до аналізу

внутрішнього середовища, то на цьому етапі слід оцінювати сильні та слабкі сторони підприємства та рівень його потенціалу, які можуть бути використані для досягнення стратегічних цілей.

Фінансовий аналіз слід виділяти як самостійний напрям дослідження, як окрему систему, оскільки його елементи присутні на кожному із етапів стратегічного управління: від визначення стратегічних цілей до реалізації стратегії та оцінки її ефективності. Щодо співвідношення оперативного та фінансового аналізу, то аналіз оцінки поточного стану організації передусе фінансовому і є основою для його проведення.

Роль фінансового аналізу в системі управління підприємством визначається його перевагами, які дають змогу: створити інформаційну базу для прийняття стратегічних рішень на основі оцінювання внутрішнього та зовнішнього середовища; зменшити негативний вплив змін зовнішнього та внутрішнього середовища на результати діяльності підприємства; швидко реагувати на зміни та вносити відповідні корективи до стратегії, яка реалізується на даному етапі діяльності господарюючого суб'єкта; визначити необхідний рівень потенціалу підприємства та дію чинників зовнішнього середовища, які у поєднанні дають змогу досягнути його стратегічних цілей [63].

Основними задачами аналізу оборотних активів є обґрунтування бізнес-планів, побудова системи маркетингу та визначення ефективності їх використання (рис.1.1)[38].

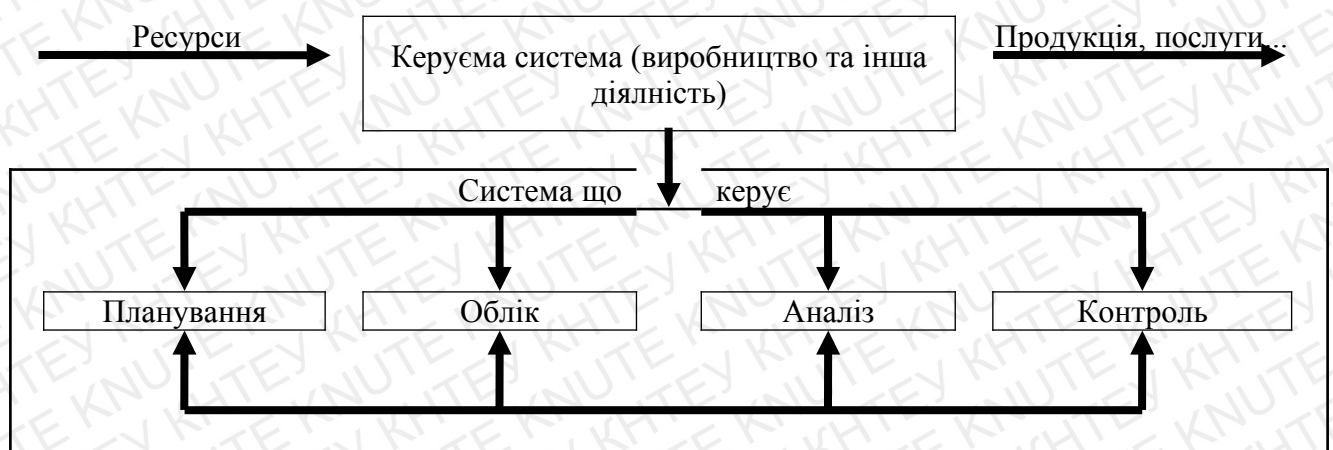

Рис. 1.1. Ефективність управління підприємством*

**Удосконалено автором на основі джерела [38]*

Управління являє собою процес цілеспрямованого, систематичного та безперервного впливу підсистеми що керує на підсистему що керується за допомогою загальних функцій управління, що створює замкнений та постійно повторюваний управлінський цикл. Ці загальні функції можуть ототожнюватися з окремими етапами процесу управління, взаємозв'язок яких може бути представлений таким чином (рис. 1.2) [38].

Рис. 1.2. Загальна система управління*

**Удосконалено автором на основі джерела [38]*

Як видно, облік та аналіз є загальними функціями та водночас етапами управління.

Облік – це інформаційна система, в якій первинна розрізнена інформація про господарські процеси перетворюються в інформаційні дані (сутності), необхідні для управління господарством, раціонального використання матеріальних, трудових ресурсів, для інших цілей, зумовлених завданнями підприємницької діяльності.

Фінансовий (бухгалтерський) облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Система бухгалтерського обліку, завдяки своїй методології здатна пов'язати і узагальнити в єдине ціле господарські засоби та господарські процеси. Тобто, бухгалтерський облік певною мірою утворює економічний каркас системи управління. Як цілісний економічний організм будь-яке підприємство функціонує на основі плану-прогнозу.

Забезпечити систему прогнозування і планування необхідними вихідними даними, здійснити суцільний взаємозв'язок та контроль за виконанням накреслених завдань, дати оцінку результатам роботи можна лише на основі бухгалтерського обліку, що забезпечує взаємозв'язок відображення засобів і процесів господарювання одночасно і в статиці, і в динаміці. Водночас, ніяке управлінське рішення не приймається без належного аналітичного забезпечення. Аналіз – це філософія обґрунтування управлінських рішень, визначений, логічний підхід до системи управління, у якому повинні гармонійно погоджуватися формалізовані та неформалізовані методи. Методи та моделі аналізу звичайно ґрунтуються або на планових показниках, або на фактичних показниках, визначених за даними обліку.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення системи управління на підприємстві є необхідною умовою його ефективності. Для аналізу оборотних

активів підприємства розроблено організаційно-інформаційну модель, що є способом формалізації економічного аналізу і складається із наступних блоків (рис.1.3). В основі управління оборотними активами лежить визначення оптимального обсягу та структури поточних оборотних активів, джерел їх покриття, а також співвідношення між ними, що забезпечує стабільну та ефективну діяльність підприємства. Надлишок оборотних активів веде до того, що частина капіталу не використовується і не приносить прибутку. Недостача оборотного капіталу, який має місце зараз на більшості підприємств, гальмує виробничий процес.

Оборотні засоби повинні забезпечувати безперервність виробничого процесу, тому структура та розмір оборотних засобів, що необхідні підприємству, визначається потребами виробництва та обігу.

Потреба в оборотних засобах залежить від:

- обсягів виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- виду бізнесу;
- масштабів діяльності;
- терміну виробничого циклу;
- структури капіталу підприємства;
- облікової політики та системи розрахунків;
- умов та практики кредитування господарської діяльності підприємства;
- рівня матеріально-технічного забезпечення підприємства;
- виду та структури засобів, що споживаються;
- рівня управління.

Розрахунок потреби у оборотних засобах ведеться з врахуванням часу перебування оборотних засобів у сфері виробництва та сфері обігу. Час перебування оборотних засобів у сфері виробництва включає період, протягом якого оборотні засоби виробництва знаходяться у процесі безпосереднього функціонування, часу перерв у процесі виробництва, часу їх перебування у формі залишків. Час перебування оборотних засобів у сфері обігу включає період знаходження їх у формі залишків нереалізованої продукції, грошових

коштів у касі, на рахунках у банках і в розрахунках з господарюючими суб'єктами. Загальний час обігу оборотних засобів (термін одного обороту) складається з часу їх перебування у сфері виробництва та обігу.

Система управління оборотними активами – це частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, їх фінансуванні й оптимізації структури.

Блок 1. Суб'єкти

Структурні підрозділи підприємства	Планова, фінансова та бухгалтерська служби	Вище керівництво підприємства
------------------------------------	--	-------------------------------

Блок 2. Об'єкти

Надходження оборотних активів	Вибуття оборотних активів	Функції управління (організація, регулювання роботи, облік та контроль на підприємстві)
-------------------------------	---------------------------	---

Блок 3. Система показників

Абсолютні показники		Відносні показники			
Натуральні	Вартісні	Показники структури	Показники динаміки	Показники ефективності	Показники якості товарних запасів

Блок 4. Джерела інформації та інформаційне забезпечення аналізу оборотних активів

Джерела інформації			Інформаційне забезпечення		
законодавчі акти	нормативно-планова документація	організаційно-розпорядча документація	облікова інформація	інформація статистичного обліку	позаоблікова інформація

Блок 5. Методи обробки економічної інформації

Економіко-логічні (традиційні) методи	Економіко-математичні методи
---------------------------------------	------------------------------

Блок 6. Методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів аналізу

Узагальнення результатів аналізу	Оцінка втрачених можливостей	Оцінка резервів ефективного використання оборотних активів	Вибір оптимального варіанту прийняття управлінських рішень та забезпечення контролю за їх виконанням
----------------------------------	------------------------------	--	--

Рис. 1.3 Організаційно-інформаційна модель аналізу оборотних активів

**Удосконалено автором на основі [66]*

Система управління оборотними активами підприємства розробляється за такими основними етапами [7, с. 41-42]:

1. Аналіз оборотних активів підприємства у попередньому періоді;
2. Визначення принципових підходів щодо формування оборотних активів підприємства;
3. Оптимізація обсягу оборотних активів;
4. Оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів;
5. Забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів;
6. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів;
7. Забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання;
8. Формування принципів, що визначають фінансування окремих видів оборотних активів;
9. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів.

1. Аналіз оборотних активів підприємства в попередньому періоді включає п'ять етапів [11, с. 74-75].

На першому етапі аналізу розглядається динаміка загального обсягу оборотних активів підприємства; темпи зміни середньої їх суми в зіставленні з темпами зміни обсягу реалізації продукції і середньої суми всіх активів; динаміка питомої ваги оборотних активів у загальній сумі активів підприємства.

На другому етапі аналізу розглядається динаміка складу оборотних активів підприємства в розрізі основних їх видів: запасів сировини, матеріалів і напівфабрикатів; запасів готової продукції; дебіторської заборгованості; залишків грошових активів.

На третьому етапі аналізу вивчається оборотність окремих видів оборотних активів у загальній їх сумі. Цей аналіз проводиться з використанням показників – коефіцієнта оборотності та періоду обороту оборотних активів.

На четвертому етапі визначається рентабельність оборотних активів, досліджуються фактори, що її формують. У процесі аналізу використовуються

коефіцієнт рентабельності оборотних активів, а також модель компанії “Дюпон”.

На п'ятому етапі аналізу розглядається склад основних джерел фінансування оборотних активів – динаміка їх суми та питомої ваги в загальному обсязі фінансових засобів, інвестованих у ці активи; визначається рівень фінансового ризику, що генерується сформованою структурою джерел фінансування оборотних активів.

Результати аналізу дозволяють визначити загальний рівень ефективності управління оборотними активами на підприємстві та виявити основні напрями його підвищення в майбутньому періоді [12].

2. Визначення принципових підходів щодо формування оборотних активів підприємства. На даному етапі аналіз відображає загальну ідеологію фінансового управління підприємством із позицій прийнятного співвідношення рівня прибутковості та ризику фінансової діяльності. Оборотні активи визначають вибір визначеного типу політики їх формування.

3. Оптимізація обсягу оборотних активів. Така оптимізація повинна виходити з вибраного підходу щодо формування оборотних активів, забезпечуючи заданий рівень співвідношення ефективності їх використання і ризику.

4. Оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів. Сезонні особливості суттєво впливають на обсяг потреби в окремих видах оборотних активів для здійснення операційної діяльності. На підприємствах окремих галузей є можливість переробляти сировину лише протягом "сезону переробки" з наступною рівномірною реалізацією продукції, що визначає в такі періоди підвищену потребу в оборотних активах, у формі запасів готової продукції. Коливання в розмірах потреби в окремих видах оборотних активів можуть бути викликані й сезонними особливостями попиту на продукцію підприємства. Тому у процесі управління оборотними активами варто визначати їх сезонну потребу, що складає різницю між максимальною та мінімальною потребою в них протягом року.

5. Забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів. Усі види оборотних активів тією або іншою мірою є ліквідними, крім витрат майбутніх періодів і безнадійної дебіторської заборгованості. Загальний платоспроможності підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями. З цією метою з урахуванням обсягу й графіка майбутнього платіжного обороту повинна бути визначена частина оборотних активів у формі коштів, високо- і середньоліквідних активів.

6. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів. Оборотні активи повинні приносити визначений прибуток при їх використанні у виробничо-збутовій діяльності підприємства. Водночас окремі види оборотних активів можуть приносити підприємству прямий прибуток у процесі фінансової діяльності у формі відсотків і дивідендів. Тому складовою частиною розроблюваної політики є забезпечення своєчасного використання тимчасово вільного залишку грошових активів для формування ефективного портфеля короткострокових фінансових вкладень.

7. Забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання. Усі види оборотних активів певною мірою схильні до ризику втрат. Наприклад, грошові активи схильні до ризику інфляційних втрат; короткострокові фінансові вкладення – до ризику втрат частини доходу в зв'язку з несприятливою кон'юнктурою фінансового ринку, а також ризику втрат від інфляції; дебіторська заборгованість – до ризику неповернення або невчасного повернення, а також ризику інфляційного; запаси товарно-матеріальних цінностей – до втрат від природних збитків тощо. Тому управління оборотними активами повинно бути спрямоване на мінімізацію ризику їх втрат, особливо в інфляційних умовах.

8. Формування принципів, що визначають фінансування окремих видів оборотних активів. Виходячи із загальних принципів фінансування активів, що визначають формування структури та вартості капіталу, слід конкретизувати принципи фінансування окремих видів і складових частин оборотних активів. Залежно від фінансового менталітету менеджерів сформовані принципи можуть

визначати широкий діапазон підходів до фінансування оборотних активів – від консервативного до агресивного.

9. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів. На основі раніше визначених принципів фінансування у процесі розробки системи управління оборотними активами формуються підходи до вибору конкретної структури джерел фінансування, їх приросту з урахуванням тривалості окремих стадій фінансового циклу й оцінки вартості залучення окремих видів капіталу.

На управління оборотними активами здійснює вплив система розроблених на підприємстві фінансових нормативів. Основними з таких нормативів є [13, с. 104]:

- норматив власних оборотних активів підприємства;
- система нормативів оборотності основних видів оборотних активів і тривалості операційного циклу в цілому;
- система коефіцієнтів ліквідності оборотних активів;
- нормативне співвідношення окремих джерел фінансування оборотних активів та інші.

Інструментарій щодо аналізу оборотних активів та її аналітичні можливості наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Інструментарій, щодо управління оборотних активів та її аналітичні можливості [66]

Інформаційне джерело	Форма	Аналітичні можливості
1	2	3
Публічна фінансова звітність	Баланс, Ф. №1	Оцінка динаміки оборотних активів в цілому та в розрізі їх складових груп. Визначення середньої вартості оборотних активів при визначенні показників оборотності та рентабельності.
	Звіт про фінансові результати, Ф. №2	Використання показників чистого, валового прибутку від реалізації продукції при розрахунку показників рентабельності та ділової активності в розрізі оцінки ефективності використання оборотних активів.

	Звіт про рух грошових коштів, Ф.№3	Оцінка руху грошових коштів в процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
	Примітки до форм річних фінансових звітів, Ф. №5	Використано розділи VI "Грошові кошти", УШ "Запаси", ІХ "Дебіторська заборгованість" для оцінки складу та структури грошових коштів, запасів, дебіторської заборгованості, а останньої, крім того, за строками погашення

Закінчення табл. 1.4

1	2	3
Інша інформація	Експертні оцінки	Аудиторські висновки правильності визначення та списання простроченої дебіторської заборгованості, фінансового стану підприємства в розрізі ліквідності та платоспроможності.
	Дані внутрішньогосподарського управлінського обліку	Журнали-ордери по рахунках 30,31, 23, 36 тощо, оборотні та шахові відомості для оцінки руху грошових коштів за відповідний період, оцінка матеріальних витрат на виробництво продукції.
	Планові джерела	Нормативи витрат матеріальних витрат на виробництво продукції для оцінки відхилення фактичних витрат від планових. Нормативи виробничих запасів, що необхідні для безперебійної діяльності підприємства, ступінь правильності їх визначення.
	Позаоблікові джерела	Рішення арбітражного суду рекламачії в розрізі правильності визначення та списання на витрати простроченої дебіторської заборгованості та об'єм рекламачії на відвантажену продукцію тощо.

Аналіз оборотних коштів, включає в себе ряд наступних етапів:

- знаходження потреби підприємств в оборотних коштах;
- виявлення джерел фінансування оборотних активів;
- аналіз ступеня впливу оборотних активів на стан ліквідності;
- розрахунок оборотності оборотних коштів для знаходження межі ефективності їх використання;
- аналіз виручки і прибутку, отриманих від використання оборотних коштів [62].

У загальноприйнятих методиках аналізу, як правило, передбачається реалізація перерахованих вище етапів за допомогою використання в якості обліково-аналітичних показників лише дані бухгалтерської фінансової звітності підприємств. Формування бухгалтерської фінансової звітності відбувається за правилами, встановленими державними нормативно-правовими актами, і в ній не враховується в повній мірі інформаційні потреби менеджменту підприємств. У зв'язку з цим, необхідно використовувати для аналізу оборотних активів отримані дані управлінського обліку, бюджети і звіти про їх виконання, в яких розглядаються ті ж аспекти фінансово-господарської діяльності, що і в бухгалтерській фінансовій звітності, але слід врахувати, що інформаційне наповнення бюджетів має відміну від інформаційного наповнення бухгалтерської фінансової звітності. Дані управлінського обліку бюджетів і звітів містять не тільки фінансові, а й нефінансові показники і дають можливість оцінки активів підприємств не за найменшим з двох показників – собівартості та ринкової ціною, – а по кожному з них. Даний факт дозволить отримати не тільки більш детальну інформацію для подальшого аналізу оборотних активів, але і виробити нові, досконаліші способи при розрахунку необхідних показників [4].

У процесі формування оборотних коштів на підприємстві необхідно приділити увагу ліквідності застосованої структури активів. Здійснення виробничо-фінансової діяльності пов'язано з рухом матеріальних ресурсів і грошових потоків. З одного боку, вхідні потоки ресурсів, необхідних для виконання виробничого плану, викликають відтік грошових коштів, а з іншого боку, реалізація випущеної продукції призводить до припливу грошових коштів. Таким чином, в результаті використання оборотних коштів, в виробничо-фінансовому циклі на звітну дату, у підприємства складається певна структура оборотних активів, які сформовані для здійснення ним своєї діяльності і зібраних ним зобов'язань [39].

У традиційному способі аналізу ліквідності порівнюються активи і пасиви бухгалтерського балансу, агреговані в чотири групи за наступним

принципом: активи – за ступенем зменшення ліквідності майна, пасиви – за ступенем збільшення термінів погашення зобов'язань.

Беручи до уваги вищевикладений підхід, слід зазначити, що він не завжди дає можливість приймати обґрунтовані і необхідні управлінські рішення, тому що сформовані на сьогоднішній день умови, при яких підприємство здійснює свою діяльність, не знаходять свого відображення в зовнішніх формах бухгалтерської фінансової звітності. Так, наприклад, не використовуючи додаткові джерела інформації неможливо визначити частку сумнівної дебіторської заборгованості і ряд наслідків у разі непогашення кредиторської заборгованості. Тут необхідно розділити дебіторську і кредиторську заборгованості на заборгованості – зовнішня заборгованість. А також утворені дебіторська і кредиторська заборгованість у взаєминах з різними контрагентами, які належать цьому ж власнику, що і аналізований суб'єкт господарювання – внутрішня заборгованість, тому що в короткостроковому періоді частину кредиторської заборгованості можна віднести до власних джерел, а частину дебіторської заборгованості віднести в найбільш ліквідні активи. Виходячи, з вищевикладеного, вдосконалюємо спосіб угруповання активів і пасивів підприємств, що передбачає використання даних управлінської та фінансової звітності (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Класичний підхід ліквідності балансу за звітний рік

Активи	Розшифровка	Пасиви	Розшифровка
<i>А 1. Найбільш ліквідні</i>	Грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, структурна дебіторська заборгованість, векселі до отримання	<i>П 1. Найбільш термінові зобов'язання</i>	Кредиторська заборгованість за вирахуванням структурної, авансів отриманих, інші короткострокові зобов'язання
<i>А 2. Швидко Реалізовувані</i>	Короткострокова дебіторська заборгованість за вирахуванням структурної, сумнівною і векселів до отримання, нормативні залишки готової продукції та інші активи	<i>П 2. Короткострокові зобов'язання</i>	Короткострокові кредити і позики, аванси отримані, відкладені податкові зобов'язання

<i>А 3. Повільно реалізовані</i>	Запаси за вирахуванням нормативних залишків готової продукції і неліквідів, ПДВ по придбаних цінностей	<i>П 3. Довгострокові зобов'язання</i>	Довгострокові кредити і позики
<i>А 4. Важкореалізовані.</i>	Необоротні активи, довгострокова дебіторська заборгованість за вирахуванням структурної, сумнівна дебіторська заборгованість і неліквіди	<i>П 4. Постійні пасиви</i>	Власний капітал, структурна кредиторська заборгованість

Ідеальним вважається стан, коли спостерігається система співвідношень:

$$A1 \geq P1, A2 \geq P2, A3 \geq P3, A4 \geq P4$$

Розглядаючи запропонований вище підхід, можна побачити, що проведення аналізу ліквідності активів підприємства, який заснований на використанні даних бюджетів та управлінської звітності, дає можливість менеджерам проводити дослідження на більш успішному рівні при плануванні, придбанні активів і проведенні платежів, а також приймати найбільш виважені рішення для цілей управління фінансовими потоками підприємств.

1.3. Оцінка чинного законодавства та наукових розробок з питань контролю забезпеченості й ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Облік та контроль оборотних активів регламентується багатьма нормативно-правовими документами.

Зміст та завдання організації обліково-аналітичного процесу оборотних активів охоплюють встановлення графіків дії певної підсистеми, визначення складових даних, що надходять та передаються нею, вибір методів й способів збору, обробки й видачі інформації, а також шляхів наукової організації праці облікових працівників [55]. Методичні основи щодо формування в обліково-аналітичному процесі інформації про оборотні активи, а також розкриття такої інформації у фінансовій звітності підприємства регламентуються комплексом

нормативних актів, що в сукупності формують відповідну нормативно-правову базу.

Необхідно зауважити, що в нашій країні базовим документом, що визначає порядок забезпечення та регламентує формування обліково-аналітичного процесу на підприємстві, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», тому вважаємо за доцільне наголосити на його пріоритетності у дослідженні нормативно-правової бази обліку оборотних активів.

Важливо, що визначальний вплив на забезпечення обліково-аналітичного процесу в Україні здійснює комплекс відповідних нормативно-правових документів, які, на нашу думку, доцільно систематизувати у вигляді п'яти основних рівнів:

1. Конституція України, Кодекси законів і Закони України.
2. Укази й розпорядження Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України.
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові документи щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які затверджуються Міністерством фінансів України.
4. Нормативно-правові акти (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації Міністерства фінансів та інших органів, що розробляються і затверджуються на основі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.
5. Рішення (накази, розпорядження) щодо організації і ведення бухгалтерського обліку безпосередньо на рівні підприємства.

За результатами систематизації та узагальнення отриманих результатів досліджень виявлено, що основою нормативно-правової бази, яка здійснює регламентування порядку організації обліково-аналітичного процесу оборотних активів є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та відповідний комплекс Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (табл. 1.5).

Основою бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Цей закон визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Цей закон поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також суб'єкти підприємницької діяльності, яким відповідно до законодавства надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів і витрат, ведуть бухгалтерський облік і подають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством.

Господарську діяльність регулює Господарський Кодекс України. Так, під господарською діяльністю у Господарському кодексі України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1, ст. 3]. У Податковому кодексі України господарська діяльність визначається як діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами [2, ст. 14].

Щодо поняття суб'єкта господарювання, то воно зазначене у статті 55 Господарського кодексу України. Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Суб'єтами господарювання є: 1) господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та

зареєстровані в установленому законом порядку; 2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Таблиця 1.6

Імперативи нормативно-правового забезпечення щодо регулювання обліково-аналітичного процесу оборотних активів підприємства*

Назва нормативно-правового документа	Сутність нормативно-правового документу щодо регулювання обліково-аналітичного процесу оборотних активів
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [10]	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями бухгалтерського обліку.
П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [6]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 30 «Біологічні активи» [9]	Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності, яке затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р № 73. [5]	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього Положення (стандарту) варто застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі – підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ) і консолідованої фінансової звітності.
П(С)БО 9 «Запаси» [11]	Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).
Інструкція про	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків

застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, від 18.03.2014 [4]	бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.
--	---

**Узагальнено автором на основі джерел: [10; 11; 5; 28]*

Центральне місце в побудові бухгалтерського обліку, організації всього облікового процесу займає План рахунків. Саме ним визначаються основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, нагромадження облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу. План рахунків є директивним документом, обов'язковим для всіх підприємств й організацій [28]. Планом рахунків бухгалтерського обліку називається систематизований перелік рахунків, який забезпечує групування необхідної інформації про господарську діяльність підприємств, визначає побудову всієї системи бухгалтерського обліку з метою одержання необхідних даних для управління, контролю і звітності.

Інструкція № 291 «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств» встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб.

Одним з основних оборотних активів підприємства є товари. Тому одним із основних, найскладніших та проблемних питань методології бухгалтерського обліку є правильне та раціональне відображення в бухгалтерському обліку

первісної вартості (фактичної собівартості) товарів та собівартості їх вибуття, визначення та відображення в системі синтетичного та аналітичного обліку товарних операцій.

Облік запасів регламентує П(С)БО 9 «Запаси». Відповідно до пунктів 8-9 П(С)БО 9 «Запаси» до первісної вартості товарів мають входити витрати на придбання, доставку та доведення їх до придатного для реалізації стану. При вибутті товари оцінюються як правило за методом ФІФО.

За НСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначаються зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються до балансів підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ). Оборотні активи відображені в Балансі у другому розділі активу. У стандарті визначено поняття оборотних активів та наведена їх класифікація.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [10] регулює порядок бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначає методи оцінки дебіторської заборгованості на етапах зарахування її на баланс підприємства, при відображенні у фінансовій звітності на дату балансу і при списанні з балансу як безнадійної.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» встановлює особливий порядок оцінки дебіторської заборгованості за продукцію, роботи, товари, послуги, - вона зараховується на баланс (визнається в обліку) одночасно з визнанням доходу. Таким чином, для визнання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги необхідно, щоб виконувалися критерії визнання доходу (П(С)БО 15 «Дохід», п.8):

- покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);

- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Момент передачі ризиків й вигод, пов'язаних з правом власності на продукцію, товари, роботи, послуги визначається на основі вивчення угоди поставки продукції (товару, послуг), яка укладена між підприємством та покупцем, та обставин операції. Вважаємо за доцільне наголосити на суттєвому значенні регулюючої документації, що розробляється безпосередньо на рівні підприємства, оскільки вона регламентує специфіку обліково-аналітичного процесу відповідно до особливостей діяльності кожного окремого господарюючого суб'єкта. Така документація є досить важливою у формуванні обліково-аналітичного процесу активів підприємства, оскільки її розробка потребує врахування вимог законодавчих актів вищого рівня та виявлення і правильного відображення специфічних аспектів обліково-аналітичної діяльності на рівні даного суб'єкта господарювання.

В роботі, крім нормативних джерел, використовувалась спеціальна література з питань обліку, контролю й аналізу оборотних активів.

Таблиця 1.7

**Огляд спеціальної літератури з обліку, аналізу та контролю
оборотних активів***

№ пор.	Назва посібника, статті	Короткий зміст	Використання для даної теми
1	2	3	4
1.	Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст] + [Електронний ресурс] : навч. посібник / П.Й. Атамас . – 2-ге вид., перероб. та доп . – К. : ЦУЛ, 2010 . – 392 с.	В підручнику розглядаються питання функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання	Використано при опрацюванні питання управління оборотними активами
2.	Верига Ю.А. Звітність підприємства: метод. рек. / Ю.А. Верига, М.М. Орищенко,	Розглядається методика бухгалтерського обліку та фінансової звітності	Використовуємо при опрацюванні питання бухгалтерського обліку оборотних активів

	Н.В. Фірсова. – Полтава: ПУЕТ, 2010. – 290 с.		
3.	Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика. Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2010, 536с.	Розглядаються підходи відображення товарних операцій на підприємствах	Використовуємо при опрацюванні питання бухгалтерського обліку оборотних активів
4.	Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. –К.: Фактор, 2008, 1008с.	Розглянуті питання бухгалтерського обліку і звітності за міжнародними положеннями (стандартами)	Використано для висвітлення обліку оборотних активів

Продовження табл. 1.7

1	2	3	4
5.	Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз : Навч. посібник / П.Л. Гордієнко ; Л.Г. Дідковська; Н.В. Яшкіна . - К. : Алерта , 2011. - 520 с.	Суть, види та роль економічного аналізу, методика комплексного аналізу найважливіших показників діяльності підприємства	Використано при аналізі показників фінансової діяльності підприємства та аналізі оборотних активів
6.	Домбровський В.М., Гнилицька Л.В., Коршикова Р.С. Управлінський облік: Навч.посіб. /За ред.. В.М. Домбровського.—Вид. 2-ге, без змін.—К.:КНЕУ, 2008.—278 с.	Розглянуті питання управлінського обліку	Висвітлюються загальні питання побудови управлінського обліку витрат та його взаємозв'язок з фінансовим обліком.
7.	Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. В. Жолнер ; Мін. освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет харчових технологій. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 364 с.	Розглянуті питання бухгалтерського обліку і звітності за міжнародними положеннями (стандартами)	Використано для розкриття обліку дебіторської заборгованості
8.	Кужельний М.В. Організація обліку. - К. :ЦУЛ, 2010. – 659 с.	В посібнику висвітлені питання організації обліку та особливості його ведення на підприємствах	Використано при проектуванні системи первинного обліку оборотних активів
9.	Мних Є.В. Економічний аналіз : Підручник / Є.В. Мних . - К. : Знання , 2011. - 630 с. [27]	Суть, види та роль фінансово-економічного аналізу, методика комплексного аналізу найважливіших показників діяльності підприємства	Використано при аналізі показників ефективності використання оборотних активів
10.	Організація бухгалтерського обліку [Текст] : навч.	Висвітлені питання організації обліку на	Використано при розгляді організації

	посібник / Ю.Д. Чацкіс, Е.С. Гейер, О.А. Наумчук, І.О. Власова . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 564 с.	підприємствах	обліку на підприємстві
11.	Прохар Н.В. Податковий облік: навч.-метод. посібник / Н.В. Прохар. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 162 с.	Розглядається методика податкового обліку	Використовуємо при опрацюванні питання податкового обліку оборотних активів

Продовження табл. 1.7

1	2	3	4
12.	Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік грошових коштів як складової монетарних активів підприємства// Вісник ЖДТУ. – 2012. – №1(59). – С.36-42	Досліджено проблеми бухгалтерського обліку грошових коштів та основні пропозиції дослідників щодо їх вирішення. Удосконалено методику облікового відображення грошових коштів та запропоновано внести зміни до плану рахунків бухгалтерського обліку	Для визначення поняття «грошові кошти» та «монетарні активи»
13.	Скоробогатова В. В. Грошові кошти як складова монетарних активів: економічна та облікова сутність поняття// Вісник ЖДТУ. – 2012. – №1(59). – С.193-197	Досліджено сутність поняття грошових коштів в різних літературних джерелах та запропоновано удосконалити їх визначення. Показано взаємозв'язок між такими поняттями, як “гроші”, “готівка”, “грошові кошти”, “фінансові ресурси” та “грошові активи”	Для визначення поняття «грошові кошти» та «монетарні активи»
14.	Ткаченко Н. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність (2010), – К.: Алерта, 2010.	Розглядається методика бухгалтерського обліку та фінансової звітності	Використовуємо при опрацюванні питання бухгалтерського обліку оборотних активів
15.	Фінансовий аналіз [Текст]: теорія та практика: навч. посібник / О.Я. Базилінська. – 2-ге вид . – К. : Центр учб. л-ри, 2011 . – 328 с.	Суть, види та роль економічного аналізу, методика комплексного аналізу найважливіших показників діяльності підприємства	Використано при аналізі показників фінансової діяльності підприємства та аналізі оборотних активів
16.	Фінансовий та управлінський облік за національними	Розглянуті питання бухгалтерського обліку і	Використано для висвітлення обліку

	стандартами: підручник / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.	звітності за міжнародними положеннями (стандартами)	оборотних активів
17.	Белозерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві// В. Белозерцев//Економіст.— фірма «Колегіум», 2009.- №11. С. 23-28	Розкрито проблемні питання щодо обліку класифікації дебіторської заборгованості. Розроблено і обґрунтовано класифікацію, яка відповідає потребам обліку і зацікавлених користувачів.	Використано при визначенні поняття дебіторської заборгованості

Закінчення табл. 1.7

1	2	3	4
18.	Кияшко О.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. – Рукопис. (Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит – Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2011.)	досліджено й уточнено склад і структуру дебіторської заборгованості з урахуванням зарубіжних та вітчизняних вимог стандартів бухгалтерського обліку, класифікацію й підходи до оцінки дебіторської заборгованості як об'єкта бухгалтерського обліку та економічного аналізу.	Використано при визначенні поняття дебіторської заборгованості

*[авторська розробка]

Наприклад Муравський О. А. у власній дисертації «Формування і використання оборотних коштів сільськогосподарських підприємств». обґрунтовує низку теоретичних, методичних і практичних аспектів формування та використання оборотних коштів сільськогосподарських підприємств. У результаті вивчення й узагальнення вітчизняних та зарубіжних літературних джерел уточнює сутність економічної категорії «оборотні кошти», розкриває їх склад і структуру. Також автором удосконалено механізм формування і використання оборотних коштів сільськогосподарських підприємств, розроблено структурно-логічну модель формування оборотних коштів, удосконалено підходи до прогнозування потреби та рівня забезпечення

оборотними коштами на основі кластерного аналізу та динаміки ймовірностей [36].

Автор Ружицький А. В. у власній роботі уточнює зміст поняття «економічна безпека підприємства», визначено роль оборотних коштів підприємства у забезпеченні економічної безпеки, узагальнює теоретичні аспекти організації моніторингу оборотних коштів. Також ним здійснено діагностику рівня економічної безпеки енергогенеруючих підприємств, проведено моніторинг оборотних коштів у контексті забезпечення економічної безпеки. Розроблено методичні підходи до моніторингу оборотних коштів, запропоновано концептуальний підхід до обґрунтування вибору управлінських альтернатив за результатами моніторингу, що дозволяє одночасно враховувати стан окремих складових оборотних коштів та зміну економічної безпеки.

У результаті дослідження та узагальнення теоретичних основ організації моніторингу оборотних коштів у системі забезпечення економічної безпеки енергогенеруючих підприємств автор вважає, що у межах комплексного моніторингу доцільно виокремлювати його постійно діючу частину (базовий моніторинг) [57]. Як доповнення до базового моніторингу доцільно використовувати проблемний моніторинг.

Підсумовуючи, зауважимо, що кожне підприємство в нашій країні повинно самостійно, ґрунтуючись на чинному законодавчому полі та власному досвіді роботи, а також особливостях національної економіки, проводити коректний обліково-аналітичний процес щодо оборотних активів із врахуванням специфіки здійснення ним господарської діяльності відповідно до умов ринкової кон'юнктури та інших внутрішніх і зовнішніх факторів функціонування.

Висновки до розділу 1

Отже, за результатами першого розділу можна зробити наступні висновки:

1. Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Значну частку оборотних активів на підприємствах складають запаси.

Управління активами підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній цілі.

Ефективно розміщені фінансові ресурси підприємства є найважливішим симптомом його „фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому. Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Основною метою управління фінансовими ресурсами на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

2. Проведення аналізу ліквідності активів підприємства, який заснований на використанні даних звітності, дає можливість менеджерам проводити дослідження на більш успішному рівні при плануванні, придбанні активів і проведенні платежів, а також приймати найбільш виважені рішення для цілей управління фінансовими потоками підприємств.

3. У результаті систематизації отриманих в роботі результатів виявлено, що оборотні активи є досить складною та багатоаспектною категорією, яка включає комплекс елементів. У зв'язку із цим забезпечення коректного обліково-аналітичного процесу цієї вагомій складовій активів підприємства

повинно базуватись виключно на діючій нормативно-правовій базі, визначеній законодавством України та враховувати внутрішню нормативну документацію підприємства, яка б надавала можливість повною мірою відображати специфіку його функціонування.

Отже, таке коректне відображення облікових даних у внутрішніх нормативних документах, діючих у межах кожного окремого підприємства, надасть можливість та створить передумови для врахування специфіки діяльності кожного суб'єкта господарювання, забезпечить достатню інформативність та аналітичність при виконанні функцій контролю, планування та формування управлінських рішень тактичного та стратегічного призначення.

Дослідження існуючих економічних показників показує, що для проведення аудиту та аналізу наявності і руху оборотних активів підприємств, використовуючи систему бухгалтерського обліку, доцільно використовувати такі основні показники, як: коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності грошових коштів, коефіцієнт завантаженості активів в обороті і інші.

На практиці можуть також розраховуватися й інші показники, що вимірюють ту чи іншу якісну характеристику й поглиблюють аналіз наявності і використання оборотних активів підприємств.

Основним із завдань економічного аналізу оборотних активів є вирішення задач оптимізації запасів на підприємстві. На підприємствах доцільно впровадити нові підходи до організації процесу постачання запасів, з урахуванням зменшення витрат на їх придбання та зберігання, з використанням усіх можливих заходів щодо скорочення таких витрат.

Інформація, що буде отримана завдяки удосконаленню економічних показників при проведенні аналізу і оцінки ефективності формування витрат на придбання і зберігання запасів, надасть можливість бухгалтерам-аналітикам порівнювати запланований рівень витрат з понесеними фактично за період, а також аналізувати причини відхилення з метою прийняття правильних

управлінських рішень щодо організації придбання і зберігання запасів на підприємствах в залежності від специфіки їх діяльності.

Застосування всіх вищепереглянутих економічних показників аналізу руху оборотних активів допоможе в ефективній організації і управлінні можливостей підприємства щодо забезпеченості необхідними виробничими запасами, грошовими коштами, а також регулюванні рівня дебіторської заборгованості.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ПБКП "Інтертех", м. Черкаси

ПБКП "Інтертех" створене на в 2005 році та зареєстровано Черкаською районною державною адміністрацією київської області 14 лютого 2005 р.

При провадженні статутної діяльності виконання будівельно-монтажних робіт ПБКП "Інтертех" виконує згідно:

- Ліцензії серії АВ №050098 від 17 лютого 2016 року видана Міністерством Будівництва, Архітектури та житлово-комунального господарства України і діє до 17 лютого 2021 року.
- Дозволу на початок виконання робіт підвищеної небезпеки №1098.06.32-45.21.1 від 18 жовтня 2016 року виданий Територіальним Управлінням Держпромгіннагляду по Київській області та м. Києву і діє до 18 жовтня 2019 року.

Основними вид діяльності згідно Статуту є:

Виконання комплексу робіт по виготовленню та монтажу металоконструкцій, пусконаладжуванню, капітальному ремонту, технічному переозброєнню, реконструкції і сервісному обслуговуванні гідротехнічних будівель і споруд на ГЕС, ГАЕС, ТЕЦ, АЕС, а також конструкцій промислових і цивільних будинків, висотних споруджень, магістральних трубопроводів; інших об'єктів гідротехніки і меліорації, судноплавних річкових споруджень і шлюзів, експлуатаційних і будівельних кранів і інших конструкцій.

Підприємство має лінійну структуру, його очолює директор. Він здійснює керівництво підприємством в цілому, тобто представляє підприємство в будь-яких організаціях, розпоряджається в межах чинного законодавства його майном, укладає договори, відкриває в банках розрахункові рахунки.

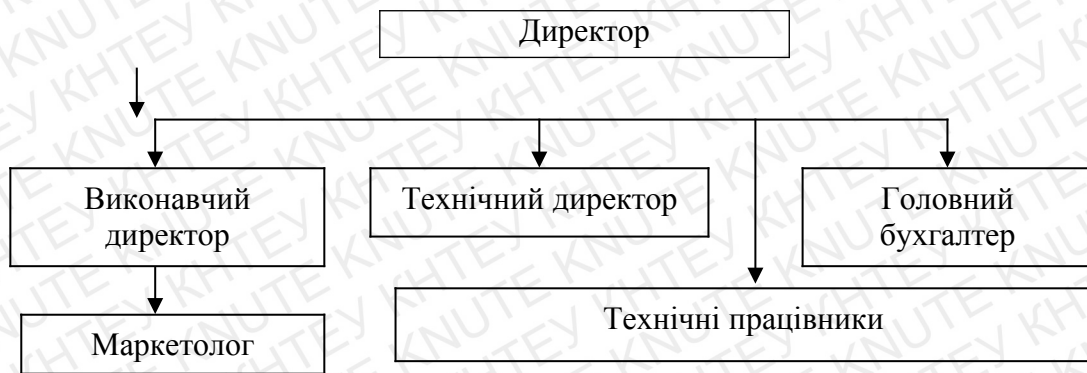

Рис. 2.1. Структура ППКП "Інтертекх"*

**[авторська розробка]*

Дохід від реалізації товарів, послуг в 2017 р. склав 7249 тис. грн, що на 12144 тис.грн (62,62%) менше ніж за 2013 р. Валовий прибуток зменшився в порівнянні до 2013 року на 5148 тис. грн або на 99,79%. Поряд з цим відбувається зростання інших операційних доходів – на 880 тис. грн або на 1333,33% відносно 2013 року (табл.1.1). Спостерігається тенденція до зменшення адміністративних витрат, витрат на збут підприємство не має.

Собівартість реалізованої продукції зменшується повільніше ніж чистий дохід, так у 2017 році вона зросла на 6996 тис. грн або на 49,15% відносно 2013 року.

Інші витрати операційної діяльності зросли дуже різко, у 2017 році вони зросли на 319,0 тис. грн або на 42,65 відносно 2013 року.

Фінансові результати від операційної діяльності мають тенденцію до зменшення, при цьому у 2017 році підприємство мало збиток -4048 тис. грн або на 74,60% відносно 2013 року.

Прибуток до оподаткування зменшується щорічно, у 2017 році підприємство мало збиток, який збільшився в порівнянні до 2013 року на 3454 тис. грн (7850%).

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників діяльності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показника	Рік					Абсолютне відхилення				
	2013 тис.грн	2014 тис.грн	2015 тис.грн	2016 тис.грн	2017 тис.грн	2014/2013 тис.грн	2015/2014 тис.грн	2016/2015 тис.грн	2017/2016 тис.грн	2017/2013 тис.грн
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19393	22264	8910	10208	7249	2871	-13354	1298	-2959	-12144
Собівартість реалізованої продукції	14234	15851	7711	6402	7238	1617	-8140	-1309	836	-6996
Валовий Прибуток	5159	6413	1199	3806	11	1254	-5214	2607	-3795	-5148
Інші операційні доходи	66	1243	1364	2288	946	1177	121	924	-1342	880
Адміністративні витрати	4422	5500	4389	3553	3938	1078	-1111	-836	385	-484
Витрати на збут						0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	748	1991	2123	2739	1067	1243	132	616	-1672	319
Фінансові результати від операційної діяльності	55	165	-3949	-198	-4048	110	-4114	3751	-3850	-4103
Інші фінансові доходи	11	22	11	0	0	11	-11	-11	0	-11
Інші доходи	0	0	0	0	550	0	0	0	550	550
Фінансові витрати	110	11	22	0	0	-99	11	-22	0	-110
Інші витрати	0	11	0	0	0	11	-11	0	0	0
Фінансові результати діяльності до оподаткування (прибуток/збиток)	-44	165	-3960	-198	-3498	209	-4125	3762	-3300	-3454
Податок на прибуток	0	33	66	0	22	33	33	-66	22	22
Чистий прибуток	-44	132	-4026	-198	-3520	176	-4158	3828	-3322	-3476

*[авторська розробка]

Таблиця 2.2

Динаміка витрат операційної діяльності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показника	Рік					Абсолютне відхилення				
	2013 тис.грн	2014 тис.грн	2015 тис.грн	2016 тис.грн	2017 тис.грн	2014/2013 тис.грн	2015/2014 тис.грн	2016/2015 тис.грн	2017/2016 тис.грн	2017/2013 тис.грн
Матеріальні витрати	9207	9020	6061	5093	3498	-187	-2959	-968	-1595	-5709
Витрати на оплату праці	5137	6897	4587	3916	4268	1760	-2310	-671	352	-869
Відрахування на соціальні заходи	1815	2442	1672	1419	1474	627	-770	-253	55	-341
Амортизація	407	539	429	341	297	132	-110	-88	-44	-110
Інші операційні витрати	1122	2035	1474	1925	1155	913	-561	451	-770	33
Разом	17688	20933	14223	12694	10692	3245	-6710	-1529	-2002	-6996

*[авторська розробка]

З таблиці 2.2 видно, що всі витрати крім інших операційних зменшуються. Витрати на оплату праці зменшилися у 2017 році відносно 2013 року на 869 тис. грн або на 16,92%. Відповідно зменшуються і витрати на соціальні заходи. Зменшення амортизація в порівнянні з заробітною платою незначне, так у 2017 році вона зменшилася відносно 2013 року на 110 тис.грн, (27,03%). У той же час інші операційні витрати у 2017 році збільшилися на 33 тис. грн (2,94%).

Аналіз ліквідності стає необхідним в умовах ринкових відносин через посилення конкурентної боротьби та необхідність визначення платоспроможності підприємства. Ліквідність підприємства ПВКП «Інтертех» в цілому незадовільна. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує здатність покриття своїх поточних зобов'язань грошовими коштами, але його значення постійно зменшуються (табл.2.3). Так, на 31.12.2017 р. 14,1% короткострокових платіжних зобов'язань могли бути негайно погашені. Цей показник у 2013 р. склав 98,6% у 2014 р. – 61,1%. Отже, ми спостерігаємо тенденцію до зменшення.

Покриття поточних зобов'язань активами, які розуміють під собою або грошові кошти, або заборгованість у грошових коштах (дебіторська заборгованість) – показує коефіцієнт швидкої ліквідності. Теоретично виправдане значення коефіцієнта швидкої ліквідності коливається у межах 0,6-0,8. Дані таблиці показують, що у періоді спостереження цей коефіцієнт не задовольняв прийняті критерії, та швидко зменшувався.

Коефіцієнт покриття є найбільш узагальнюючим показником, який дає характеристику ліквідності всіх оборотних активів. Коефіцієнт покриття у 2013 р.- 2017 р. зменшувався. Зменшення цього показника – негативна тенденція для підприємства, тому, що зменшується впевненість щодо можливостей підприємства. Вже у 2016 році цей показник зменшився до 0,5 та вийшов за межі рекомендованих значень.

Таблиця 2.3

Показники ліквідності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показники	Нормативн е значення	Рік					Абсолютне відхилення				
		2013 тис.гр н	2014 тис.грн	2015 тис.гр н	2016 тис.грн	2017 тис.гр н	2014/2013 тис.грн	2015/2014 тис.грн	2016/2015 тис.грн	2017/2016 тис.грн	2017/2013 тис.грн
Коефіцієнт покриття	> 1	1,746	3,185	0,500	0,702	0,337	1,439	-2,685	0,202	-0,365	-1,409
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	1,537	2,769	0,309	0,573	0,270	1,232	-2,46	0,264	-0,303	-1,267
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	0,989	0,611	0,014	0,149	0,141	-0,378	-0,597	0,135	-0,008	-0,848
Чистий оборотний капітал (тис. грн)	> 0 збільшення	2200,0	2596,0	-1551,0	-990,0	-4290,0	396	-4147	561	-3300	-6490

*[авторська розробка]

Таблиця 2.4

Показники платоспроможності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показники	Нормативн е значення	Рік					Абсолютне відхилення				
		2013 тис.грн	2014 тис.грн	2015 тис.гр н	2016 тис.грн	2017 тис.гр н	2014/2013 тис.грн	2015/2014 тис.грн	2016/2015 тис.грн	2017/2016 тис.грн	2017/2013 тис.грн
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	0,742	0,879	0,595	0,568	0,116	0,137	-0,284	-0,027	-0,452	-0,626
Коефіцієнт фінансування	< 1 зменшення	0,349	0,138	0,680	0,761	7,636	-0,211	0,542	0,081	6,875	7,287
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними активами	> 0,1	0,746	2,185	-0,500	-0,298	-0,663	1,439	-2,685	0,202	-0,365	-1,409
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	0,260	0,302	-0,340	-0,227	-5,065	0,042	-0,642	0,113	-4,838	-5,325

*[авторська розробка]

Чистий оборотний капітал зменшився у 2017 р. та має від'ємне значення. Що свідчить про відсутність оборотних засобів.

Наступним етапом проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства. Коефіцієнт автономії протягом останніх звітних періодів зменшується, у 2017 році він зменшився нижче нормативного значення. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними активами повинен зростати, однак це явище не спостерігається на базовому підприємстві. Крім того, у 2015 році цей показник зменшився нижче нуля, що свідчить про відсутність у підприємства забезпеченості власними оборотними активами. Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2015-2017 має значення менше за нуль. Коефіцієнти ділової активності, показують наскільки ефективно підприємство використовує свої активи та власний капітал. Коефіцієнт оборотності активів показує скільки одиниць активів припадає на одиницю чистого доходу від реалізації товарів. У 2017 р. цей показник склав 0,966, що на 0,871 менше ніж у 2013 р. Даний показник зменшується, що є негативним явищем для підприємства.

На базовому підприємстві у 2013-2017 рр. коефіцієнти оборотності кредиторської заборгованості зменшується, що свідчить про зменшення розміру кредиторської заборгованості що припадає на одиницю чистого доходу від реалізації товарів. Строк погашення кредиторської заборгованості збільшився у 2017 році відносно 2013 року на 153 дні, і становить 186 днів, тобто підприємство само себе кредитує за рахунок кредиторів, що свідчить про досить значну залежність від зовнішніх зобов'язань.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2017 році зменшився на 6,717 та склав 7,242. Зменшення цього показника є негативним явищем, оскільки збільшується строк погашення дебіторської заборгованості на 24 дня до 50 днів у 2017 році. Тобто проплату від покупців тепер потрібно чекати біля двох місяців.

Таблиця 2.5

Показники ділової активності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показника	Нормативне значення	Рік					Абсолютне відхилення				
		2013	2014	2015	2016	2017	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2017/2013
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	1,837	2,102	1,021	1,330	0,966	0,265	-1,081	0,309	-0,364	-0,871
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	11,120	12,611	4,426	4,026	1,964	1,491	-8,185	-0,4	-2,062	-9,156
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	13,959	11,699	5,645	9,667	7,242	-2,26	-6,054	4,022	-2,425	-6,717
Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	зменшення	26,148	31,198	64,66 4	37,759	50,402	5,05	33,466	-26,905	12,643	24,254
Строк погашення кредиторської заборгованості (днів)	зменшення	32,825	28,944	82,46 3	90,660	185,823	-3,881	53,519	8,197	95,163	152,998
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	16,277	28,535	14,16 2	12,516	16,872	12,258	-14,373	-1,646	4,356	0,595
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	збільшення	1,150	1,329	0,527	0,603	0,438	0,179	-0,802	0,076	-0,165	-0,712
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	2,286	2,612	1,355	2,286	2,781	0,326	-1,257	0,931	0,495	0,495

*[авторська розробка]

Таблиця 2.6

Показники рентабельності ПВКП «Інтертех» у 2013-2017 рр.*

Назва показника	Нормативн е значення	Рік					Абсолютне відхилення				
		2013	2014	2015	2016	2017	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2017/2013
Коефіцієнт рентабельності активів	> 0 збільшення	-0,004	0,012	-0,462	-0,026	-0,469	0,016	-0,474	0,436	-0,443	-0,465
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 0 збільшення	-0,005	0,015	-0,612	-0,044	-1,350	0,02	-0,627	0,568	-1,306	-1,345
Коефіцієнт рентабельності діяльності	> 0 збільшення	-0,002	0,006	-0,452	-0,019	-0,486	0,008	-0,458	0,433	-0,467	-0,484

*[авторська розробка]

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів менш стабільний: у протягом 2013-2014 років збільшується а вже у 2014-2016 роках зменшився. Чим вищий цей даний показник, тим менше коштів використовується у цій малоліквідній статті, тим більш ліквідну структуру мають оборотні активи і тим стабільніший фінансовий стан підприємства. Коефіцієнт фондівіддачі свідчить про ефективність використання основних фондів. Цей коефіцієнт на базовому підприємстві у 2017 році зменшився на 0,711, що показує зменшення віддачі від необоротних активів підприємства.

На базовому підприємстві коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2013–2017 рр. має тенденцію до збільшення. Даний показник ілюструє скільки одиниць чистого доходу від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу. Що стосується показників рентабельності, то з їх допомогою можна оцінити ефективність діяльності підприємства, тобто скільки активи, власний капітал, в цілому діяльність підприємства приносить чистого прибутку. Дані показники повинні мати позитивне значення і зростати. Базове підприємство збиткове. Чистий збиток у 2017 році склав 3520 тис грн. У 2017 році збитковість діяльності склала -48,6%, тоді як у 2013 році – -0,23%.

З вищесказаного можна зробити висновок, що підприємству потрібно активізувати свою діяльність у напрямку покращення всіх показників діяльності для отримання кращих фінансових результатів, тому що деякі важливі показники, мають значення нижчі за нормативні. В цілому роботу підприємства можна охарактеризувати як незадовільну, оскільки показники ліквідності, ділової активності та рентабельності мають тенденцію до зменшення.

2.2. Оцінка системи бухгалтерського обліку як інформаційної бази аналізу й контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Розглянемо передумови обліку оборотних активів на базовому підприємстві.

На ПВКП «Інтертех» в якості оборотних активів використовуються запаси, готова продукція, дебіторська заборгованість, грошові кошти. Питанням обліку на підприємстві займається бухгалтерія в складі 2 бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. До основних задач головного бухгалтера відносяться забезпечення організації бухгалтерського та статистичного обліку, на базі якого організовує і проводить роботу по зміцненню фінансового становища та рентабельності даного ПВКП «Інтертех».

Бухгалтерія здійснює контроль за раціональним та економним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, за збереження колективної власності, за своєчасним відшкодуванням матеріальних збитків, проводить профілактичну роботу, спрямовану на попередження незаконного використання грошових та матеріальних цінностей, порушень фінансового та господарського законодавства. ПВКП «Інтертех» здійснює оперативний, бухгалтерський та податковий облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність. Порядок ведення бухгалтерського обліку і статистичної звітності визначається відповідним законодавством. Облікова політика на підприємстві ведеться у відповідності із затвердженими стандартами бухгалтерського обліку. Розглянемо положення Наказу про облікову політику (додаток Б).

Згідно наказу про облікову політику №12 від 30 жовтня 2017 року на підприємстві проведено інвентаризацію активів та зобов'язань станом на 01.12.2017 року. Нестач та лишків в результаті інвентаризації не виявлено. Бухгалтерський облік у 2017 році на підприємстві здійснюється у відповідності до Наказу про облікову політику. Зміст наказу про облікову політику відповідає

вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", національним П(С)БО.

Облік є безперервним, а відображення господарських операцій станом на 31.12.17 згідно чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку, адекватним.

Амортизація малоцінних необоротних активів нараховується в розмірі 100% в першому місяці використання об'єкту. Об'єкти інвестиційної нерухомості, довгострокові біологічні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, гудвіл та інші необоротні активи за балансом підприємства станом на 31.12.2017 відсутні.

Облік запасів відповідає вимогам П(С)БО 9 "Запаси". Оцінка запасів здійснюється по фактичній собівартості. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності підприємства за первісною вартістю, а у випадку якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду запаси відображаються за чистою вартістю реалізації.

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена. Метод оцінки вибуття запасів для списання на виробництво здійснюється за середньозваженою ціною (середньозваженою собівартістю). Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними особами протягом строку їх фактичного використання.

Резерв по сумнівній заборгованості створюється, якщо є об'єктивні підтвердження неможливості отримання для підприємства всіх сум заборгованості у відповідності з первісними умовами її погашення. Створення резерву виконується на основі оцінки платоспроможності окремих дебіторів.

Документообіг - це рух документів від моменту їх складання (або одержання від інших підприємств, організацій), періоду обробки і до передачі в архів.

Слід зазначити, що в обліковому процесі переміщуються не тільки первинні документи, а іноді й облікові реєстри та окремі форми звітності. Основне завдання організацій рухів документів (даних) в обліковому процесі - це оптимізація каналів передавання та зв'язку облікових осередків - виконавців.

Основними етапами документообігу є:

1. Складання і оформлення документа;
2. Прийняття документа бухгалтерією (обліковим апаратом);
3. Рух документа по відділах бухгалтерії, його обробка і використання для облікових записів;
4. Передача документа на засоби обчислювальної техніки (іншої оргтехніки) і повернення його назад;
5. Передача документів до архіву.

Документообіг на ПВКП «Інтертех» встановлюється головним бухгалтером і є обов'язковим для всіх працівників підприємства.

Для кожного виду або роду документів (накладних, вимог, рахунків-фактур тощо) розробляється особлива схема документообігу у формі графіка руху документів. У графіку, який встановлюється наказом керівника підприємства, установи, зазначається дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Таблиця 2.7

Графік документообороту виробничих запасів ПВКП «Інтертех»*

Вид документа	Структурний підрозділ, у якому створюється документ	Посадові особи, які підписують документ	Підстава для створення документа	Термін створення документа	Куди передається для обробки й обліку	Термін передачі після виконання	Де зберігається і термін зберігання
1	2	3	4	5	6	7	8
Вимога на отримання ТМЦ зі складу в експлуатацію	За місцем вимоги ТМЦ	1. Начальник структурного підрозділу. 2. Начальник постачання. 3. Комірник.	Виробнича необхідність: - за нормами затрат - за заявкою	У міру необхідності протягом дня	На центральний матеріальний склад - 1 екз. До бухгалтерії - 1 екз. До цеху - 1 екз.	Наступного дня після отримання ТМЦ – до бухгалтерії, на складі і в цеху залишається на термін зберігання	Архів бухгалтерії - 3 роки
Довіреність на отримання ТМЦ	Матеріальна бухгалтерія	1. Заступник директора з комерційних питань. 2. Головний бухгалтер. 3. Матеріально відповідальна особа.	Заявка на отримання ТМЦ: - торговельного відділу цеху з виробництва продукції - адміністративно-господарського відділу	У міру необхідності протягом дня	До матеріальної бухгалтерії	Наступного дня після отримання ТМЦ	Архів бухгалтерії - 3 роки
Накладна на відпуск товару	Бухгалтерія	1. Головний бухгалтер. 2. Завідуючий складом товару. 3. Комірник з товарів.	Договір, лист, заява	За наявності товару протягом дня	До бухгалтерії	Не пізніше наступного дня після відвантаження	Архів бухгалтерії - 3 роки
Акт виконаних ремонтних робіт підрядником	Організація підрядника, далі передається до служби механіка	1. Головний інженер. 2. Головний механік. 3. Начальник структурного	Договір	Протягом тижня після закінчення робіт	До служби механіка - 1 екз. До бухгалтерії - 1 екз.	Наступного дня після підписання акта	Архів бухгалтерії - 3 роки

		підрозділу.					
--	--	-------------	--	--	--	--	--

Закінчення табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Видатковий ордер на отримання грошових коштів з каси	Бухгалтерія	1. Заступник директора з фінансових питань. 2. Головний бухгалтер. 3. Касир.	Заява, завізована заступником директора з фінансових питань. Особовий рахунок працівника. Протокол спільного засідання адміністрації і профкому	При наявності цільових грошових коштів у касі протягом дня	До бухгалтерії	Наступного дня після видачі грошових коштів	Архів бухгалтерії - 5 років

*[авторська розробка]

Розрізняють індивідуальні (на кожний носій) та зведені (на групу носіїв) носії облікової інформації. З метою узагальнення і одержання звітності, для сполучення різних регістрів аналітичного і синтетичного обліків, їх взаємозв'язку і послідовності використовується на ПКП «Інтертех» програма «1С: Підприємство 8.2».

Головну книгу використовують для узагальнення даних журналів-ордерів, взаємної перевірки зроблених записів по окремих рахунках і складання звітного балансу. У Головній книзі відображають початкове сальдо, поточні обороти і сальдо на кінець звітного періоду (місяця, кварталу, року) по кожному синтетичному рахунку. За методом подвійного запису суми дебетових і кредитових оборотів, а також дебетових і кредитових сальдо мають бути відповідно між собою рівними. Головна книга відкривається на рік.

Таким чином за результатами дослідження було визначено, що організація обліку на ПКП «Інтертех» створенна згідно діючого законодавства.

Виробничі запаси

Виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені запаси, які підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання в ході нормального операційного циклу. Вони поділяються на:

- сировину – придбані або отримані іншим чином (наприклад, вирощені, видобуті) продукти (матеріали), які знаходяться у власності підприємства і призначені для подальшої переробки;
- основні й допоміжні матеріали;
- комплектуючі вироби, покупні напівфабрикати та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб;
- малоцінні та швидкозношувані предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він

більше одного року (інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спеціальний одяг тощо).

Фінансовий облік. Інструкція про застосування Плану рахунків для ведення обліку наявності й використання виробничих запасів передбачає застосування активного синтетичного рахунку 20 «Виробничі запаси», який містить такі субрахунки [10, с.117-121]:

- 201 «Сировина і матеріали»;
- 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»;
- 203 «Паливо»;
- 204 «Тара і тарні матеріали»;
- 205 «Будівельні матеріали»;
- 206 «Матеріали передані в переробку»;
- 207 «Запасні частини»;
- 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»;
- 209 «Інші матеріали».

Балансові та позабалансові рахунки обліку наведемо на рис.2.3.

Загалом на рахунку 20 «Виробничі запаси» відображають наявність та рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів, покупних напівфабрикатів та комплектуючих виробів (у тому числі сировини і матеріалів, що перебувають у дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари і тарних матеріалів, відходів основного виробництва [10, с.124].

По дебету цього рахунку на підставі прибуткових документів (рахунків-фактур, вимог, ТТН, прибуткових ордерів, накладних тощо) відображається кількість і вартість виробничих запасів. По кредиту рахунку на підставі витратних документів (вимог, накладних, лімітно-забірних карток, ярликів тощо) списується кількість і вартість відпущених матеріалів на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка, за обліковими цінами (рис.2.2).

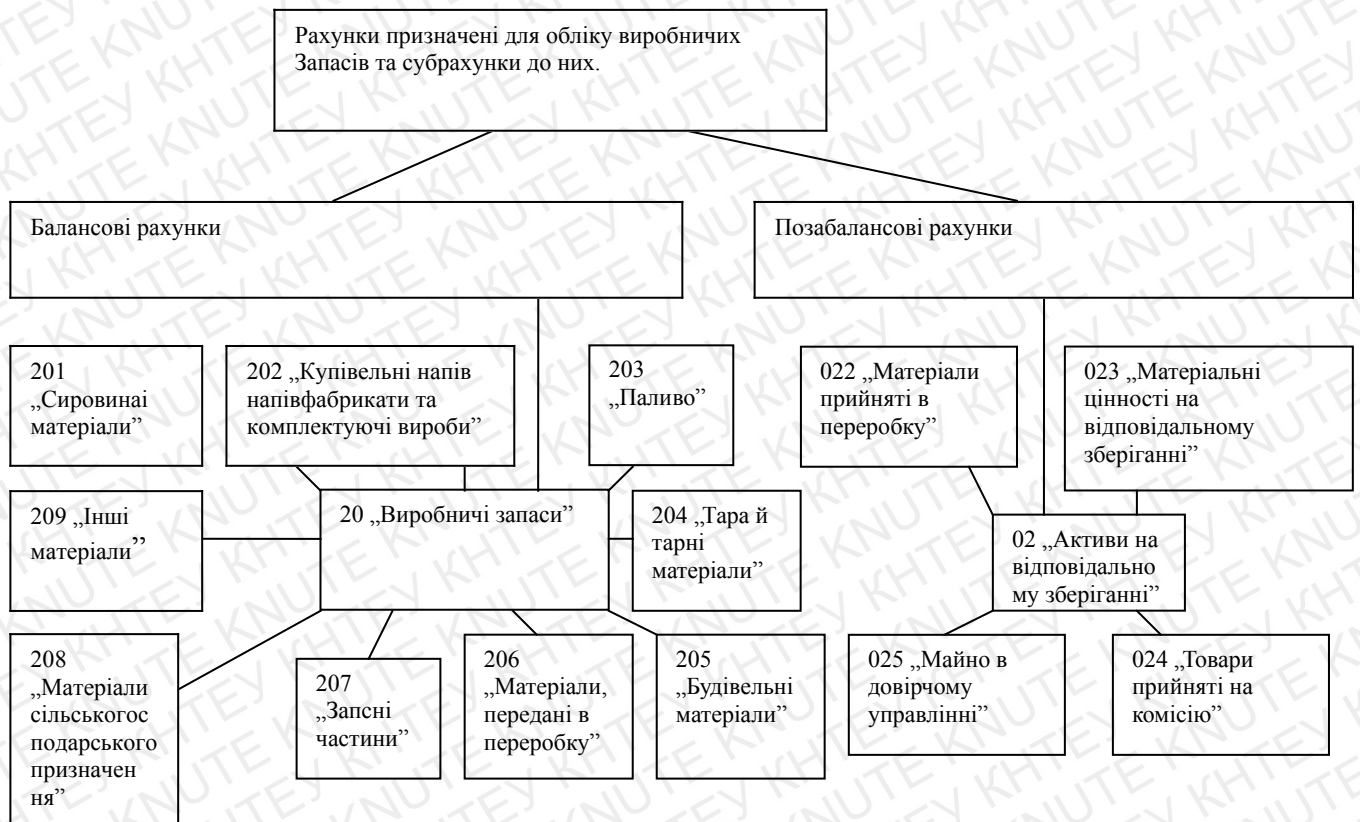

Рис.2.2. Балансові та позабалансові рахунки обліку виробничих запасів*

*[авторська розробка]

У табл. 2.8 наведені приклади бухгалтерських записів з придбання запасів з оплатою грошовими коштами які використовуються на ПВКП «Інтертех».

Таблиця 2.8

Придбання сировини і матеріалів з оплатою грошовими коштами*

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків згідно Плану рахунків		Кореспонденція рахунків на базовому підприємстві	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Придбані виробничі запаси з оплатою грошовими коштами (на суму договору поставки)	20	63	201	631
2	Одночасно на суму ПДВ	64/ПДВ	63	6415	631
3	Витрати з доставки і розвантаження запасів стороннім транспортом	20	63	201	631
4	Відображена сума ПДВ у складі транспортних витрат	64/ПДВ	63	6415	631
5	Придбані і оприбутковані матеріали підзвітними особами	20	37	201	3721

Закінчення табл. 2.8

1	2	3	4	5	6
6	Відображена сума ПДВ	64/ПДВ	37	6415	3721
7	Сплачено за матеріали авансом	37	31	3711	311
8	Відображено податковий кредит	64	64	641	644
9	Прийняті на склад матеріали	20	63	201	631
10	Списана сума раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	64	63	644	631
11	Відображено зарахування заборгованості	63	37	631	3711

*[авторська розробка]

Інші надходження запасів відображаються такими бухгалтерськими записами:

Таблиця 2.9.

Відображення у бухгалтерському обліку інших видів надходження запасів*

№ п/ п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків згідно Плану рахунків		Кореспонденція рахунків на базовому підприємстві	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	Оприбуткований надлишок матеріалів,	20	71	201	719
2	виявлений при інвентаризації	22	71	22	719
3	Надійшли на склад відходи виробництва	20	23	201	23

*[авторська розробка]

На ПВКП «Інтертех» застосовується метод вибуття середньозваженої собівартості. Оцінка вибуття запасів по середньозваженій вартості однорідних запасів. Відповідно до п. 18 П(С)БО 9 «Запаси» оцінка по середньозваженій собівартості проводиться по кожній одиниці запасів розподілом сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості отриманих у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця й отриманих у звітному місяці запасів. Тобто використовується формула:

$$Cз\ c/t = (BЗП + BЗМ) / (KЗП + KЗМ),$$

де,

Cз c/t - середньозважена собівартість;

ВЗП - вартість залишку запасів на початок звітної місяця;

ВЗМ - вартість отриманих у звітному місяці запасів;

КЗП - кількість залишку запасів на початок звітної місяця;

КЗМ - кількість отриманих у звітному місяці запасів.

У даній формулі для цілей бухгалтерського обліку використовуваний звітний період - місяць, а для цілей податкового обліку - квартал, при цьому сама формула не змінюється.

Розглянемо списання товарів на підприємстві.

На підприємстві є наступні дані за перший квартал 2017 р. по плитам полістирольним (без ПДВ):

Залишок на початок першого кварталу 2017 р.: 1000 шт. за ціною 50,00 грн, 500 шт. за ціною 45,00 грн, 300 шт. за ціною 35,00 грн.

Отримано за перший квартал 2017 р.: 100 шт. за ціною 45,00 грн, 600 шт. за ціною 35,00 грн, 250 шт. за ціною 40,00 грн.

Виходячи з цього, середньозважена собівартість вибулих запасів буде дорівнювати:

$$Cз\ c/т = ((1000 \times 50,00 + 500 \times 45,00 + 300 \times 35,00) + (100 \times 45,00 + 600 \times 35,00 + 250 \times 40,00)) / ((1000 + 500 + 300) + (100 + 600 + 250)) = 118500 / 2750 = 43,0909 = 43,09 \text{ грн.}$$

Такий розрахунок необхідно робити по кожному однорідному товару. Вибір методу оцінки запасів має значний вплив на суму оподаткованого прибутку. Використання різних методів приводить до різного розміру балансового прибутку. В умовах зростання цін перевага надається методу ЛІФО, оскільки цей метод забезпечує більшу суму собівартості реалізованої продукції і дозволяє фактично відстрочити сплату податків. Зрозуміло, що коли ціни перестануть зростати і, навпаки, почнуть знижуватись, такі підприємства будуть віддавати перевагу іншому методу – ФІФО.

Одним з видів вибуття запасів є втрата запасів від надзвичайних подій або інші втрати, які відносяться на відповідні витрати періоду (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Відображення в бухгалтерському обліку вибуття запасів*

№ п/ п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків згідно Плану рахунків		Кореспонденція рахунків на базовому підприємстві	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	Отримана оплата на розрахунковий рахунок за проданий товар	31	70	311	702
2	Нараховано до сплати ПДВ	70	64	702	6415
3	Списано вартість товарів	90	26	902	26
4	В порядку закриття рахунків 702 і 902 обліковується фінансовий результат	70 79	79 90	702 791	791 902
5	Надійшла на поточний рахунок передоплата від покупця	31	68	311	681
6	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	64	64	643	6415
7	Проведено відвантаження товару і визнано дохід від реалізації	36	70	361	702
8	Відображено суму ПДВ, раніше включену до складу податкових зобов'язань	70	64	702	643
9	Списано вартість товарів	90	26	902	26
10	Зарахування передоплати	68	36	681	361
11	В порядку закриття рахунків 702 і 902 обліковується фінансовий результат	70 79	79 90	702 791	791 902

*[авторська розробка]

Дебіторська заборгованість

Для накопичення інформації про дебіторську заборгованість та відображення операцій по ній у Плані рахунків передбачені рахунки класу 1 «Необоротні активи» та класу 3 «Кошти, розрахункові та інші активи». Оцінка поточної дебіторської заборгованості ґрунтується на первісній вартості, яка залежить від виду дебіторської заборгованості та особливостей її визнання. Облік поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ведеться на субрахунках: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» та 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Бухгалтерські записи з визнання та погашення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги мають такий вигляд:

Таблиця 2.11

Відображення в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості*

№ п/ п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків згідно Плану рахунків		Кореспонденція рахунків на базовому підприємстві	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	Реалізація готової продукції	36	701	361	701
2	Товарів	36	702	361	702
3	Робіт і послуг	36	703	361	703
4	Відображено ПДВ	70	64/ПДВ	701	6415
		70	64/ПДВ	702	6415
		70	64/ПДВ	703	6415
5	Списано собівартість готової продукції	90	26	901	26
6	Товарів	90	28	902	281
7	Робіт і послуг	70	23	703	23
8	Відображена оплата	31	36	311	361

*[авторська розробка]

На первісну вартість дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію, товари, роботи, послуги впливають такі події, як:

- надання покупцю торговельної знижки або знижок з обсягу реалізації;
- надання покупцю знижок після реалізації;
- повернення товарів від покупців.

Торговельні знижки або знижки з обсягу реалізації визначаються у відсотках до базової (основної) ціни. Супровідні й платіжні документи виписуються за чистою вартістю продажу (за вирахуванням торгової знижки та знижки з обсягу). На рахунках бухгалтерського обліку такі знижки не відображаються, а тільки зменшують первісну вартість дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги.

Знижки після реалізації – це знижки за дострокову оплату. Механізм надання таких знижок в Україні не відпрацьований.

Повернення товарів від покупців також зменшує суму дебіторської заборгованості. Повернення продукції або товарів протягом звітного періоду відображається на рахунках бухгалтерського обліку записами:

Дебет 704 «Вирахування з доходу»

Кредит 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» або

Кредит 301 «Каса в національній валюті»

та одночасно сторно на суму ПДВ:

Дебет 704 «Вирахування з доходу»

Кредит 641 «Розрахунки за ПДВ».

У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та/або їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визнається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нарахування. Це положення П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» відповідає п. 22 П(С)БО 15 «Дохід» щодо визнання доходу у разі відстрочення платежу.

Згідно з П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», справедлива вартість дебіторської заборгованості – теперішня (дисконтована) сума, яка підлягає отриманню, що визначена за відповідною поточною відсотковою ставкою за вирахуванням резерву сумнівних боргів та витрат на отримання дебіторської заборгованості в разі потреби.

Дисконтування не здійснюється для короткострокової заборгованості, якщо різниця між номінальною сумою дебіторської заборгованості та дисконтованою сумою несуттєва (менша 5% номінальної суми).

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. Облік такої заборгованості ведеться на рахунку 641 «Розрахунки за податками» та частково на рахунку 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами». Крім платежів, до бюджету на 642 рахунку ведеться облік платежів до позабюджетних фондів.

Звітність підприємств є завершальним кроком системи бухгалтерського обліку, яка узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства та яка необхідна усім зацікавленим особам для прийняття ефективних

економічних рішень. Добре налагоджена звітність підприємств є, безсумнівно, умовою будь-якого правильно організованого бізнесу. Фінансова звітність підприємств – це система узагальнених показників, які характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності за минулий період (квартал, рік).

Розглянемо відображення інформації про оборотні активи у фінансовій звітності.

Для накопичення інформації про запаси та відображення операцій по них у Плані рахунків передбачено другий клас рахунків «Запаси». Рахунки цього класу відповідають основним видам запасів, які були розглянуті вище і які відображаються у Балансі за встановленою НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» формою (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Відображення інформації про запаси у формі № 1 «Баланс»*

II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
1	2	3	4
виробничі запаси готова продукція		Виробничі запаси	20
		Сировина й матеріали	201
		Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	202
		Паливо	203
		Тара й тарні матеріали	204
		Будівельні матеріали	205
		Матеріали, передані в переробку	206
		Запасні частини	207
		Матеріали сільськогосподарського призначення	208
		Інші матеріали	209
		Малоцінні та швидкозношувані предмети	22
		За видами предметів	
		Готова продукція	26
		За видами готової продукції	
товари		Продукція сільськогосподарського виробництва	27
		За видами готової продукції	
		Товари	28

	Товари на складі	281
	Товари в торгівлі	282
	Товари на комісії	283
	Тара під товарами	284

Закінчення табл. 2.12

1	2	3	4
		Торгова націнка	285
		Транспортно-заготівельні витрати	289

*Удосконалено автором на основі джерела [5]

Таблиця 2.13

Взаємозв'язок залишків на рахунках бухгалтерського обліку та статей форми №1 Балансу, за яким відображається дебіторська заборгованість*

II. Оборотні активи			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками	361
		Розрахунки з іноземними покупцями та замовниками	362
		- Резерв сумнівних боргів	38
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		371
з бюджетом	1135		641
у тому числі з податку на прибуток	1136		6418
		Розрахунки за нарахованими доходами	373
		Розрахунки з іншими дебіторами	377
		Внутрішні розрахунки	682
		Внутрішньогосподарські розрахунки	683
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Розрахунки з підзвітними особами	372
		Розрахунки за претензіями	374
		Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	375
		Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	376
		Розрахунки з іншими дебіторами	377
		Розрахунки за обов'язковими платежами (у частині платежів до позабюджетних	642

	фондів)	
	Розрахунки за страхуванням	65
	Розрахунки з оплати праці	66

**Удосконалено автором на основі [5]*

Крім Балансу інформація про оборотні активи розкривається у Примітках до фінансової звітності. У балансі підприємства показують наявність грошових коштів на початок та кінець періоду, з чого можна визначити лише величину їх збільшення або зменшення. У звіті про фінансові результати відображено лише суму нарахованих доходів та витрат, їх структуру, а також отриманий протягом звітного періоду прибуток, а інформації про джерела надходження та напрями витрачання коштів немає [5, с. 100]. Грошові кошти та їх еквіваленти як найліквідніші активи потребують постійного контролю та повного відображення у фінансовій звітності підприємства. Про взаємозв'язок між прибутком (збитком) від звичайної діяльності й грошовими коштами та іншими їх перетвореннями надає інформацію Звіт про рух грошових коштів.

Відповідно до додатку 1 до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Звіт про рух грошових коштів може бути складений за прямим чи непрямим методами, із застосуванням відповідної форми звіту: форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» – за прямим методом або форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів» – за непрямим методом. Одним з важливих нововведень, внесених НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», є можливість вибору одного з варіантів складання звіту про рух грошових коштів: за прямим чи непрямим методом. Стандарт містить дві форми такого звіту: Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» – за прямим методом та Форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів» – за непрямим методом. Проте, прямий метод виглядає більш прозорішим, так як базується на основі реальних грошових потоків.

У світовій практиці звіт про рух грошових коштів складається за двома методами: прямий і непрямий. За допомогою прямого методу розкриваються основні валові грошові надходження і витрати. Він потребує постійного

накопичення даних про рух грошових коштів, узагальнення потрібних показників в аналітичному обліку.

За допомогою непрямого методу чистий прибуток або збиток коригуються з урахуванням операцій негрошового характеру, відстрочення, нарахування минулих років, майбутніх надходжень чи платежів, статей доходів і витрат, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю. Він ґрунтується на максимальному використанні вже підготовлених показників фінансових звітів – балансу і звіту про фінансові результати та мінімальному використанні даних первинних документів, облікових реєстрів та аналітичних і синтетичних рахунків бухгалтерського обліку.

Використання різних форм і методів побудови звіту про рух грошових коштів дозволяє проводити аналіз їх обсягів і структури в декількох аспектах. В результаті користувач інформації отримує детальне уявлення про операційні, інвестиційні і фінансові операції підприємства за звітний період. Це, у свою чергу, дозволяє йому зробити висновок про сильні і слабкі сторони даного підприємства, його поточні і потенційні проблеми, недоліки в управлінні та господарській діяльності.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» не дає детального опису кожної статті Балансу і Звіту про фінансові результати, як це було передбачено раніше. Це пов'язано з тим, що розробники нового стандарту прагнули максимально зблизити форми фінансової звітності з нормами МСФЗ. Це може спричинити певні ускладнення для тих підприємств, які не використовують міжнародні стандарти фінансової звітності, оскільки облік багатьох операцій за правилами П(С) БО не збігається з обліком згідно МСФЗ.

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відсутня вимога щодо укладання фінансової звітності у тисячах гривень без десяткових знаків, як це було передбачено попередніми П(С)БО 2 - П(С)БО 5. Виходячи з принципу єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці, можна зробити висновок, що тепер є можливість самостійно

визначити, у якому вимірнику формувати звітність. Головне, щоб цей вимірник був єдиним для усіх форм звітності. У свою чергу, згідно розділу IV НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»у фінансовій звітності обов'язково наводиться інформація, розкриття якої вимагають національні положення бухгалтерського обліку.

2.3. Оцінка системи внутрішнього контролю на ПВКП "Інтертех"

Розглянемо контроль оборотних активів підприємства.

Контроль за змістом включає перевірку економічних, соціальних, політичних та інших напрямків розвитку суспільства. Економічний контроль поширюється на сферу розвитку економіки народного господарства – галузі, підприємства.

Важливою функцією економічного контролю є вплив через систему управління на успішне виконання планів економічного і соціального розвитку, раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, запобігання непродуктивним витратам і втратам, закріплення господарських зв'язків, додержання трудового і господарського законодавства, забезпечення збереження власності. Крім того, економічний контроль передбачає систематичне спостереження за фінансовим станом підприємства, конкурентною спроможністю його продукції на внутрішньому і світовому ринках. Економічний контроль покликаний запобігати банкрутству і розоренню підприємства. За періодичністю здійснення контроль поділяють на попередній, оперативний (поточний) і заключний (ретроспективний) (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Види контролю за періодичністю здійснення*

*Удосконалено автором на основі джерела [27]

Організаційно-інформаційна модель контролю оборотних активів наведено на рис. 2.5.

Суб'єкти контролю					
Адміністрація підприємства (керівництво)		Бухгалтерська служба підприємства		Спеціально запрошені аудитори(контролери)	
Об'єкти контролю оборотних активів					
Матеріальні ресурси	Грошові кошти	Дебіторська заборгованість	податкова звітність	Функції управління господарською діяльністю	
Джерела інформації					
Нормативні документи	Законодавчі акти	Регістри аналітичного і синтетичного обліку	Первинні документи, звітність	Бухгалтерська і податкова звітність	Результати попередніх перевірок
Методичні прийоми контролю					
Органолептичні			Розрахунково-аналітичні		Документальні
Інвентаризація, контрольні заміри, вибіркові та суцільні спостереження	Технологічний та хіміко-технологічний контроль	Експертизи, службові розслідування, експеримент	Економічний аналіз, статистичні розрахунки	Економіко-математичні методи	Інформаційне моделювання, дослідження документів
					Нормативно-правове регулювання
					Групування недоліків
Методичні прийоми узагальнення та реалізації результатів контролю					
Документування результатів контролю	Аналітичне групування	Слідчо-юридичне обґрунтування	Систематизоване групування	Прийняття рішень та контроль за їх виконанням	

Рис. 2.5. Організаційно-інформаційна модель контролю оборотних активів*

**Удосконалено автором на основі джерела [28]*

Під час поточного контролю вивчаються показники оперативної звітності, проводяться тематичні перевірки як вищестоящими органами (керівник, адміністрація), так і спеціалістами підрозділів підприємства (бухгалтерія тощо). Особливо ефективно поєднання поточного контролю з попереднім, що має важливе значення для попередження невиправданих перевитрат, своєчасного передбачення можливих крадіжок і втрат матеріальних ресурсів і грошових коштів.

Метою контролю є сприяння раціональному використанню засобів і предметів праці (матеріальні ресурси) та самої праці (трудові ресурси) у підприємницькій діяльності для одержання максимально можливого прибутку. Так як основним доходом підприємств є прибуток від надання послуг, то одним із головних об'єктів загального контролю являються обсяги надання послуг. Проводять поточний контроль здебільшого працівники бухгалтерії або спеціалісти-аудитори, що запрошені адміністрацією підприємства. В ході розробки програми контролю потрібно встановити перелік основних завдань, що стоять перед ним.

Загальний план повинен служити керівництвом при здійсненні програми контролю. У процесі контролю в аудиторської організації можуть виникнути підстави для перегляду окремих положень загального плану. Внесені в план зміни, а також причини змін контролеру варто докладно документувати.

Основними завданнями контролю оборотних активів є наступні:

- перевірка фактичної наявності запасів (за згодою замовника);
- перевірка організації складського господарства, стану збереження запасів;
- перевірка організації обліку заготівлі, придбання та витрачання запасів;
- перевірка наявності договорів та їх реєстрації у відповідних журналах.

- вивчення законності операцій з розрахунками з різними дебіторами та реальності її відображення, правомірності віднесення заборгованості до довгострокової чи поточної, дотримання законодавства при стягненні заборгованості по пред'явлених позовах, правильності використання підзвітних сум.

- перевірка правильності документального оформлення розрахунків з різними дебіторами.

- перевірка правильності створення резерву сумнівних боргів.

- вивчення порядку і джерел списання безнадійної заборгованості.

- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами, якості відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку, облікових регістрах та звітності.

- перевірка дотримання податкового законодавства операцій з дебіторами.

- контроль використання грошових коштів.

Для перевірки фактичного стану матеріальних запасів слід провести інвентаризацію запасів. Це дає можливість виявити недостачі або лишки запасів та інші відхилення, якщо такі мають місце на підприємстві.

Об'єктами інвентаризації запасів виступають [28]:

- сировина, основні й допоміжні матеріали, призначені для виробництва продукції (робіт, послуг), обслуговування виробничого процесу та адміністративних потреб;

- МШП, що використовуються не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він перевищує один рік;

- незавершене виробництво у вигляді незавершених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів чи незавершених технологічних процесів;

- молодняк тварин і тварини на відгодівлі, продукція сільського і лісового господарства, якщо вони оцінюються за П(С)БО 9;

- готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом;

- товари.

Інвентаризація виробничих запасів передбачає виконання наступних дій:

- переважування, обмір, підрахунок, які інвентаризаційна комісія проводить у порядку розміщення запасів у даному приміщенні, не допускаючи безладного переходу від одного виду запасів до іншого. При зберіганні запасів у різних ізольованих приміщеннях у однієї МВО, перевірка проводиться послідовно за місцями зберігання. Після перевірки запасів вхід до приміщення опломбовується і комісія переходить до наступного приміщення;

- інвентаризаційні описи складаються окремо на запаси, що перебувають в дорозі, на неоплачені у строк покупцями відвантажені товари і на ті, що перебувають на складах інших підприємств (на відповідальному зберіганні, на комісії, у переробці);

- кількість виробничих запасів і товарів, що зберігаються в непошкодженій упаковці постачальника, може визначатись на підставі документів при обов'язковій перевірці в натурі частини таких запасів;

- ПДВ на прибуткових документах з обліку запасів, що надійшли на об'єкт і прийняті під час його інвентаризації, робить відмітку «після інвентаризації» з повстанням на дату опису в присутності членів інвентаризаційної комісії за підписом її голови;

- на видаткових документах про запаси, які відпущено зі складу під час інвентаризації з дозволу керівника підприємства і головного бухгалтера, у присутності членів інвентаризаційної комісії за підписом її голови робиться відмітка. Вони заносяться до окремого опису в тому порядку, що й для запасів, які надійшли під час інвентаризації.

Виробничі запаси, які з тих чи інших причин зберігаються на складах інших підприємств, а також ті, що переробляються на інших підприємствах, вносяться до інвентаризаційного опису на підставі підтверджуючих документів із зазначенням назви підприємства, що здійснює їх переробку, найменування запасів, кількості, фактичної вартості за даними обліку, дати їх передачі в переробку, номеру і дати документу.

При проведенні інвентаризації запасів одночасно перевіряється наявність тари за видами. Порожня тара (ящики, мішки, балони тощо) також повинна бути занесена до опису і оцінена. Залишки тари заносяться до-окремого опису, де зазначається найменування тари, номенклатурний номер, шифр, одиниця виміру, ознаки, які визначають її призначення та якісний стан, кількість і ціну одиниці. На тару, яка прийшла в непридатність, складається окремий акт, де вказуються причини псування і відповідальні особи. В необхідних випадках при інвентаризації запасів рекомендується відбирати проби із залученням відповідних фахівців для лабораторного аналізу (продукти харчування, фарби, оліфа, спирт тощо) відповідно до діючих правил відбору проб.

При перевірці руху матеріалів, в першу чергу, перевіряється правильність їх оприбуткування. Неповне оприбуткування матеріалів призводить до утворення не відображених в обліку залишків. Тому слід порівняти дані прибуткових ордерів з даними супровідних документів постачальників (рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні тощо). У випадку розбіжностей на підприємстві повинні складатися не прибуткові ордери, а приймальні акти і пред'являтися претензії постачальникам. Якщо в обліку відображено певні суми, тоді необхідно провести зустрічні перевірки: можливо претензії насправді задоволене, матеріали до поставлено, але не оприбутковано. Крім того, трапляються випадки, коли тривалий час суми, без задоволення позивача і без розслідувань, списуються на витрати підприємства за довідкою, складеною головним бухгалтером або бухгалтером по розрахунках. Перевірка повноти оприбуткування запасів та наявності документів, що підтверджують їх придбання.

Для цього контролер перевіряє:

- чи дотримується на підприємстві порядок приймання та оформлення документації приймання запасів;
- чи повністю оприбутковані запаси, - зазначені в документах постачальника (за конкретними назвами і за визначений період);

- чи відповідає якість запасів, що зазначена в прибуткових документах, якості, що зазначена в рахунках-фактурах, сертифікатах постачальника або аналізі лабораторії підприємства.

При перевірці обліку запасів особливу увагу приділяють перевірці первинної документації. При цьому необхідно оцінити правомірність використання тих чи інших форм документів (чи використовуються уніфіковані форми; чи передбачено всі обов'язкові реквізити), перевірити дотримання порядку їх заповнення (чи всі обов'язкові реквізити заповнюються, чи ставляться підписи, чи заповнюються незаповнені рядки, чи робиться застереження про виправлені помилки тощо) та складання (чи складаються вони в момент здійснення операції, чи дотримується графік документообігу тощо). При перевірці документів здійснюється взаємна звірка господарських договорів, накладних, рахунків-фактур та прибуткових ордерів на предмет ідентичності ряду показників: номенклатури, ціни, кількості, дат оприбуткування тощо. Найбільш поширеною помилкою, що при цьому зустрічається в обліку, є оприбуткування невідфактурованих поставок та відпуск таких матеріалів у виробництво. Потім за даними журналу № 5 здійснюється перевірка правильності відображення в облікових регістрах оприбуткованих матеріалів. Порівняння кількісних показників оригіналів рахунків-фактур, сертифікатів і специфікацій постачальника, а також приймальних актів дозволяє встановити, чи всі запаси оприбутковані за актами приймання.

Зустрічна перевірка документів, що відображають надходження запасів, з документами постачальника дає можливість виявити факти не оприбуткування запасів, відпущених підприємству, або оприбуткування їх в меншій кількості.

Перевіряючи реальність операцій, необхідно встановити наявність договорів про поставку матеріалів, правильність їх складання, порівняти дані документів з оплати постачальникам з даними документів на-оприбуткування запасів.

Перевіряється правильність обчислення та відображення в обліку ПДВ. При цьому враховується наступні вимоги законодавства:

- ПДВ відображається в обліку, якщо запаси оприбутковано і оплачено; запаси повинні використовуватись на виробничі потреби;
- у випадках, коли в первинних облікових документах (рахунках, рахунках-фактурах, накладних, прибуткових касових ордерах, . актах виконаних робіт тощо), що підтверджують вартість придбаних запасів, не виділено суми ПДВ, то в розрахункових документах (дорученнях, вимогах-дорученнях, вимогах, реєстрах чеків і реєстрах на одержання коштів з акредитиву) обчислення її розрахунковим шляхом не відбувається. Тому вартість придбаних матеріалів, включаючи ПДВ, оприбутковується на рахунки запасів на всю суму пред'явленого рахунку з наступним списанням у встановленому порядку на витрати виробництва;
- сума ПДВ по запасах, придбаних для виробничих потреб у підприємств роздрібної торгівлі та у населення, до заліку у покупця не приймається.

Перевірка достовірності відображення руху запасів в бухгалтерському обліку.

В ході такої перевірки контролер з'ясовує:

- як обліковувались надходження і витрачання запасів в коморах, на складах та інших об'єктах;
- чи не було фактів неоприбуткування (повного або часткового) запасів, що надійшли;
- чи не списувались на витрати запаси понад встановлених норм і без достатніх підстав;
- чи відповідало фактичне витрачання запасів документальним даним;
- чи не було фактів вуалювання недостач запасів в бухгалтерському обліку;
- чи не приховувались недостачі запасів різними необґрунтованими бухгалтерськими проводками.

Для з'ясування наведених питань важливе значення має детальний аналіз первинних документів з обліку руху запасів за місцями зберігання. Порівнянням первинних документів із записами в картках складського обліку необхідно перевірити, чи відповідають записи про кількість і найменування запасів, що надійшли і відпущені, даним, що містяться в документах. При цьому можуть бути виявлені факти неоприбуткування або необґрунтованого списання запасів на витрати.

В ході перевірки операцій з відпуску матеріалів перевіряється відпуск матеріалів у виробництво і обґрунтованість їх списання на витрати. Також необхідно переконатись, чи не списуються виробничі запаси на витрати виробництва без попереднього їх оприбуткування і без оформлення по них видаткових документів. Окрему увагу контролер приділяє вивченню стану складського обліку (переглянути книги (картки), перевірити своєчасність записів тощо), уточнити, чи мають комірники положення або посадові інструкції про порядок ведення складського господарства і складського обліку, чи проводиться інструктаж матеріально відповідальних осіб з питань обліку і звітності.

При аудиті операцій із запасами перевіряється, чи не допускалась їх передача без оплати. Якщо запаси реалізовувались на сторону, виявляється, коли і за якою ціною вони придбані, коли і кому продані, їх ціну, ПДВ, транспортні витрати, уточнити роздрібні ціни на момент реалізації. Також необхідно перевірити, чи не було випадків реалізації виробничих запасів за низькими-цінами під виглядом відходів.

При реалізації матеріалів на сторону перевіряється наявність накладних, довіреностей, оцінка вартості реалізації, надходження виручки від реалізації в повному обсязі на поточний рахунок або в касу підприємства з дотриманням встановленого ліміту розрахунків готівкою. При перевірці документів на витрачання запасів особливу увагу звертають на обґрунтованість їх списання за цільовим призначенням та відповідність нормам і порядку оформлення

документів. Окрема увага контролером приділяється перевірці правильності оцінки запасів при їх вибутті.

Аналіз оборотних активів є необхідною умовою ефективного управління ресурсами підприємства та джерелами їх формування з метою підвищення фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності. Розглянемо взаємозв'язок аналізу, обліку та контролю оборотних активів.

Таблиця 2.14

Взаємозв'язок аналізу, обліку та контролю оборотних активів*

Місце аналізу	Взаємодія аналізу, обліку та контролю
Визначення ефективності використання запасів на підприємстві	Облік – отримання даних щодо оборотності активів, їх кількості та номенклатури Контроль – контроль за дотриманням нормативного запасу на складі
Визначення ліквідності підприємства	Облік – отримання даних щодо наявності грошових коштів та їх еквівалентів Контроль – дотримання рівня грошових коштів на рахунках підприємства
Визначення оборотності дебіторської заборгованості та терміну обороту	Облік – отримання даних щодо обсягу дебіторської заборгованості, тривалості Контроль за ефективністю роботи з дебіторами

*[авторська розробка]

Досягнення мети передбачає послідовне вирішення завдань аналізу оборотних активів підприємства:

- 1) загальний аналіз оборотних активів;
- 2) аналіз забезпеченості власними оборотними коштами;
- 3) аналіз ефективності використання оборотних активів.

Проведемо тест контролю інвентаризаційних описів на відповідність.

Таблиця 2.15

Тест контролю інвентаризаційних описів на відповідність

№ п/п	Елемент вибірки	Порушення (+)						
		Відсутність підписів (хоча б одного) членів інвентаризацій ної комісії в робочій та підсумковій документації	Відсутність розписки матеріально відповіда льної особи	Відсутність прописом загальної суми вартості запасів на кожній сторінці опису	Відсутність числа (прописом) натураль них показни ків	Відсутність на кожній сторінці опису запису "Ціни та підписи перевірів" та підпису матеріально відповідаль ної особи	Не підписані та незвірені членами комісії помилки і виправлен ня	Відсутність на останній сторінці інвентариза ційного опису розписки матеріально відповідаль ної особи
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Акт №15	+				+		
2	Акт 2							

Отже, за тестом контролю є можливість невідповідності інвентаризаційних відомостей дійсному стану виробничих запасів. На кінець слід звірити залишки запасів.

Таблиця 2.16

Звірка залишків запасів станом на 31.12.17 рік*

Рахунок у головній книзі	Залишок по головній книзі	Залишок по журналу-ордеру
201	1015,25	1015,25
202	6187,50	6187,50
203	10605,02	10605,02
209	215,41	215,41

*[авторська розробка]

При проведенні контролю дебіторської заборгованості треба провести інвентаризацію дебіторської заборгованості підприємства та скласти акт інвентаризації. Це дає можливість підтвердити реальність дебіторської заборгованості та виявити правопорушення.

При інвентаризації розрахунків з покупцями, замовниками та іншими дебіторами інвентаризаційна комісія на підставі бухгалтерських документів перевіряє залишки сум, які знаходяться на відповідних рахунках. Потім визначається строк сплати заборгованості по рахунках дебіторів і

встановлюються особи, винні у недотриманні платіжної дисципліни і невиконання строків позовної давності.

Для перевірки розрахунків з покупцями, замовниками та іншими дебіторами контролер звертається до клієнта з проханням надати йому повноваження одержати виписки з особових рахунків підприємств-дебіторів. Бухгалтерія підприємства зобов'язана перевірити одержані виписки, підтвердити суму заборгованості та повідомити свої мотивовані заперечення.

Таким чином, в результаті взаємної перевірки заборгованості на рахунках не можуть залишатися неузгоджені суми.

При інвентаризації підзвітних сум перевіряють представлені звіти підзвітних осіб по виданих авансах з урахуванням їх цільового використання, а також суми виданих авансів по кожній підзвітній особі, дати їх видачі і цільове призначення. Інвентаризація підзвітних сум дає можливість встановити, чи не обліковуються підзвітні суми за працівниками, які звільнились і які не входять до штату підприємства. За результатами проведення контролю дебіторської заборгованості на ПВКП «Інтертех» похибок в обліку виявлено не було.

При інвентаризації розрахунків інвентаризаційні описи слід складати в розрізі кожного виду заборгованості: нормальна, сумнівна, безнадійна, - та за кодами бухгалтерських рахунків.

Інвентаризація розрахунків з працівниками по отриманих ними позиках на індивідуальні потреби полягає у взаємній звірці залишку непогашених позик з даними відповідних банків. До обов'язків інвентаризаційної комісії також входить перевірка на місці використання коштів, отриманих на ці цілі (за призначенням чи ні), відповідності обсягів робіт або вартості придбаних матеріалів по отриманій сумі.

При контролі дебіторської заборгованості проводять порівняння залишку заборгованості, яка обліковується на балансі на початок періоду, що підлягає аудиту, з кожного виду розрахунків, із залишком в облікових регістрах і з актами взаємозвірки розрахунків з постачальниками і підрядниками. Таку перевірку потрібно проводити за кожним рахунком і місяцем послідовно, тобто

кожен запис аналітичного рахунку кожної суми того чи іншого виду розрахунків потрібно звірити з документами, а також із записами в Головній книзі по відповідних кореспондуючих рахунках. Також слід перевірити правильність підрахунків по дебету і кредиту облікового регістру за відповідними видами розрахунків і виведення залишку на перше число наступного місяця. Підсумки оборотів та виведені залишки з кожного виду рахунків звіряють з підсумками регістрів аналітичного і синтетичного обліку.

При виявленні у місячних (квартальних) балансах і Головній книзі значних відхилень у розмірах дебіторської заборгованості контролер повинен мати на увазі, що вони можуть бути результатом:

- 1) об'єднання дебіторської заборгованості з кредиторською;
- 2) перенесення її на інші рахунки балансу;
- 3) сторнування проведених нарахувань;
- 4) необґрунтованого списання заборгованості на витрати виробництва тощо.

Контролеру необхідно впевнитись, чи справді відбулося погашення заборгованості, чи вона штучно занижена. Це встановлюється за даними аналітичного обліку і первинних документів. Перевірку розрахунків з підзвітними особами доцільно проводити в такій послідовності:

1. Порядок видачі коштів під звіт, при цьому слід перевірити:
 - а) дається готівка з каси в підзвіт на такі витрати, які можуть бути оплачені безпосередньо з каси або через банк;
 - б) чи затверджений на підприємстві список підзвітних осіб із зазначенням, кому з них, на які витрати і в якому розмірі можуть видаватись кошти в підзвіт (крім сум, які видаються на відрядження);
 - в) чи уклали з підприємством затверджені підзвітні особи договори про матеріальну відповідальність;
 - г) чи немає відряджень без дозволу керівника;

д) чи оформлюються службові відрядження рішенням керівника підприємства із зазначенням підстав і чи реєструються в бухгалтерії видані посвідчення на відрядження;

е) чи не видаються в підзвіт кошти особам, які не є працівниками даного підприємства;

є) чи не було випадків одержання готівки підзвітними особами, а потім повернення її в касу;

ж) чи не видаються під звіт суми при наявності заборгованості за раніше видані аванси (перевіряють за даними аналітичного обліку і первинних документів);

з) чи зазначається при видачі підзвітних сум їх цільове призначення (перевіряють за видатковими касовими ордерами, чи зазначено в них цільове призначення авансу: "На відрядження", "На придбання канцприладдя" тощо);

к) чи не допускається передача підзвітних сум від однієї підзвітної особи іншій. На практиці буває два варіанти такої передачі. У першому випадку передача проводиться відкрито і її легко виявити за кореспонденцією рахунків (Д-т 372, К-т 372). У другому випадку - передача підзвітних сум прихована, коли витрати здійснені однією особою, а звітує інша. Такі факти можна виявити шляхом ретельного вивчення руху документів і одержання відповідних пояснень підзвітних осіб;

л) чи дотримуються на підприємстві правил видачі грошей під звіт тільки з письмового дозволу керівника підприємства;

м) чи дотримуються обмеження готівкових розрахунків між суб'єктами підприємницької діяльності.

2.Правильність і своєчасність подання підзвітними особами авансових звітів до бухгалтерії.

Контролеру також необхідно перевірити, чи складають підзвітні особи доповідні записки про виконання доручених завдань і чи своєчасно вживаються заходи примусового стягнення заборгованості з підзвітних осіб у разі неподання авансових звітів.

3. Перевірити операції з готівковими та безготівковими коштами. Це сама відповідальна ділянка контролю.

Розглянемо тест внутрішнього контролю безготівкових розрахунків (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Тест внутрішнього контролю безготівкових розрахунків*

№ п/р	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
I. Поточний рахунок у національній валюті					
1.	Доручення на перерахування грошей з рахунка в національній валюті подаються: - на паперових носіях - в електронному вигляді за допомогою системи «Банк-клієнт»	+			

Закінчення таблиці 2.17

1	2	3	4	5	6
2.	Право підпису на банківських документах (електронного підпису) - має винятково керівник - делеговано іншим посадовим особам	+			Директор та головний бухгалтер
3.	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень		+		
4.	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень	+			Формується автоматично
5.	Регістри з обліку операцій на поточному рахунку в національній валюті формуються: - автоматизовано - бухгалтером вручну	+			
6.	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку	+			
7.	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій з руху коштів мають тільки особи, яким необхідний такий доступ у рамках службових обов'язків	+			

*[авторська розробка]

Таблиця 2.18

Тест вибіркового контролю банківських документів на відповідність*

№ п/р	Елемент вибірки (дата)	Відповідність дати в банківській й виписці дати додатка до неї	Відповідність суми в банківській й виписці сумі додатка до неї	Відповідність суми цифрами в платіжному дорученні сумі прописом	Відповідність суми отриманих коштів у касовому звіті і виписці	Відповідність суми зданого виторгу в касовому звіті і виписці	Разом відхилен ь по елемент у вибірці
1	2	3	4	5	6	7	9
1.	14.05.17 банківська виписка	+	+	+			відсутня
2.	20.06.17 касова книга				+		Відсутня

**[авторська розробка]*

Таблиця 2.19

Перевірка відповідності залишків у синтетичних і аналітичних регістрах обліку коштів у національній валюті*

Рахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті"

№ п/р	Показники	Значення на 31.12
1.	Залишок по виписці банку	83115,21
2.	Залишок у журналі-ордері	83115,21
3.	Залишок у Головній книзі	83115,21

**[авторська розробка]*

Отже, за результатами перевірки оборотних активів на ПВКП «Інтертех» відхилень в обліку виявлено не було.

2.4. Організаційно-інформаційна модель контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів у активи, тому для його оцінки необхідно вивчити передусім склад, структуру майна та джерела його

утворення, а також причини їх зміни. Особлива увага при цьому приділяється вивченню причин, які негативно впливають на фінансовий стан підприємства.

На першому етапі загального аналізу оборотних активів підприємства вивчається:

- абсолютний розмір оборотних активів на початок та кінець аналітичного періоду (горизонтальний аналіз);
- обчислюється абсолютне та відносне відхилення суми оборотних активів у базисному і звітному періодах, а також зміна їх питомої ваги в загальній сумі активів підприємства (горизонтальний аналіз);
- по кожному виду оборотних активів обчислюється абсолютне та відносне відхилення (горизонтальний аналіз);
- обчислюються показники питомої ваги по кожному виду оборотних активів в загальній сумі оборотних активів, а також визначається їх абсолютне та відносне відхилення за аналітичний період (вертикальний аналіз);
- оцінюються зміни, що відбулися в структурі оборотних активів за аналітичний період (вертикальний аналіз).

Проаналізуємо стан оборотних активів ПВКП «Інтертех» за 2013-2017 роки.

Таблиця 2.20

Динаміка оборотних активів підприємства за 2013-2017 рр.*

Оборотні активи	2013		2014		2015		2016		2017	
	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %
Разом оборотні активи	468,1	45,12	314	35,32	141	20,23	212	30,33	198	29,77
Баланс	1037,5	100	889	100	697	100	699	100	665	100
	Відхилення від попереднього року 2014/2013		Відхилення від попереднього року 2015/2014		Відхилення від попереднього року 2016/2015		Відхилення від попереднього року 2017/2016		Відхилення 2017/2013	

	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос
Разом оборотні активи	-154,1	-32,92	-173	-55,10	71	50,35	-14	-6,60	-270,1	-57,70
Баланс	-148,5	-14,31	-192	-21,60	2	0,29	-34	-4,86	-372,5	-35,90

**[авторська розробка]*

Аналіз динаміки оборотних активів свідчить про зменшення протягом 2013-2015 року оборотних активів як в абсолютному так і в відносному вираженні, Потям протягом 2016 року відбувається знову збільшення оборотних активів але вже у 2017 році знову зменшується як абсолютні так і відносні значення.

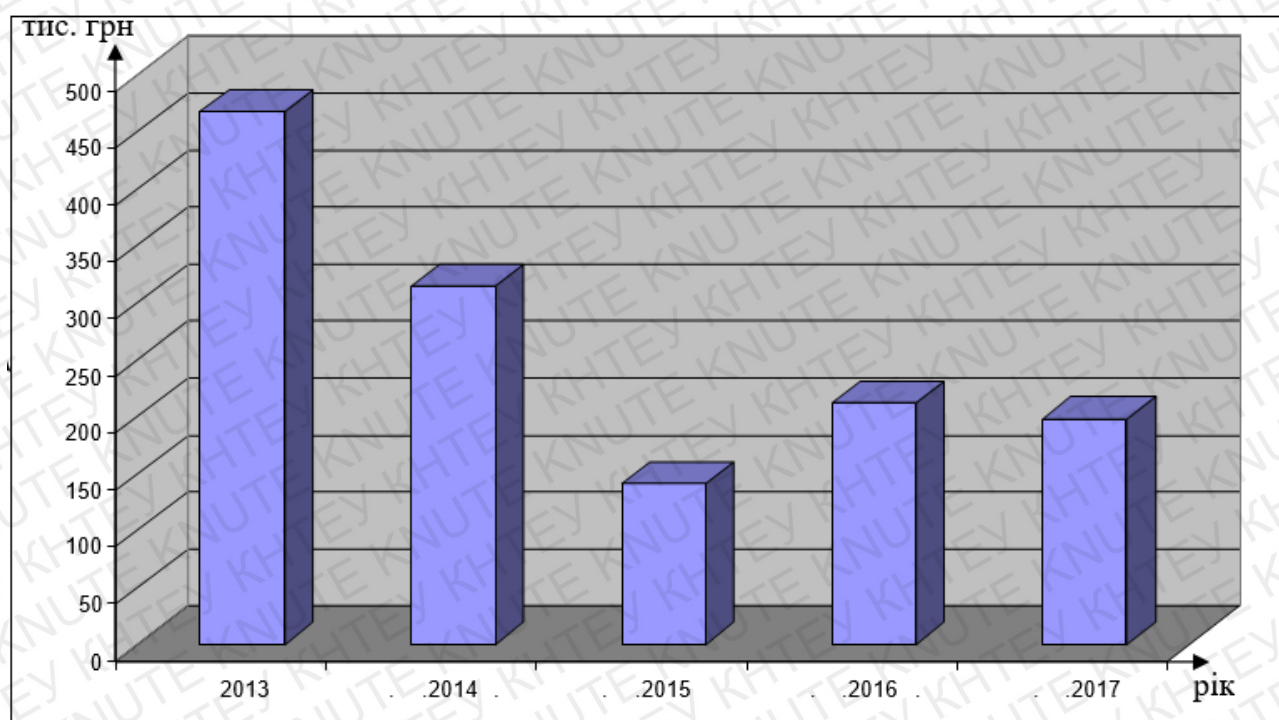

Рис. 2.6. Динаміка оборотних активів підприємства протягом 2013-2017 років*

**[авторська розробка]*

У структурі балансу оборотні активи займають 45,12% на кінець 2013 року, у 2015 році частка оборотних активів зменшується до 20,23%. Тобто баланс не є хорошим, структура перевантажена необоротними активами підприємства, що свідчить про перевантаження структури балансу.

Наступним кроком розглянемо структуру оборотних активів підприємства. При аналізі структури оборотних активів можна побачити, що підприємство зменшило виробничі запаси на 55,99%, готова продукція збільшилась на 1,7 тис.грн або 51,52%. Так, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшилась на 76,2 тис. грн або 63,93%.

Таблиця 2.21

Динаміка оборотних активів підприємства за 2013-2017 рр.*

Оборотні активи	2013		2014		2015		2016		2017	
	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виробничі запаси	40,9	8,74	20	6,37	33	23,40	19	8,96	18	9,09
Готова продукція	3,3	0,70	9	2,87	1	0,71	4	1,89	5	2,53
Товари	11,9	2,54	16	5,10	20	14,18	16	7,55	16	8,08
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	119,2	25,46	187	59,55	49	34,75	52	24,53	43	21,72
за виданими авансами	0,5	0,11	3	0,96	0	0,00	53	25,00	0	0,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	10,2	2,18	26	8,28	22	15,60	16	7,55	18	9,09
Грошові кошти та їх еквіваленти	264,8	56,57	66	21,02	4	2,84	45	21,23	83	41,92
Інші оборотні активи	17,3	3,70	17	5,41	12	8,51	7	3,30	15	7,58

Разом оборотні активи	468,1	100,00	314	100,00	141	100,00	212	100,00	198	100,00
-----------------------	-------	--------	-----	--------	-----	--------	-----	--------	-----	--------

	Відхилення від попереднього року 2014/2013		Відхилення від попереднього року 2015/2014		Відхилення від попереднього року 2016/2015		Відхилення від попереднього року 2017/2016		Відхилення 2017/2013	
	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос	Абс.	віднос
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Виробничі запаси	-20,9	-51,10	13	65,00	-14	-42,42	-1	-5,26	-22,9	-55,99
Готова продукція	5,7	172,73	-8	-88,89	3	300,00	1	25,00	1,7	51,52
Товари	4,1	34,45	4	25,00	-4	-20,00	0	0,00	4,1	34,45
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	67,8	56,88	-138	-73,80	3	6,12	-9	-17,31	-76,2	-63,93
за виданими авансами	2,5	500,00	-3	-100,00	53		-53	100,00	-0,5	100,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	15,8	154,90	-4	-15,38	-6	-27,27	2	12,50	7,8	76,47
Грошові кошти та їх еквіваленти	-198,8	-75,08	-62	-93,94	41	025,00	38	84,44	181,8	-68,66
Інші оборотні активи	-0,3	-1,73	-5	-29,41	-5	-41,67	8	114,29	-2,3	-13,29
Разом оборотні активи	-154,1	-32,92	-173	-55,10	71	50,35	-14	-6,60	270,1	-57,70

**[авторська розробка]*

Інша дебіторська заборгованість збільшилася на 7,8 тис. грн, або на 76,47%.

Оборотні активи зменшилися на 270,1 тис. грн, їх структура змінилася незначно, лівову частку займають грошові кошти та їх еквіваленти – 56,57% на кінець 2013 року та 41,92% на кінець 2017 року.

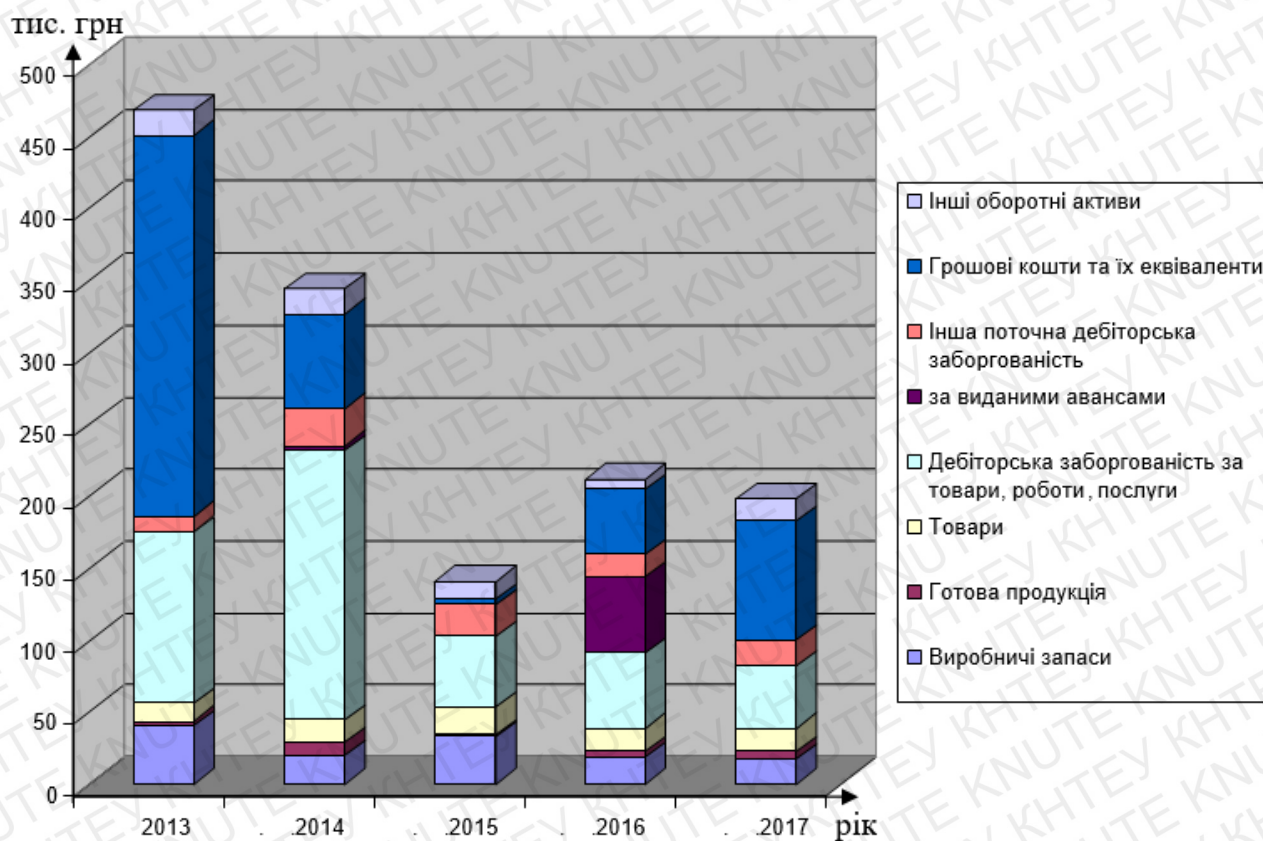

Рис. 2.7. Структура оборотних активів на кінець року за 2013-2017 років*

*[авторська розробка]

Оскільки безперервність виробничого процесу можна забезпечити при різному запасі матеріальних ресурсів, то доцільно мати мінімально необхідний їх запас. Визначення мінімальних запасів матеріальних ресурсів для

забезпечення нормального ритму виробничого процесу здійснюють за допомогою встановлених нормативів.

Забезпеченість ПБКП «Інтертех» матеріальними ресурсами визначають вставленням їх наявності на певну дату з діючими нормативами. При цьому встановлюють їх склад і структуру (табл.2.22).

Таблиця 2.22

Забезпеченість матеріальними ресурсами ПБКП «Інтертех» станом на 1 січня 2018 року*

	Норматив		Фактична наявність		Відхилення, (±)	
	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %	тис.грн	Частка, %
Виробничі запаси						
Сировина й матеріали	17,4	0,272	7,3	0,406	-10,1	-0,58
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	4,2	0,066	0,1	0,003	-4,1	-0,987

Паливо	11,6	0,181	4,3	0,241	-7,2	-0,626
Тара й тарні матеріали	3,2	0,049	0,2	0,012	-2,9	-0,932
Будівельні матеріали	5,2	0,081	0,8	0,042	-4,4	-0,853
Запасні частини	0,6	0,01	2,8	0,153	2,1	3,53
Інші матеріали	11,9	0,186	1,9	0,106	-10	-0,84
МШП	10,0	0,156	0,7	0,037	-9,3	-0,933
Всього:	64,0	1	18	1	-46	-0,719

**[авторська розробка]*

Аналіз даних показує, що потреба у виробничих запасах матеріальних ресурсів становить 64,0 тис. грн при наявних 18,0 тис. грн. Фактична наявність запасів значно перевищує нормативи по запасним частинам – на 353,0%. Таке перевищення зумовлене не потребами зростання обсягу виробництва, а

понаднормативними залишками на початку року, що негативно впливатиме на фінансовий стан підприємства.

Проте, значна нестача по наступним нормативам: сировині та матеріалах має місце нехватка на 58,0%, по купівельним напівфабрикатах та комплектуючих виробках – на 98,7%, пально-мастильним матеріалам – на 62,6%, МШП – на 93,3%. Дані показники слід вважати негативним фактором, оскільки в міру зростання цін, підприємство не матиме страхові запаси (рис. 2.8).

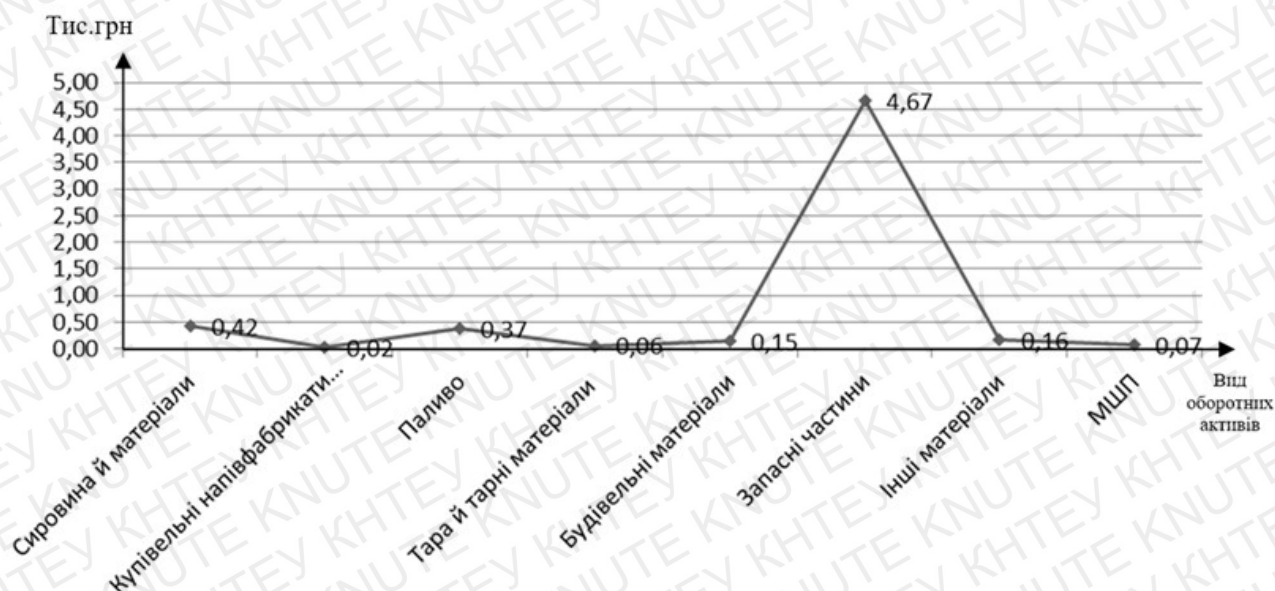

Рис. 2.8. *Забезпеченість матеріальними ресурсами у частинах від нормативної потреби станом на кінець 2017 року**

**[авторська розробка]*

Проаналізуємо показники ефективності оборотних активів (табл.2.). Величина обігових коштів, їхня структура і достатність характеризують кількісний бік обігових коштів, проте є і якісний, пов'язаний зі швидкістю їх обороту, оборотністю. Між сумою обігових коштів та показниками оборотності існують тісні зворотні взаємозв'язки. Прискорення оборотності цих коштів

сприяє вирішенню фінансових проблем найбільш зручним способом за рахунок використання існуючих внутрішніх резервів підприємства.

Таблиця 2.23

Розрахунок коефіцієнтів ефективності використання оборотних активів за 2013-2017 рр.*

	Умовні позначення	2013	2014	2015	2016	2017	Абс. відхилення 2017/2013
Середня величина оборотних коштів	О	376,6	391,05	227,5	176,5	205	-171,6
Чиста виручка від реалізації	Р	1763	2024	810	928	659	-1104
Кількість оборотів	Ко	4,68	5,18	3,56	5,26	3,21	-1,47
Коефіцієнт завантаження	Кз	0,21	0,19	0,28	0,19	0,31	0,10

Тривалість одного обороту	Д	76,90	69,55	101,11	68,47	111,99	35,09
---------------------------	---	-------	-------	--------	-------	--------	-------

**[авторська розробка]*

Отже, кількість оборотів оборотних активів збільшується у 2014, 2016 роках, зменшується у 2015 та 2017 роках. Це призводить до збільшення або зменшення тривалості одного обороту. При цьому за рахунок зменшення тривалості обороту у 2014 році по відношенню до 2013 року відбулося вивільнення коштів у розмірі 41,3 тис.грн, у 2015 році навпаки відбулося збільшення тривалості обороту на 31,56 днів, що призвело до залучення в оборот додаткових 71 тис.грн, у 2016 році тривалість обороту знов зменшилася на 32,64 днів, що призвело до вивільнення з обороту 84,14 тис. грн. У 2017 році знов відбулося залучення в оборот додаткових 79,66 тис.грн. Таким чином, оборотні активи на підприємстві у 2017 році в порівнянні з 2013 роком зменшуються, в структурі оборотних активів більшу частку займають грошові кошти та їх еквіваленти.

Ефективність використання оборотних коштів характеризується показниками оборотності. За допомогою цих показників можна побачити, що управління оборотними активами на підприємстві у 2017 році погіршується в порівнянні з 2013 роком, тривалість одного обороту у 2017 році становить 112 днів. У той час як у 2013 році вони становили 76,9 днів. Визначимо фактори, які вплинули на оборотність оборотних активів за факторною моделлю:

$$K_0 = P/O \quad (2.1)$$

$$\Delta K_0 (P) = P1/O_0 - P0/O_0$$

$$\Delta K_0 (O) = P1/O1 - P1/O_0$$

Розрахуємо дані показники для ПВКП «Інтертех» та зведемо результати у таблицю 2.24.

Таблиця 2.24

Вплив факторів на оборотність оборотних активів

Відношення показників	P0/O0	P1/O0	P1/O1	$\Delta K_o (P)$	$\Delta K_o (O)$	ΔK_o
2014/2013	4,68	5,37	5,18	0,69	-0,20	0,49
2015/2014	5,18	2,07	3,56	-3,10	1,49	-1,62
2016/2015	3,56	4,08	5,26	0,52	1,18	1,70
2017/2016	5,26	3,73	3,21	-1,52	-0,52	-2,04

Отже, збільшення оборотності оборотних активів у 2014 році в порівнянні з 2013 роком на 0,49 відбулося за рахунок зменшення оборотних активів – -0,20, за рахунок збільшення виручки – на 0.69.

Зменшення оборотності активів у 2015 році в порівнянні з 2014 роком на -1,62 відбулося за рахунок зменшення виручки – на -3,10, за рахунок зменшення оборотних активів – збільшилося на 1,49.

Збільшення оборотності активів у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 1,70 відбулося за рахунок збільшення виручки – на 0,52, за рахунок збільшення оборотних активів – збільшилося на 1,70.

У 2017 році зменшення оборотності на 2,04 відбулося за рахунок зменшення виручки та збільшення оборотних запасів.

Висновки до розділу 2

1. ПБКП «Інтертех» працює на будівельному ринку України з 2004 року, але за цей короткий проміжок часу удалося пройти чималий шлях від організації з невеликою кількістю співробітників до компанії з персоналом біля сотні людей.

2. За результатами контролю порушень в обліку оборотних активів ПБКП «Інтертех» виявлено не було.

3. Аналіз динаміки оборотних активів свідчить про зменшення протягом 2013-2015 року оборотних активів як в абсолютному так і в відносному вираженні, потім протягом 2016 року відбувається знову збільшення оборотних активів але вже у 2017 році знову зменшується як абсолютні так і відносні значення.

Оборотні активи зменшилися на 270,1 тис. грн., їх структура змінилася незначно, левову частку займають грошові кошти та їх еквіваленти – 56,57% на кінець 2013 року та 41,92% на кінець 2017 року.

4. Управління оборотних активами на підприємстві у 2017 році погіршується в порівнянні з 2013 роком, тривалість одного обороту у 2017 році становить 112 днів. У той час як у 2013 році вони становили 76,9 днів.

Шляхами підвищення ефективності використання оборотних активів є:

- прискорення і здешевлення перевезень; економічно обґрунтований вибір сировини;

- поліпшення організації складського господарства на основі його механізації й автоматизації; зменшення тривалості міжопераційних періодів за рахунок ретельної підготовки виробництва, останнє передбачає зменшення перебоїв і забезпечення ритмічної роботи підприємств; підвищення коефіцієнта використання матеріалів;
- застосування більш точного нормування витрат матеріалів;
- скорочення невиробничих затрат матеріалів;
- удосконалення виробничих процесів.

Для покращення забезпечення управління формування і використання оборотних активів підприємства необхідно визначити їх оптимальну структуру, відповідно до якої вести детальний аналітичний облік надходження і витрачання даних активів.

Задля удосконалення процесу управління оборотними активами економістам ПВКП «Інтертех» потрібно проводити більш різноманітні аналітичні дослідження, звертаючи особливу увагу на специфіку галузі, в якій працює підприємство. Не менш важливим є здійснення прогнозування показників ефективності використання оборотних активів. Дотримуючись запланованих показників, можна простежити, чи відбулося погіршення роботи підприємства, а також визначити причини, що його викликали. В такому випадку завданням управління стане усунення факторів, які негативно вплинули на роботу підприємства.

Відсутність управління оборотними активами на ПВКП «Інтертех» призводить до розбалансованої діяльності, що спричиняє виникнення ризикових ситуацій. Саме до таких ситуацій можна віднести недостатність оборотних активів.

РОЗДІЛ 3. СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Стан та напрями удосконалення організації аналізу та контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Напрямами удосконалення організації аналізу та контролю оборотних активів можна запропонувати впровадження управлінського обліку в діяльність підприємства.

За допомогою лише синтетичного обліку неможливо контролювати наявність та рух кожного виду товарно-виробничих запасів – сировини і матеріалів. Для отримання більш деталізованої інформації, необхідної для управління запасами за їх окремими видами та процесами, організовується аналітичний облік [54].

До окремих субрахунків синтетичного обліку можуть бути відкриті рахунки аналітичного обліку, які дозволять визначити її обсяг в цілому та за кожним видом окремо (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Аналітичний облік виробничих запасів*

Субрахунки рахунку 20 «Виробничі запаси 2»	Розріз аналітики
1	2
201 2 Сировина й матеріали	В розрізі видів та груп сировини, місць зберігання та матеріально відповідальних осіб.
202 2Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»	В розрізі купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, місць зберігання та матеріально відповідальних осіб.
203 «Паливо»	В розрізі видів палива, місць зберігання та матеріально відповідальних осіб.
204 «Тара й тарні матеріали»	В розрізі видів тари й тарних матеріалів і матеріально відповідальних осіб.
205 «Будівельні матеріали»	За видами (групами) та окремими об'єктами будівельних матеріалів.

Закінчення табл. 3.1

1	2
206 «Матеріали, передані в переробку»	В розрізі, який забезпечує отримання даних про підприємство-переробника та контроль за операціями з переробки, за відповідними витратами.
207 «Запасні частини»	За місцями зберігання й однорідними групами.
208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»	За групами та видами матеріалів сільськогосподарського призначення в розрізі їх номенклатури.
209 «Інші матеріали»	За видами та групами інших матеріалів.

**[авторська розробка]*

Облік виробничих запасів, які належать підприємству (в тому числі і тих, що знаходяться в дорозі та в переробці), ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси». З цією метою підприємство ПВКП «Інтертех» веде відповідну аналітику на субрахунках «Сировини і матеріалів».

201.1 «Сировина й матеріали на складі»;

201.2 «Сировина й матеріали в дорозі»;

201.3 «Сировина й матеріали в переробці».

Кожне підприємство відкриває аналітичні рахунки в залежності від потреби в їх кількості, необхідній для управління виробництвом. На ПВКП «Інтертех» така потреба обумовлена:

по-перше – значною їх кількістю;

по-друге – складною організаційною та виробничою структурою підприємства;

по-третє – наявністю складів для їх зберігання.

Аналітичний облік сировини і матеріалів ведеться в розрізі їх найменувань або однорідних груп. Кожна з груп сировини і матеріалів поділяється за видами, сортами, марками, типами, розмірами. Кожному найменуванню, сорту, розміру сировини і матеріалів присвоюється коротке числове позначення (номенклатурний номер), яке записують до спеціального реєстру-номенклатури – цінника, де також вказують одиницю виміру і по можливості, облікову ціну запасу. Кодування номенклатури-цінника

здійснюється за змішаною порядково-серійною системою. Інформація, що міститься у номенклатурах-цінниках записується на машинних носіях і багаторазово використовуються.

На кожному документі з руху сировини і матеріалів вказується не тільки найменування матеріалу, а і його номенклатурний номер, що дозволяє уникати помилок під час заповнення прибуткових і видаткових документів а також здійснення записів у складському бухгалтерському обліку сировини і матеріалів.

Однією із складових управлінського обліку, організованого на підприємстві є управлінський облік сировини і матеріалів. Управлінський облік сировини і матеріалів – це і кількісне визначення зміни величини матеріальних ресурсів, і покращення їх кількісних характеристик, в результаті використання яких утворюється економічний результат. На відміну від традиційного обліку, коли увага бухгалтерів зосереджена лише на забезпеченні точного оприбуткування і повного збереження сировини і матеріалів, управлінський облік має на меті доведення витрат на утримання цих запасів до мінімуму за умови повного забезпечення ними потреб.

Мета контролю сировини і матеріалів – знайти «золоту середину»: сировини і матеріалів повинно бути не дуже багато, щоб не відволікати гроші з обігу, і не дуже мало, щоб уникнути «порожніх складів» і не допустити зупинки виробництва.

Наслідки надлишкових запасів (сировини і матеріалів):

- втрата відсотків за «зв'язаними» коштами;
- проблеми з ліквідністю;
- збільшення псування, крадіжок, неефективного використання;
- збільшення витрат на зберігання;
- проблеми з охороною навколишнього середовища та безпекою;
- збільшення страхових платежів.

Наслідки надто малих запасів (сировини і матеріалів):

- зростання витрат на розміщення замовлень;

- високі ціни за терміновість поставок;
- простої виробництва;
- втрата клієнтів, іміджу підприємства;
- обмежена можливість реагувати на проблеми постачальників;
- обмежена можливість справлятися з сезонними коливаннями;
- чутливість до зростання цін, зміни валютних курсів тощо.

Для управління запасами (сировини і матеріалів) використовують ряд процедур і технічних прийомів:

1) правильне бюджетування потреби у різних елементах запасів (сировини, матеріалів);

2) контроль за рівнем сировини і матеріалів відповідно до бюджету та нормативами, розрахунок коефіцієнту оборотності матеріалів та середнього періоду їх оборотності як в цілому, так і за видами запасів.

Для цього необхідно знати щоденну потребу в сировині та час реалізації замовлення (час з моменту оформлення заявки до одержання сировини від постачальника). Це дасть можливість визначити, при якому мінімально допустимому залишку сировини необхідно оформити повторне замовлення. Обсяг замовлень залежить від умов поставки, способу транспортування, порядку розрахунків тощо.

Створення ефективної системи управлінського обліку сировини і матеріалів на підприємстві передбачає:

- розробку комплексу первинних документів, що відповідають специфіці діяльності підприємства;
- розробку комплексу форм внутрішньовиробничої звітності;
- модернізацію системи документів і документообігу;
- забезпечення ефективного впливу інформації про стан сировини і матеріалів і їх використання на виробничі процеси і результати.

Отже, управлінський облік сировини і матеріалів має забезпечувати не тільки оперативну інформацію про їхню наявність на певну дату, а й відповідність цієї наявності визначеній потребі. Тому традиційна організація

бухгалтерського обліку, коли інформація про сировину і матеріали формується лише на кінець місяця, в управлінському обліку недостатня. Забезпечити оптимальне співвідношення між виробничою програмою і сировиною, матеріалами можна за умови, що інформація про їхню наявність є найоперативнішою. [12]

Загалом можна стверджувати, що управління сировиною і матеріалами є важливою галуззю всієї системи управлінського обліку і контролю виробничо-господарської діяльності підприємства на основі ефективного контролю, якісного прогнозування і управління управлінською і господарською діяльністю.

Важливим напрямком управління дебіторською заборгованістю, на відміну від її контролю, є можливість не тільки збирати прострочені рахунки і позбавлятися безнадійних боргів, але й вивести підприємство на максимальний рівень прибутковості. Щоб цього досягти, в умовах ринкової конкуренції недостатньо притримуватись тільки “надійних” покупців, оскільки при цьому виключається значна частка продаж, що припадає на обмеження платоспроможності покупців. Роль фінансового менеджера полягає в організації успішної торгівлі з цією категорією покупців при недопущенні можливих збитків.

Отже, оцінка ризикованості є досить важлива. Вона також є необхідною основою для реалізації методів стягнення боргів. Забезпечивши правильну оцінку ризику до початку продаж, можна покращити перспективу стягнення боргів шляхом встановлення умов і регулювання поставок таким чином, щоб не заохочувати слабких в фінансовому плані підприємств-покупців.

Таким чином, підприємства необхідно впорядкувати за категорією ризику. Ідентифікація рівнів ризикованості цифрами або буквами дозволить зберігати інформацію про них в пам'яті комп'ютера і використовувати її при аналізі даних, а також для прискорення вибірових досліджень. Наприклад, легко можна зробити витяг із звіту, що відображав би не тільки наявність рахунків, що свідчили про прострочення, але і відмічені рахунки, що попали в категорію високого ризику та, відповідно, свідчили про погіршення становища

на підприємстві. Така додаткова інформація допомогла управляти і контролювати дебіторську заборгованість.

Для ефективності системи градація категорій повинна бути достатньою, але не настільки подрібненою, щоб стерти межі між рівнями ризикованості. Наведемо орієнтовний ряд категорій для підприємств.

Ризик від середнього до мінімального:

- Перша категорія (А) – незначний або нульовий ризик (платоспроможність і фінансовий стан підприємств не викликає сумніву).
- Друга категорія (Б) – звичайний комерційний ризик (підприємства, які мають добру репутацію та знаходяться в стійкому фінансовому стані, у яких, наскільки відомо, відсутні зареєстровані інциденти за заборгованістю з постачальниками. В більшості галузей в цю категорію входять не менше 50% всіх підприємств. Ті, які з якихсь причин першочергово попадають у вищу (нижчу) категорію ризику, передбачається що перейдуть в дану категорію через певний проміжок часу задовільних операцій і в міру накопичення позитивної інформації, що дозволяє уточнити початкову оцінку).

Ризик середнього рівня:

- Третя категорія (В) – підприємства, які можуть здійснювати відстрочку платежу (ці підприємства вважаються фінансово стійкими, але мають випадки відстрочки платежу з постачальниками. З такими господарюючими суб'єктами необхідно жорстко визначати терміни платежу та штрафи або проценти за прострочення. Невиконання цієї вимоги майже автоматично призводить до прострочення на ранній стадії, а таку ситуацію гірше виправити, чим коли з самого початку не допустити її виникнення).
- Четверта категорія (Г) – значний ризик (підприємства, які мають фінансову слабкість. Це зона дебіторської заборгованості, яка здатна стати джерелом великих втрат і вимагає особливого контролю. В той же час досить часто, коли операції з цією категорією підприємств потенційно більш вигідні, тому доречно віднести якусь частку підприємств до цього типу. Присвоєння

цієї категорії ризику має першочергове значення, так як і розробка ефективних заходів постійного контролю). Неприйнятний рівень ризику.

П'ята категорія (Д) – високий ризик (підприємства слабкі у фінансових питаннях і недотримуються своїх зобов'язань. З ними лише обумовлювати передплату і жорсткі процедури контролю, які б забезпечили виконання замовлення лише після одержання грошових засобів).

Отже, на підприємствах при управлінні дебіторською заборгованістю доцільно розробляти методичні положення щодо оцінки платоспроможності покупців. ПВКП «Інтертех» пропонується алгоритм рейтингової оцінки покупців та замовників, що характеризує прийняття рішення щодо управління дебіторською заборгованістю (рис. 3.1).

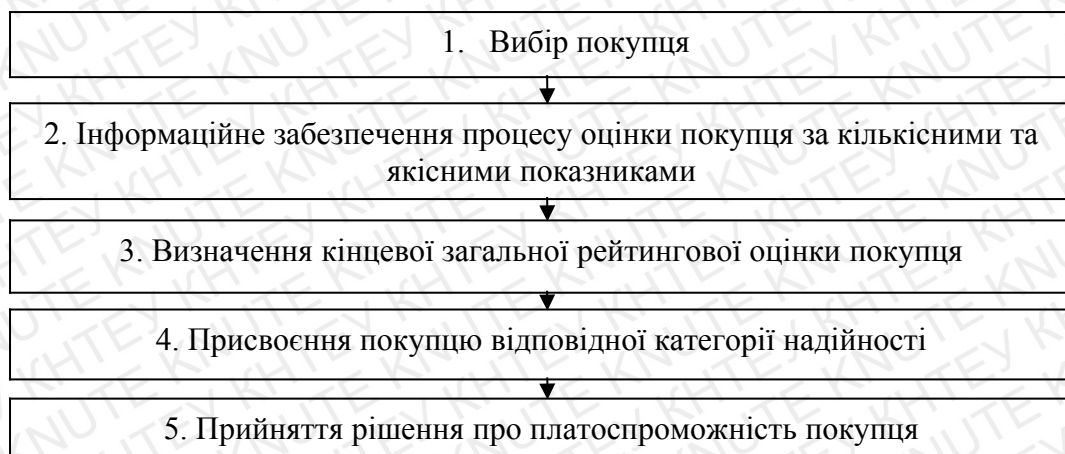

Рис. 3.1. Алгоритм визначення платоспроможності покупців*

*Удосконалено автором на основі джерела [47]

На першому етапі здійснюється вибір покупця. На другому етапі здійснюється інформаційне забезпечення процесу оцінки покупця за кількісними та якісними показниками. Основні компоненти щодо розрахунку і оцінки кількісних показників потенційного покупця на основі аналізу дебіторської заборгованості: оборотність дебіторської заборгованості, період погашення дебіторської заборгованості, відношення дебіторської заборгованості до обсягу реалізації товарів, робіт, послуг (за умови попереднього співробітництва).

За кожним з цих компонентів нараховуються бали від 1 (незначний або нульовий ризик) до 5 (високий ризик). Бали за кожним з компонентів підсумовуються та діляться на 3 (за кількістю показників) для отримання сукупної попередньої рейтингової оцінки щодо кількісних показників.

Основними елементами аналізу якісних показників покупців підприємства є : аналіз історії покупця; дотримання платіжної дисципліни; компетентність менеджменту покупця; наявність угоди.

Рейтингова оцінка якісних показників визначається шляхом підсумовування відповідних балів, що встановлюються за кожним з елементів, та діленням на їх кількість.

На третьому етапі визначається кінцева загальна рейтингова оцінка як середнє значення від рейтингової оцінки кількісних та якісних показників .

На четвертому етапі, виходячи із значення кінцевої рейтингової оцінки, покупцю присвоюється відповідна категорія надійності:

1-1,5– А. Незначний або нульовий ризик непогашення дебіторської заборгованості.

1,51-2,0– Б. Звичайний комерційний ризик.

2,01-2,5 – В. Підвищений ризик несвоєчасної оплати.

2,51-3 – Г. Значний ризик.

> 3.01 – Д. Високий ризик.

На п'ятому етапі продавець приймає рішення про платоспроможність покупця. Щомісяця фінансовий менеджер з дебіторської заборгованості ранжує покупців за встановленим алгоритмом. При зміні статусу покупця (і, відповідно, умов відвантаження й оплати) він направляє менеджеру зі збуту Повідомлення про зміну статусу покупця, а за необхідності – розпорядження про припинення відвантажень даному покупцю.

Підприємство повідомляє покупця про зміну умов у рамках договору, нагадує про необхідність оплатити, проводить з ним зустрічні переговори, пропонує схеми погашення боргу (графік погашення, взаємозалік, оплата векселем тощо). Крім того, необхідно скласти акт звірки розрахунків.

У разі невдалого завершення переговорів із покупцем юридичний відділ за підставі заяви фінансового менеджера направляє боржникові лист із вимогою повернути заборгованість і претензію. Якщо виконання цих процедур не призводить до погашення боргу, керівництво приймає рішення про продаж дебіторської заборгованості або укладення договорів факторингу чи звертається до суду.

Для ілюстрації запропонованого алгоритму проведемо розрахунок для двох дебіторів Товариства: Вега (далі підприємство 1) та ФОП Безкровний (далі підприємство 2)(табл. 3.1, 3.2).

Таблиця 3.1

**Нарахування балів для визначення попередньої рейтингової оцінки
замовника за кількісними показниками***

Компонент	Рівень показника	Фактичне значення для ТОВ «Вега»	Фактичне значення для ФОП Безкровний	Бал	Присуджений бал для ТОВ «Вега»	Присуджений бал для ФОП Безкровний
Стан дебіторської заборгованості наявних покупців та замовників						
Оборотність дебіторської	<1,0			1		
	1,5-1,0	1,2		2		2
заборгованості	2,0-1,5		1,8	3		3
	4,0-2,0			4		
	>4,0			5		
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	>1-30	12		1	1	
	31-60			2		3
	61-90		63	3		
	91-120			4		
	більше 120			5		
Відношення дебіторської заборгованості до обсягу реалізації продукції, робіт, послуг, %	<3,8	3,5	3,0	1	1	1
	5,8-3,8			2		
	7,7-5,8			3		
	9,6-7,7			4		
	>9,6			5		
Рейтингова оцінка за кількома показниками					1,33	2,33

*[авторська розробка]

Таблиця 3.2

**Нарахування балів для визначення попередньої рейтингової оцінки
покупця за якісними показниками***

<i>Компонент</i>	<i>Умови</i>	<i>Бал</i>	<i>Присудже- ний бал для ТОВ «Вега»</i>	<i>Присуджений бал для ФОП Безкровний</i>
1. Взаємовідносини покупця з підприємством	Постійний покупець	1	1	
	Одноразове придбання	2		2
Продовження таблиці 2.10				
Бал за компонентом 1			1	2
2. Недотримання платіжної дисципліни в минулому	Немає	1	1	
	Є	2		2
Бал за компонентом 2			1	2
3. Період погашення дебіторської заборгованості	1 – 30 днів	1	1	
	31 – 60 днів	2		
	61 – 90	3		3
	91 – 120	4		
	більше 120	5		
Бал за компонентом 3			1	3
4. Наявність договору	письмовий	1	1	1
	усний	2		
Бал за компонентом 4			1	1
5. Рівень професійної компетентності директорів	Бажання погасити позику (рефінансува ння)	1		1
	Некомпе- тентні	2	2	
Бал за компонентом 5			2	1
6. Наявність, застави, гарантії, поручительства	Є	1		
	Немає	2	2	2
Бал за компонентом 6			2	2
Рейтингова оцінка за якісними показниками			1,3	1,8

*[авторська розробка]

Таблиця 3.3

**Визначення кінцевої рейтингової оцінки та присудження категорії
надійності замовника***

Підприємство	ТОВ «Вега»	ФОП Безкровний
Кінцева рейтингова оцінка	1,3	2,05
Присуджена категорія (клас)	A	B

*[авторська розробка]

Отже, підприємству 1 присвоєна категорія надійності «А», тобто платоспроможність і фінансовий стан цього підприємства не викликає сумніву. ТОВ «Вега» отримало категорію «В», тобто ТОВ «Вега» вважається фінансово стійкими, але має випадки відстрочки платежу з виконавцями робіт (табл.3.3).

З такими господарюючими суб'єктами необхідно жорстко визначати терміни платежу та штрафи або проценти за прострочення. Невиконання цієї вимоги майже автоматично призводить до прострочення на ранній стадії, а таку ситуацію гірше виправити, чим коли з самого початку не допустити її виникнення. Запропонований алгоритм оцінки платоспроможності покупця (замовника) має ряд переваг: може бути використаний як за умов наявності фінансової звітності покупця, так і за її відсутності; дозволяє звести різні кількісні та якісні показники покупців до єдиної кількісної бази і враховувати значимість кожного з них у загальній оцінці платоспроможності; не потребує великих витрат часу та праці.

Використання запропонованих заходів дозволить скоротити розмір дебіторської заборгованості (як це доведено на прикладі підприємства ПВКП «Інтертех»), покращити платоспроможність та скоротити потребу в додаткових фінансових ресурсах.

3.2. Стан та напрями удосконалення методики контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Управління розрахунками з покупцями і замовниками також передбачає контроль за оборотністю коштів в них. Прискорення оборотності в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Розглянемо формування резерву сумнівних боргів на ПВКП «Інтертех».

У бухгалтерському обліку резерв – явище віртуальне. Резерви належать до пасиву балансу підприємства. Отже, резерви – це частина власного капіталу підприємства, тобто коштів із власним джерелом походження, яка призначається для погашення окремих (цільових) витрат або здійснення розрахунків. Їх існування обумовлене принципом обачності.

В українському обліку вирізняють такі групи резервів:

- резерв сумнівних боргів (забезпечення на випадок непогашення дебіторської заборгованості);
- резерв відпусток (забезпечення для оплати відпусток)
- резерв (забезпечення) гарантійних зобов'язань;
- резерв виплат (забезпечення призового фонду) при проведенні лотерей, розіграшів тощо;
- резерв (забезпечення) інших витрат і платежів.

Відповідно до п. 7 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за чистою вартістю її реалізації. А чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості визначається як сума поточної дебіторської заборгованості, зменшена на резерв сумнівних боргів. Таким чином, визначення суми резерву сумнівних боргів – необхідна умова діяльності будь-якого підприємства, яке має дебіторську. За ознаками впевненості у погашенні дебіторську заборгованість можна поділити на такі групи (табл. 3.4).

Таблиця 3.4.

Класифікація дебіторської заборгованості за ознаками впевненості у погашенні*

Назва	Визначення	Відображення в обліку
<i>Нормальна (поточна) дебіторська заборгованість</i>	Сума дебіторської заборгованості, яка виникає у ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу	Визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю
<i>Сумнівна дебіторська заборгованість</i>	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є сумніви стосовно її повернення боржником (строк оплати сплив або є інші причини для сумнівів)	Класифікується за строками погашення, що минули, і встановлюється коефіцієнт сумнівності для кожної групи
<i>Безнадійна дебіторська заборгованість</i>	Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності	Виключається з активів з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати (п. 11 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»)

*Удосконалено автором на основі джерела [34]

Для розрахунку і створення резерву сумнівних боргів до уваги беруться сумнівна та безнадійна заборгованості.

Резерв сумнівних боргів розраховується лише для тієї частини дебіторської заборгованості, щодо якої виконуються одночасно такі умови:

- заборгованість є фінансовим активом, тобто виникла внаслідок звичайної господарської діяльності (до цієї категорії не входять набута заборгованість і заборгованість, призначена для продажу);
- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю. Для довгострокової заборгованості резерв не розраховується, це впливає з форми балансу;
- заборгованість не віднесена до безнадійної.

Механізм розрахунку суми резерву викладено в п. 8 і 9 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», а приклад наведено в додатку до цього Положення.

Отже, сума резерву сумнівних боргів визначається за одним із двох методів:

- або за методом абсолютної суми сумнівної заборгованості,
- або за методом застосування коефіцієнта сумнівності.

Метод абсолютної суми сумнівної заборгованості

На підприємстві ПВКП «Інтертех» використовується саме цей метод. При застосуванні цього методу резерв визначається шляхом оцінки платоспроможності окремих дебіторів. Тобто підприємство аналізує поточну дебіторську заборгованість на предмет виявлення сум сумнівної заборгованості, після чого на загальну суму виявленої сумнівної заборгованості створює резерв та відображає це в своєму обліку. Створення резерву за таким методом наведено в прикладі 4 додатка до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Використання цього методу виправдане в тому випадку, коли у підприємства є порівняно невелика кількість дебіторів та інформація про можливе непогашення ними наявної заборгованості (наприклад, порушення справи про банкрутство, періодичне невиконання інших зобов'язань, офіційне оприлюднення даних про неплатоспроможність дебітора тощо).

За даними аналітичного обліку станом на 30.06.2018 р. на підприємстві обліковується дебіторська заборгованість на загальну суму 100000,00 грн (табл.3.5).

Таблиця 3.5

Інформація щодо стану дебіторської заборгованості з дебіторами на 30.06.18*

Назва контрагента	Сума поточної дебіторської заборгованості	У тому числі сумнівна заборгованість
ТОВ «Юнімілк»	50000,00	—
БАТ «Фоззі-Фуд»	15000,00	—
ТОВ «Украліз -2000»	35000,00	35000,00
Разом	100000,00	35000,00

**[авторська розробка]*

Крім того, відомо, що стосовно ТОВ «Украліз-2000» порушено справу про банкрутство. На підставі аналізу заборгованості зроблено висновок, що підприємству на кінець II кварталу 2018 р. потрібно створити резерв у сумі 35000,00 грн.

Метод застосування коефіцієнта сумнівності

Цей метод визначення суми резерву базується на статистичних розрахунках (обчисленні відповідного коефіцієнта). П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачено три способи розрахунку коефіцієнта сумнівності:

1) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході. Для цього підприємству спочатку потрібно проаналізувати, яка частина доходів, нарахованих у попередніх періодах, не оплачена покупцями. У прикладі 3 додатка до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначено період у три роки, але підприємство на свій розсуд може встановити інший строк. Після цього слід обчислити коефіцієнт сумнівності шляхом ділення суми безнадійної дебіторської заборгованості на суму чистого доходу від реалізації сумарно за обрані періоди (табл. 3.6);

Таблиця 3.6

Розрахунок резерву сумнівних боргів за I методом*

Період	Чистий дохід від реалізації (за передоплатою)	Сума безнадійної дебіторської заборгованості
III квартал 2017 р.	1500000,00	
IV квартал 2017 р.	2100000,00	12000,00
I квартал 2018 р.	1850000,00	
II квартал 2018 р.	1000000,00	35000,00
Разом	6450000,00	47000,00

*[авторська розробка]

Визначаємо коефіцієнт сумнівності:

$$K_c = 47000,00 : 6450000,00 = 0,0073.$$

Розраховуємо резерв сумнівних боргів на кінець II кварталу 2018 року:

$$500000,00 \times 0,0073 = 3650 \text{ грн}$$

2) класифікація дебіторської заборгованості за строками непогашення. Розрахунок коефіцієнта таким способом наведено у прикладі 2 додатка до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Для його використання потрібно насамперед провести класифікацію дебіторської заборгованості за строками її непогашення. Період непогашення підприємство визначає самостійно. У разі застосування цього способу величина резерву сумнівних боргів на дату балансу має дорівнювати величині сумнівних боргів на ту саму дату (табл. 3.7);

Підприємство встановило такі строки непогашення безнадійної заборгованості:

- 1 група – менше одного місяця;
- 2 група – від одного місяця до одного кварталу;
- 3 група – від одного кварталу до одного року.

Відповідно за трьома групами була класифікована і сума поточної дебіторської заборгованості (табл.3.7).

Таблиця 3.7

Розрахунок резерву сумнівних боргів за II методом*

Період	Сума дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду			Сума списаної безнадійної заборгованості за строками непогашення		
	1 група	2 група	3 група	1 група	2 група	3 група
III квартал 2017 р.	500000,00	100000,00	50000,00			
IV квартал 2017 р.	110000,00	80000,00	20000,00	10000,00	2000,00	
I квартал 2018 р.	50000,00	40000,00				
II квартал 2018 р.	80000,00	120000,00	40000,00	5000,00	20000,00	10000,00
Разом	740000,00	340000,00	110000,00	15000,00	22000,00	10000,00

*[авторська розробка]

Станом на кінець II кварталу 2018 р. заборгованість за групами складала:

група 1 – 245000 грн;

група 2 – 44000 грн;

група 3 – 22000 грн

Коефіцієнт сумнівності (Кс) визначається за формулою:

$Kc = (S_{Бзн} : S_{Дзн})$, де

Бзн – безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи у складі дебіторської заборгованості цієї групи на дату балансу в обраному для спостереження періоді;

Дзн – дебіторська заборгованість відповідної групи на дату балансу в обраному періоді.

Визначаємо коефіцієнт сумнівності дебіторської заборгованості для кожної з груп:

група 1:

$$15000 : 740000 = 0,0203;$$

група 2:

$$22000 : 340000 = 0,0647;$$

група 3:

$$10000 : 110000 = 0,0909.$$

Отже, резерв сумнівних боргів на кінець II кварталу 2018 р. має становити:

$$245000 \times 0,0203 + 44000 \times 0,0647 + 22000 \times 0,0909 = 9820,10 \text{ грн}$$

3) визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості в сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3–5 років. Спочатку визначається сума списаної безнадійної заборгованості за обраний період, а потім обчислюється її питома вага у загальній сумі дебіторської заборгованості на початок періоду. Коефіцієнт сумнівності для визначення величини резерву сумнівних боргів розраховується як частка від ділення суми списаної дебіторської заборгованості за обраний період на суму дебіторської заборгованості на початок кожного року в обраному періоді. Отримані показники за усі періоди додаються, а загальна сума ділиться на кількість періодів для визначення середнього показника (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок резерву сумнівних боргів за III методом*

Період, рік	Сума дебіторської заборгованості на початок року, тис грн	Сума списаної безнадійної дебіторської заборгованості за роками, тис. грн
2014	3166	31
2015	19036	78
2016	42350	131
2017	57141	12
2018	98941	14

**[авторська розробка]*

Обчислюємо питому вагу списаної дебіторської заборгованості за кожний період в сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду:

2014 рік:

$$31 : 3166 = 0,0098$$

2015 рік:

$$78 : 19036 = 0,0041$$

2016 рік:

$$131 : 42350 = 0,0031$$

2017 рік:

$$12 : 57141 = 0,0002$$

2018 рік:

$$14 : 98941 = 0,0001$$

За даними середня питома вага списаної дебіторської заборгованості складає:

$$(0,0098 + 0,0041 + 0,0031 + 0,0002 + 0,0001) : 5 = 0,0035$$

Отже, резерв сумнівних боргів становитиме:

$$500000,00 \times 0,0035 = 1733 \text{ грн}$$

Зауважимо, що метод нарахування резерву сумнівних боргів, а також спосіб розрахунку коефіцієнта сумнівності підприємство обирає самостійно і фіксує в наказі про облікову політику. Залишок резерву сумнівних боргів на

дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Таким чином, за різними методами отримано різні розміри резерву. Отже, вибір методу досить сильно впливає на кінцеві показники, тому перед вибором методу потрібно ретельно проаналізувати ситуацію на підприємстві.

3.3. Застосування сучасних інформаційних технологій в процесі контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Розглянемо облік оборотних активів за умов застосування інформаційних систем. На ПВКП «Інтертех» для ведення автоматизованого бухгалтерського обліку використовується програма "1С: Підприємство 8.2". Найбільш просте використання цієї програми на підприємстві — це введення первинних документів, отримання оборотних відомостей, карток рахунків, головної книги, ведення каси, банку, печать платіжних документів та інше. Повні можливості програми розкриваються при веденні аналітичного обліку: облік наявності та руху товарів, матеріалів, взаєморозрахунків з постачальниками та користувачами, облік заробітної платні з урахуванням особливостей та іншого. На підприємстві облік ведеться в кількісному, сумовому, валютному виразі. З упровадженням цієї комп'ютерної програми на ПВКП «Інтертех» бухгалтерський облік значно полегшився, печатні форми документів та звітів дозволили добитися кращого сприйняття інформації. В табл. 3.9. систематизовано склад та інформаційне забезпечення задач обліку запасів, що на сьогодні реалізовані на базовому підприємстві.

Таблиця 3.9

Склад та інформаційне забезпечення задач обліку сировини та матеріалів*

Завдання автоматизованого обліку сировини та матеріали	Вихідні документи	Форма подання	Вхідні документи
Своєчасне і достовірне документальне відображення надходжень і відпуску сировини та матеріали	Відомість залишків сировини та матеріали Відомість надходження сировини та матеріали Відомість відпуску сировини та матеріали	Документ Відеограма	Відомість введення залишків сировини та матеріали Прибуткова накладна Видаткова накладна
Автоматизоване формування бухгалтерських проведення оприбуткування сировини та матеріали та транспортно-заготівельних витрат, в розрізі об'єктів аналітичного обліку	Картка рахунку 201 Картка субрахунку 2019 Аналіз рахунку 2019 Аналіз субрахунку 201 Аналіз рахунку 201 по видах об'єктів аналітичного обліку Звіт по проводках	Документ Відеограма	Прибуткова накладна Рахунок-фактура транспортної організації
Автоматизоване формування бухгалтерських проведення з вибуття сировини та матеріали	Картка рахунку 201 Картка субрахунку 2019 Аналіз рахунку 201 Аналіз субрахунку 2019 Аналіз рахунку 201 по видах об'єктів аналітичного обліку	Документ Відеограма	Накладна на внутрішнє переміщення
Контроль за дотриманням норм запасів сировини та матеріали і їх збереженням в місцях зберігання	Відомість сировини та матеріали на складі, видах, Аналіз рахунку 201 та субрахунку 2019	Документ Відеограма	Довідник норм запасів
Інвентаризація сировини та матеріали та автоматизоване відображення її результатів в системі рахунків бухгалтерського обліку	Інвентаризаційний опис по складах, Інвентаризаційний акт	Документ Відеограма	Складські документи Книги або картки обліку сировини та матеріали Інвентаризаційний акт
Автоматизоване формування контрольної та аналітичної інформації до запитання	Бухгалтерська регламентована, податкова та оперативна звітність	Документ Відеограма	Наказ про облікову політику підприємства

*[авторська розробка]

Одним з облікових ділянок є облік запасів, зокрема сировини та матеріалів.

В програмі існує модуль призначений для обліку наявності, надходження, вибуття сировини та матеріали.

В функції модуля включаються:

- ведення відомості обліку сировини та матеріалів за місцями зберігання та за номенклатурними одиницями;
- реєстрація документів по руху сировини та матеріалів;
- ведення спеціальних довідників;
- формування та виведення звітів з обліку сировини та матеріалів.

Ця підсистема крім загального обліку сировини та матеріали веде їх аналітичний облік.

У складі підсистеми обліку сировини та матеріали класифікуються за наступними ознаками:

- за синтетичними рахунками;
- за номенклатурними номерами;
- за складами.

Для кожного об'єкта сировини та матеріалів вказується субрахунок, який повинен відповідати плану рахунків.

При вирішенні завдання повинні бути розроблені наступні системи класифікаторів і кодів:

- складів;
- господарських операцій;
- бухгалтерських проводок.

Довідник бухгалтерських проводок використовують як єдиний в інформаційній системі обліку. Він призначений для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій.

Внутрішнє інформаційна база для даного завдання представлена файлами оперативних (змінних) та умовно-постійних даних, які сформовані на

підставі первинних і інших вхідних документів. Для друкування кожного з вихідних документів також формуються вихідні файли (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Перелік файлів даних*

Призначення файлів	Найменування файлу	Періодичність формування
<i>Вихідні</i>	Файл залишку сировини та матеріалів	Щомісячно
	Файл надходження сировини та матеріалів	Щомісячно
	Файл вибуття сировини та матеріалів	Щомісячно
	Файл підрозділів	Одноразово при впровадженні
	Файл матеріально-відповідальних осіб	Одноразово при впровадженні
	Файл господарських операцій	Одноразово при впровадженні
	Файл бухгалтерських проводок	Одноразово при впровадженні
<i>Результативні</i>	Відомість обліку сировини та матеріалів	Щомісячно
	Файл “Відомість наявності сировини”	Щомісячно або за вимогою
	Файл “Реєстр синтетичного обліку (журнал)”	Щомісячно

*[авторська розробка]

В процесі облікових операцій вводиться документ, на підставі якого відбувається відображення руху сировини та матеріалів. Цей документ призводить до генерації проводок і, одночасно, до внесення змін у відомості обліку сировини та матеріалів.

Управління роботою АРМб по сировини та матеріалів і вибір функцій здійснюється автономно в діалоговому режимі з використанням трирівневого меню.

Взаємодія “людина-машинна” при організації діалогових процедур полягає у виконанні послідовно визначених етапів робіт.

На першому етапі вводять поточну і розрахункову дати, а також пароль директора.

На другому етапі виводять на екран головне меню – список необхідних функцій робіт на АРМб.

На третьому етапі конкретизують види робіт вибраної функції головного меню АРМб.

На четвертому етапі виконуються функції заповнення, коригування нормативно-довідкової та первинної інформації, розрахунку, вибору необхідної вихідної інформації або відповідних програмних модулів.

Початковим етапом роботи з головним меню є введення і коригування нормативно-довідкової інформації. При цьому на другому рівні меню відображається такий перелік НДІ: довідник підрозділів, довідник матеріально-відповідальних осіб, довідник - календар, довідник бухгалтерських проводок.

Другим етапом роботи з головним меню є робота з функцією *“Операції з обліку сировини та матеріалів”*.

Господарські операції в інформаційній системі обліку використовуються для розмежування робіт згідно з цільовими функціями з метою автоматизації всього процесу обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

При виборі в головному меню "Операції з обліку сировини та матеріалів" на другому рівні меню відображаються такі режими роботи: надходження сировини та матеріалів, вибуття сировини та матеріалів та інше.

При виборі операції "Надходження" заповнюють документ *“Накладна”*. При вибутті сировини та матеріалів оформлюють їх списання, для цього заповнюють Акт списання сировини та матеріалів, калькуляційна відомість.

Перед заповненням документів вибирають характеристики введення і вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів. При виборі операції надходження вводять різноманітні характеристики об'єкта, такі як група, характер надходження тощо.

Після завершення всіх операцій з введення інформації, її коригування відображають вихідну інформацію у формі документу. Документ є найпершим і достовірним джерелом контрольної інформації. Слово *“документ”* походить від латинського *“documentum”*, що означає доказ, свідоцтво. Саме за допомогою документування на практиці контролюється правильність і достовірність здійснюваних операцій, забезпечується поточний контроль за їх виконанням і

діями матеріально відповідальних осіб, перевіряється обґрунтованість отримання і видачі цінностей, дотримання законності здійснених операцій.

Результативна облікова інформація в умовах застосування автоматизованого робочого місця бухгалтера формується в реальному масштабі часу, тобто спостерігається зближення процесів формування, відображення і використання вихідної інформації. Результативною інформацією бухгалтерського обліку є обліково-звітні показники, необхідні для контролю і аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства, підготовки управлінських рішень та інформації, яка використовується з метою підтвердження вірогідності облікової інформації та аналізу. До результативної облікової інформації також відносять інформацію, призначену для використання в подальших облікових циклах. За призначенням результативні форми документів поділяють на основні і допоміжні.

Основні документи підпорядковані функціональній меті бухгалтерського обліку та аналізу і мають відповідати всім методологічним вимогам і правилам ведення реєстрів бухгалтерського обліку.

Допоміжні документи містять різноманітні разові і періодичні відомості, які використовуються лише з довідковою метою, безпосередньо для прийняття конкретних управлінських рішень.

За змістом розрізняють такі документи: оборотна відомість; відомість руху коштів та їх джерел; інвентаризаційні відомості; групувально-аналітичні документи; відомість для управління підприємством і т. ін. Зміст вихідних документів має забезпечувати можливість перевірити правильність результативної інформації та її відповідність інформації первинних документів.

Система формування результативної інформації має ґрунтуватися на таких загальних підходах:

- Автоматизація відображення результативної інформації;

- Розмежування відповідальності за відображення результативної інформації;

Регламентация процесів відображення результативної інформації зі здійсненням контролю за їх додержанням;

Контроль результативної інформації на всіх етапах відображення;

Усунення надмірності та забезпечення відповідності результативної інформації потребам облікового персоналу;

Для обліку сировини та матеріалів на підприємстві ПВКП «Інтертех» розроблені певні машинограми, які можна переглянути та при необхідності роздрукувати на будь-яку необхідну дату.

Перелік вихідних документів з обліку сировини та матеріалів містить табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Перелік та опис вихідних документів з обліку сировини та матеріалів на підприємстві*

Найменування документу	Періодичність складання	Одержувач інформації	Призначення
Відомість обліку сировини та матеріалів на складі	Щомісячно або за вимогою	Директор	Надає інформацію про сировини та матеріалів підприємства у розрізі окремих номенклатурних номерів
Розрахунок первісної вартості сировини та матеріалів за певний період	За вимогою	Директор	Надає інформацію про первісну вартість сировини та матеріалів
Оборотно-сальдова відомість по рахунок 201	Щомісячно або за вимогою	Директор	Контроль за структурою надходження та вибуття сировини та матеріалів
Журнал по рахунку 201	Щомісячно	Директор	Контроль за рухом сировини та матеріалів
Головна книга по рахунку 201	Щомісячно	Директор	Для визначення сальдо по рахунку

*[авторська розробка]

Відомість обліку наявності сировини та матеріалів містить інформацію про стан сировини та матеріалів по заданим періодам часу, що важливо при контролі та аудиті наявності сировини та матеріалів на певну дату. Контроль за

наявністю сировини та матеріалів здійснюється в місцях зберігання та в цілому по підприємству.

Скорочення затрат часу на опрацювання інформації пов'язаної з обліком виробничих запасів на підприємстві можна досягти шляхом застосування автоматизованої форми обліку, що є значно ефективнішою за ручну. Сучасна комп'ютерна інформаційна база дозволяє здійснювати облік виробничих запасів за видами в розрізі матеріально відповідальних осіб та у розрізі підприємства і організацій, які їх продали або купили. Автоматизація обліку запасів приносить точність і полегшення в роботі бухгалтерів, зменшує час на обробку інформації, робить презентабельний вигляд внутрішньої та зовнішньої звітності, сприяє своєчасному отриманню інформації про наявність та рух виробничих запасів з метою контролю та управління ними. Для удосконалення обліку слід більш повно користуватися можливостями програми 1С: Підприємство 8.2.

3.4. Узагальнення та реалізація результатів контролю забезпеченості та ефективності використання оборотних активів суб'єкта господарювання

Ефективно управляючи оборотними активами можна достатньо швидко досягти позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. Розробка стратегії фінансового оздоровлення організацій обов'язково включає розробку принципів управління оборотними активами як найбільш мобільною частиною майна.

За результатами аналізу ефективності використання оборотних коштів ПВКП «Інтертех» у сфері управління оборотними активами необхідно здійснити такі заходи:

1. Прискорення оборотності загальної суми оборотних активів. Це завдання управління оборотними активами реалізується шляхом збільшення частини активів з високою оборотністю й зменшення частини активів, які обертаються повільно.

2. Підтримка достатньої суми оборотних активів для підтримки платоспроможності підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями.

Це управлінське завдання реалізується за допомогою постійного контролю над розміром оборотних активів у грошовій, абсолютно ліквідній формі, а також шляхом забезпечення відповідної частини високоліквідних активів у вигляді поточних фінансових інвестицій та інших активів, які при необхідності можуть швидко трансформуватися в кошти.

3. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів.

Реалізувати це управлінське завдання можна шляхом своєчасного використання тимчасово вільних залишків грошових активів для формування ефективного портфеля поточних фінансових інвестицій, які можуть принести підприємству прямий дохід у формі відсотків або дивідендів, розміщення засобів на депозит, відкриття контокорентних рахунків у банку. З метою максимізації прибутковості оборотних активів необхідно оптимально поєднувати активи, які дають прямий дохід, і ті активи, які такого доходу не приносять.

4. Мінімізація ризиків і втрат, пов'язаних з формуванням і використанням оборотних активів.

Основними завданнями аналізу формування системи управління оборотними активами у ПВКП «Інтертех» є вивчення змін, які відбулися у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації, оптимізації структури джерел їх фінансування.

В основу оптимізації обсягів дебіторської заборгованості підприємства може бути закладена ідея оптимального скорочення оборотності дебіторської заборгованості. В загальному випадку визначення оптимального терміну обертання дебіторської заборгованості (TO_{optD3}) може здійснюватися як в цілому за дебіторської заборгованістю підприємства, так і окремо за кожною її статтею за такою формулою:

$$TO_{D3}^{opt} = TO_{D3} - TO_{AK} = \frac{360}{\overline{ЧД}} \times \overline{ДБ} - \frac{360}{\overline{ЧД}} \times \Delta K \quad (3.1)$$

де ТОДЗ – тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні;

ТОДГК – тривалість обороту для необхідного приросту грошових коштів, дні;

ЧД – чистий дохід від реалізації, тис. грн.

ДЗ – середньорічний обсяг дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.

ΔГК – необхідний приріст грошових коштів, тис. грн.

В даній моделі оптимальний обсяг дебіторської заборгованості визначається за формулою:

$$\overline{ДЗ}_{опт} = \frac{T_{опт} \Delta ГК}{360} \times ЧД \quad (3.2)$$

При цьому вихідним моментом оптимізації є встановлення необхідного обсягу приросту грошових коштів підприємства, тобто обсягів продажів, що здійснюються без відстрочки терміну платежу. Одним із шляхів обґрунтування такого бажаного приросту для неплатоспроможних підприємств є орієнтація на забезпечення нормативного рівня показника абсолютної платоспроможності в плановому періоді.

Розрахуємо оптимальний обсяг дебіторської заборгованості за моделлю оптимізації строків її оборотності на основі даних, наведених в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Вихідні дані для розрахунку*

Показник	Значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,141
Поточні зобов'язання, тис. грн.	588
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	50,4
Чистий дохід від реалізації базисного періоду, тис. грн.	7249
Очікуваний темп приросту доходу від реалізації, %:	
реалістичний	10
песимістичний	0
оптимістичний	20

*[авторська розробка]

Приріст грошових коштів підприємства, необхідний для забезпечення становлення значення показника абсолютної ліквідності на рівні 0,2, становитиме:

$$\Delta GK = (0,2 - 0,141) * 588 = 34,7 \text{ (тис. грн.)}$$

Розрахований за формулою 3.1, оптимальний термін обертання дебіторської заборгованості складає:

$$ТО ДЗ = 50,4 - 360 / (7249 * 1,1) * (34,7) = 49 \text{ дні}$$

Для песимістичного сценарію, який передбачає відсутність зростання виручки:

$$ТО ДЗ = 50,4 - 360 / (4249 * 1) * (34,7) = 47 \text{ днів}$$

Для оптимістичного сценарію, який передбачає зростання виручки на 20%:

$$ТО ДЗ = 50,4 - 360 / (7249 * 1,2) * (34,7) = 49 \text{ дні}$$

Для фактичного обсягу реалізації 2017 року, який дорівнював 7249 тис. грн., оптимальний обсяг дебіторської заборгованості, розрахований за формулою 3.2, становить:

$$ДЗ = 49 / 360 * 7249 = 986,7 \text{ тис. грн.}$$

При песимістичному сценарії:

$$ДЗ = 47 / 360 * 7249 = 946,4 \text{ тис. грн.}$$

При оптимістичному сценарії:

$$ДЗ = 49 / 360 * 7249 = 986,7 \text{ тис. грн.}$$

Отже, можна зробити висновок, що оптимальний обсяг дебіторської заборгованості лежить в межах:

$$946,4 - 986,7 \text{ тис. грн.}$$

Величина $ДЗ_{opt} = 986,7 \text{ тис. грн.}$ є значно більше фактичного обсягу дебіторської заборгованості підприємства - 61 тис. грн.

Дана модель дозволяє визначити оптимальний обсяг дебіторської заборгованості, необхідний для забезпечення поточної платоспроможності підприємства. Однак її використання не орієнтоване за підтримку фінансової стійкості підприємства, його платоспроможності в довгостроковій перспективі,

оскільки в ній не контролюється збалансованість між обсягами і термінами обороту активів в цілому і окремих їх складових та джерел їх формування.

На нашу думку, можливість забезпечення такої збалансованості найбільш повно реалізується в показнику тривалості фінансового циклу підприємства, що уможливорює його використання з метою оптимізації обсягів дебіторської заборгованості. Планування та прогнозування грошових потоків є складовим елементом внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування на підприємстві, шляхом упровадження якого досягається узгодженість величини очікуваних грошових потоків з потребами фінансового забезпечення окремих господарських операцій суб'єкта господарювання в рамках його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [50].

Основною метою етапу прогнозування та планування має бути розробка плану «руху», тобто, надходжень та видатків грошових засобів підприємства в розрізі окремих складових його господарської діяльності, який би гарантував постійну платоспроможність. Прогнозування надходжень та видатків грошових засобів може здійснюватись із застосуванням суми обсягу реалізації продукції, що планується або ж цільової суми чистого прибутку, що планується.

Будучи частиною оборотних активів підприємства, без якої неможлива операційна та інвестиційна діяльність, грошові кошти є єдиним абсолютно ліквідним активом, який не приносить доходу, коли ці кошти не працюють.

При наявності на підприємстві великої кількості грошових коштів, у нього виникають витрати невикористаних можливостей, або втрачена вигода. Такі витрати називають вимушеними. Коли на підприємстві дуже малий запас грошових коштів, виникають витрати для поповнення цього запасу, які називаються витратами утримання.

Існує багато моделей, які дають змогу знайти таку оптимальну суму. Найпростішими і корисними для управління грошовими потоками є моделі Баумоля, Міллера-Орра, Стоуна та імітаційне моделювання за методом Монте-Карло. Суть даних моделей полягає в тому, щоб рекомендувати межі

варіювання залишку грошових коштів, вихід зі які передбачає або конвертацію грошових коштів у ліквідні цінні папери, або обернену процедуру [82].

Модель, розроблена *Міллером і Орром*, представляє собою компроміс між простотою і реальністю. Вчені при побудові моделі використали процес Бернуллі - стохастичний процес, в якому надходження і витрачання грошей від періоду до періоду є незалежними випадковими подіями. Залишок коштів на рахунку хаотично змінюється до тих пір, поки не досягає верхньої межі. Як тільки це відбувається, підприємство розпочинає купувати достатню кількість цінних паперів з метою повернути запас грошових коштів до деякого нормального рівня (рис. 3.2) [5].

Рис. 3.2. Модель Міллера-Орра [24]

На рисунку потік грошових коштів змінюється в проміжку між верхньою межею обсягу грошових потоків (M) і нижньою межею, а також планового грошового сальдо, або крайки повернення (K). У випадку, коли сальдо грошових коштів досягає верхньої межі, що відповідає точці A , підприємство вилучає грошові кошти шляхом придбання легкореалізованих цінних паперів на суму $(M - C)$ і таким чином грошове сальдо зменшується до величини K . Відповідно, якщо грошове сальдо знижується до нижньої межі (точка B),

підприємство продає цінні папери на суму $(K - D)$ (D - нижня межа) і поповнює поточний рахунок. Сальдо грошових коштів знову досягає точки K .

Для використання моделі Міллера-Орра фінансовий аналітик визначає нижню межу (D), яка є страховим запасом. Відповідно, її значення залежить від того, який ступінь ризику нестачі грошей підприємство вважає доступним. Оптимальне сальдо грошових коштів залежить від комерційних витрат та витрат невикористаних можливостей.

$$S = 3 \cdot \sqrt{\frac{3 \cdot F \cdot V}{4 \cdot r}}, \text{ де (3.3)}$$

F – витрати по конвертації грошових коштів в цінні папери;

V – варіація щоденного надходження коштів, яка розраховується на підставі статистичних даних;

r – щоденна доходність короткострокових цінних паперів.

$$M = D + S \text{ (3.4)}$$

M – верхня межа грошових коштів на поточному рахунку;

D – нижня межа грошових коштів на рахунку.

$$T_n = D + \frac{S}{3} \text{ (3.5)}$$

T_n – величина залишку грошових коштів на поточному рахунку, до якої потрібно повернутися у випадку, якщо фактичний залишок коштів на поточному рахунку виходить за межі інтервалу $(K; M)$.

Розрахуємо модель Міллера-Орра для ПВКТ «Інтертех» на 2018 рік, при цьому будемо використовувати наступні припущення:

- страховий запас будемо вважати на рівні щоденної собівартості продукції за останній 2017 рік, мінімальний страховий запас:

$$D = 7238 / 360 = 20,11 \text{ тис.грн.}$$

- робочих днів у році – 360,

- варіація щоденного надходження коштів V :

Таблиця 3.13

Розрахунок середньорічного надходження грошових коштів

за 2013-2017 роки

	2013	2014	2015	2016	2017	Середнє надходження, тис.грн
Вхідний грошовий потік на рік	19393	22264	8910	10208	7249	13604,8
Вхідний грошовий потік на день	53,9	61,8	24,8	28,4	20,1	37,8

Розрахуємо варіацію. Максимальна варіація – $61,8 - 20,1 = 41,7$ тис.грн

- витрати F по конвертації грошових коштів в цінні папери становлять 5,0 тис грн для сплати винагороди брокеру з цінних паперів,

- вкладати гроші будемо в облігації внутрішнього державного займу з 20% річних, отже r – щоденна доходність короткострокових цінних паперів.

Тоді планове грошове сальдо та верхня межа буде розраховуватися за формулами 3.3. та 3.4.:

$$S = 3\sqrt{\frac{3 * 5 * 41,7}{4 * 0,00055}} = 196,61 \text{ тис.грн}$$

$$M = 20,1 + 196,61 = 216,7 \text{ тис.грн}$$

$$Tn = 20,1 + 196,61/3 = 84,64 \text{ тис.грн}$$

Таким чином, при збільшенні коштів на рахунку до 216,7 тис.грн ПВКП «Інтертех» рекомендовано покупати цінні папери, які при зменшенні коштів на рахунку до 84,64 тис.грн потрібно продати для поповнення оборотних коштів. Прискорення оборотності оборотних коштів має велике значення, тому що в цей час із запасів підприємств вивільняються величезні суми коштів, які можна додатково направляти на фінансове розширення виробництва.

Основними шляхами прискорення обігу є:

- скорочення запасів на підприємстві, ліквідація зайвих виробничих запасів;
- скорочення тривалості виробничого процесу;
- зниження норм витрачання сировини та матеріалів і палива на одиницю виробленої продукції;
- рівномірне завезення товарно-матеріальних цінностей;
- формування запасів необхідних цінностей у межах можливого мінімуму для постійного забезпечення безперервності процесу виробництва;

- недопущення придбання непотрібних і реалізації надлишкових матеріалів;
- прискорення відвантаження та реалізації готової продукції, прискорення документообігу;
- зменшення залишків готової продукції на складі;
- удосконалення системи розрахунків між підприємствами.

Прискорення оборотності оборотних активів на стадії виробництва досягається в основному за рахунок скорочення виробничого циклу. У сфері обертання прискорити обіг оборотних коштів можливо шляхом прискорення реалізації продукції, розрахунків за реалізовану продукцію та надані послуги, недопущення створення дебіторської заборгованості та ін. Ефективне використання оборотних коштів є одним із першочергових завдань підприємства в сучасних умовах і забезпечується це прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу.

Висновки до розділу 3

1. Отже, управлінський облік сировини і матеріалів має забезпечувати не тільки оперативну інформацію про їхню наявність на певну дату, а й відповідність цієї наявності визначеній потребі. Тому традиційна організація бухгалтерського обліку, коли інформація про сировину і матеріали формується лише на кінець місяця, в управлінському обліку недостатня. Забезпечити оптимальне співвідношення між виробничою програмою і сировиною, матеріалами можна за умови, що інформація про їхню наявність є найоперативнішою.

Запропонований алгоритм оцінки платоспроможності покупця (замовника) має ряд переваг: може бути використаний як за умови наявності фінансової звітності покупця, так і за її відсутності; дозволяє звести різні кількісні та якісні показники покупців до єдиної кількісної бази і враховувати значимість кожного з них у загальній оцінці платоспроможності; не потребує великих витрат часу та праці.

Використання запропонованих заходів дозволить скоротити розмір дебіторської заборгованості (як це доведено на прикладі підприємства ПВКП «Інтертех»), покращити платоспроможність та скоротити потребу в додаткових фінансових ресурсах.

2. В якості удосконалення методики контролю слід використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів. Зауважимо, що метод нарахування резерву сумнівних боргів, а також спосіб розрахунку коефіцієнта сумнівності підприємство обирає самостійно і фіксує в наказі про облікову політику. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Як бачимо, за різними методами отримано різні розміри резерву. Отже, вибір методу досить сильно впливає на кінцеві показники, тому перед вибором методу потрібно ретельно проаналізувати ситуацію на підприємстві.

3. Скорочення затрат часу на опрацювання інформації пов'язаної з обліком виробничих запасів на підприємстві можна досягти шляхом застосування автоматизованої форми обліку, що є значно ефективнішою за ручну. Сучасна комп'ютерна інформаційна база дозволяє здійснювати облік виробничих запасів за видами в розрізі матеріально відповідальних осіб та у розрізі підприємства і організацій, які їх продали або купили. Автоматизація обліку запасів приносить точність і полегшення в роботі бухгалтерів, зменшує час на обробку інформації, робить презентабельний вигляд внутрішньої та зовнішньої звітності, сприяє своєчасному отриманню інформації про наявність та рух виробничих запасів з метою контролю та управління ними.

Для удосконалення обліку слід більш повно користуватися можливостями програми 1С: Підприємство 8.2.

5. Прискорення оборотності оборотних коштів має велике значення, тому що в цей час із запасів підприємств вивільняються величезні суми коштів, які можна додатково направляти на фінансове розширення виробництва.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У магістерській роботі здійснено дослідження теорії та практики обліку, аналізу та аудиту оборотних активів. Результати мають теоретичний та прикладний характер, що надає можливість їх використання під час управління оборотними активами. На основі проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

1. Управління оборотними активами підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і підпорядковане його головній цілі.

2. Проведення аналізу ліквідності активів підприємства, який заснований на використанні даних звітності, дає можливість менеджерам проводити дослідження на більш успішному рівні при плануванні, придбанні активів і проведенні платежів, а також приймати найбільш виважені рішення для цілей управління фінансовими потоками підприємств.

3. У результаті систематизації отриманих в роботі результатів виявлено, що оборотні активи є досить складною та багатоаспектною категорією, яка включає комплекс елементів. У зв'язку із цим забезпечення коректного обліково-аналітичного процесу цієї вагомій складовій активів підприємства повинно базуватись виключно на діючій нормативно-правовій базі, визначеній законодавством України та враховувати внутрішню нормативну документацію підприємства, яка б надавала можливість повною мірою відображати специфіку його функціонування.

Дослідження існуючих економічних показників показує, що для проведення аудиту та аналізу наявності і руху оборотних активів підприємств, використовуючи систему бухгалтерського обліку, доцільно використовувати такі основні показники, як: коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської

заборгованості, коефіцієнт оборотності грошових коштів, коефіцієнт завантаженості активів в обороті і інші.

4. На основі дослідження визначено, що коректне відображення облікових даних у внутрішніх нормативних документах, діючих у межах кожного окремого підприємства, надасть можливість та створить передумови для врахування специфіки діяльності кожного суб'єкта господарювання, забезпечить достатню інформативність та аналітичність при виконанні функцій контролю, планування та формування управлінських рішень тактичного та стратегічного призначення.

Основним із завдань економічного аналізу оборотних активів є вирішення задач оптимізації запасів на підприємстві. На підприємствах доцільно впровадити нові підходи до організації процесу постачання запасів, з урахуванням зменшення витрат на їх придбання та зберігання, з використанням усіх можливих заходів щодо скорочення таких витрат.

Інформація, що буде отримана завдяки удосконаленню економічних показників при проведенні аналізу і оцінки ефективності формування витрат на придбання і зберігання запасів, надасть можливість бухгалтерам-аналітикам порівнювати запланований рівень витрат з понесеними фактично за період, а також аналізувати причини відхилення з метою прийняття правильних управлінських рішень щодо організації придбання і зберігання запасів на підприємствах в залежності від специфіки їх діяльності.

Застосування всіх вищепереглянутих економічних показників аналізу руху оборотних активів допоможе в ефективній організації і управлінні можливостей підприємства щодо забезпеченості необхідними виробничими запасами, грошовими коштами, а також регулюванні рівня дебіторської заборгованості.

5. Шляхами підвищення ефективності використання оборотних активів є:

- прискорення і здешевлення перевезень; економічно обґрунтований вибір сировини;

- поліпшення організації складського господарства на основі його механізації й автоматизації; зменшення тривалості міжопераційних періодів за рахунок ретельної підготовки виробництва, останнє передбачає зменшення перебоїв і забезпечення ритмічної роботи підприємств; підвищення коефіцієнта використання матеріалів;

- застосування більш точного нормування витрат матеріалів;
- скорочення невиробничих затрат матеріалів;
- удосконалення виробничих процесів.

Для покращення забезпечення управління формування і використання оборотних активів підприємства необхідно визначити їх оптимальну структуру, відповідно до якої вести детальний аналітичний облік надходження і витрачання даних активів.

6. Управлінський облік сировини і матеріалів має забезпечувати не тільки оперативну інформацію про їхню наявність на певну дату, а й відповідність цієї наявності визначеній потребі. Забезпечити оптимальне співвідношення між виробничою програмою і сировиною, матеріалами можна за умови, що інформація про їхню наявність є найоперативнішою.

Нами запропонований алгоритм оцінки платоспроможності покупця (замовника), що має ряд переваг: може бути використаний як за умови наявності фінансової звітності покупця, так і за її відсутності; дозволяє звести різні кількісні та якісні показники покупців до єдиної кількісної бази і враховувати значимість кожного з них у загальній оцінці платоспроможності; не потребує великих витрат часу та праці. Використання запропонованих заходів дозволить скоротити розмір дебіторської заборгованості (як це доведено на прикладі підприємства ПВКП «Інтертех»), покращити платоспроможність та скоротити потребу в додаткових фінансових ресурсах.

7. Скорочення затрат часу на опрацювання інформації пов'язаної з обліком виробничих запасів на підприємстві можна досягти шляхом застосування автоматизованої форми обліку, що є значно ефективнішою за ручну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс : Закон України від 16.01.2003. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
2. Податковий кодекс : Закон України від 02.12.2010. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. (зі змінами та доповненнями).
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291 (із змінами, внесеними згідно до наказу Міністерства фінансів від 18.06.2015 р. № 573) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/page>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 № 73 / Мінфін України // Офіційний вісник України.— Офіц. вид.— К., 2013.— № 19.— С. 97
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 16.04.2000 р. № 91
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 "Консолідована фінансова звітність", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30.07.1999 р. № 176
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджено наказом МФУ від 8.10.1999 р., № 237.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879
13. Азаренкова Г. М. Вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення стабільності підприємства [Текст] / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка, В. О. Пономаренко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015. – № 1 (18). – С.103–109.
14. Безрукова Т. Л., Шанин И. И., Тимошилова А. П. Подход к проведению анализа оборотных средств на промышленных предприятиях // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 6-3. – С. 546-548
15. Бець М. П. Планування рентабельності виробництва / Бець М.П. // Економіка України. – 2014. – №3. – С. 37-39.
16. Ващенко Н. В. Створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію / Н. В. Ващенко, Ю. І. Максимович // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 260-265. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_3_57.
17. Волошина В. В. Теоретико-методичні передумови гармонізації контролю оборотних активів підприємства / В. В. Волошина // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 12(1). – С. 61-66. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12\(1\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12(1)_10).
18. Головка О. Г. Особливості управління оборотними активами підприємства / О. Г. Головка, В. Д. Кольтюкова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017. – Вип. 1. – С. 182–188. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2017_1_25.
19. Головка, О. Г. Особливості планування діяльності щодо забезпечення економічної безпеки підприємства [Текст] / О. Г. Головка, О. А. Шкляр // Сталий розвиток економіки. – 2016. – № 1 (30). – С. 80–84.

20. Голубко О. І. Управління оборотними активами підприємства. XLVII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2018). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/4521/3615>
21. Гринюк І. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія / І. Гринюк // Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. – 2016. – Vol. 2, № 4. – С. 64–74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2016_2_4_8.
22. Дербуш Н.М., Красова Е.В. УПРАВЛЕНИЕ ОБОРОТНЫМИ АКТИВАМИ КАК ЧАСТЬ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ СОВРЕМЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ // Фундаментальные исследования. – 2016. – № 12-5. – С. 1071-1075
23. Донін Є. О. Політика управління оборотними активами сучасного підприємства / Є. О. Донін // Финансы, учет, банки. – 2017. – Вып. 1. – С. 231–240. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2017_1_27.
24. Дрига С. Г. Сучасні підходи до трактування сутності оборотних активів / С. Г. Дрига, Є. М. Севрук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 11. – С. 182–185. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_11_45.
25. Дробишева О. О. Роль оборотних засобів у виробничому процесі підприємства. / Дробишева О.О. // Науковий журнал «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії». – 2016. – Випуск №2. – С.19.
26. Дубей Ю. В. Напрями ефективного управління оборотними активами промислових підприємств / Ю. В. Дубей // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2018. – № 1. – С. 109–116. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2018_1_15.
27. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 143 с.

28. Жолнер І. Фінансовий облік за міжнародними стандартами: навчальний посібник / І.Жолнер. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – С. 85–134.
29. Кашена Н. Б. Інформаційно–аналітичне забезпечення управління оборотними активами підприємства / Н. Б. Кашена, О. О. Горошанська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2015. – Вип. 2. – С. 27–39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2015_2_5.
30. Кірдіна О. Г. Управління оборотними активами підприємств / О. Г. Кірдіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – Вип. 43. – С. 133–137. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_43_28.
31. Колумбет О. П. Методологія управлінського аналізу оборотних матеріальних активів в управлінні підприємством / О. П. Колумбет // Інноваційна економіка. – 2014. – № 5. – С. 61–68. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_5_14.
32. Кубік В. Д., Аскерова І. Г. Застосування МСФЗ – основа реформування бухгалтерського обліку та звітності в Україні» // Збірник наукових праць ХКТЕІ. Економічні науки – 2013 – № 6. – С. 228–235
33. Кучменко В. О. Управління структурою оборотних активів на основі функціональної моделі оптимізації структури капіталу / В. О. Кучменко // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 35(1). – С. 46–53. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_35\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_35(1)_9).
34. Лукінова О. Організація бухгалтерського обліку. Облікова політика//Баланс. – 2014. – №3. – С.10–15.
35. Мартиненко В. П. Прогресивні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств / В.П. Мартиненко, Н.В. Легеза // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2016. – № 18. – С. 225–229.
36. Муравський О. А. Формування і використання оборотних коштів сільськогосподарських підприємств. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та

управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2015

37. Нагаєа Г. О. Обґрунтування показників ефективності політики фінансування оборотних активів / Г. О. Нагаєа // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2017. – Вип. 185. – С. 283–290. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2017_185_35.

38. Назарова К.О., Кумченко Т.А. Аналіз діяльності бюджетних установ: Навч. посібник. / За заг. ред. Г. О. Кравченко. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 209 с.

39. Непочатенко О. О. Теоретичне обґрунтування сутності оборотних активів / О. О. Непочатенко, П. К. Бечко, Д. А. Попиченко // Інноваційна економіка. – 2015. – № 4. – С. 265–273. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_45.

40. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів / П.Л. Носов, Г.І. Купалова // Економіка і держава. – 2014. – № 7. – С. 43–46.

41. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства / І. В. Олександренко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 277–283. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_2_50.

42. Олійник О. В. Систематизація методичних підходів і методів нормування оборотних активів підприємств торгівлі / О. В. Олійник, Н. М. Смольнякова, О. В. Михайлова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2014. – Вип. 2. – С. 110–123. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2014_2_13.

43. Омельченко Л. С. Аналіз стратегій управління оборотними активами промислових підприємств / Л. С. Омельченко, І. В. Піскульова // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 3. – С. 178–183. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2015_3_28.

44. Омельченко Л. С. Збалансована система управління оборотними активами промислових підприємств / Л. С. Омельченко, І. В. Піскульова //

Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 241–249. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2015_93_24.

45. Омельченко Л. С. Исследование различных форм финансирования оборотных активов предприятий в современных условиях / Л. С. Омельченко, И. В. Пискулёва // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – Вип. 47. – С. 86–94. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_47_19.

46. Орехова К. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методологія, практика [Текст]: монографія / К. В. Орехова. – К. : УБС НБУ, 2016. – 300 с.

47. Островська О. А. Управління оборотними активами в умовах кризи / О. А. Островська, Зієу Ніган Бу // Формування ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 10. – С. 50–56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2017_10_10.

48. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

49. Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств / Павловська О.В. // Фінанси України. – 2015. – №1. – С. 4–11.

50. Полторак А. С. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково методичні підходи [Електрон. ресурс]. / Полторак А. С. // Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково методичні підходи – Миколаїв – №7 – 2013. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2171>

51. Пономаренко Н. М. Теоретичні аспекти обліку оборотних активів в інформаційній системі підприємства / Н. М. Пономаренко // Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка. – 2015. – Вип. 730–731. – С. 150–154. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ес_2015_730–731_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ес_2015_730-731_34).

52. Попиченко Д. А. Теоретичне обґрунтування колообігу оборотних активів / Д. А. Попиченко. // Ефективна економіка. – 2016. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_2_18.

53. Пугаченко О. Б. Організаційні засади аудиту операцій з немонетарними оборотними активами / О. Б. Пугаченко // Економіка: реалії

часу. – 2015. – № 2. – С. 135–141. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2015_2_22.

54. П'яткіна Е. В. Автоматизація застосування моделей прогнозування ймовірності банкрутства у ході аудиту оборотних активів підприємства / Е. В. П'яткіна // Управління розвитком. – 2014. – № 12. – С. 74–76. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_12_38.

55. Римарчук А.М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація / А.М. Римарчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 7. – С. 64–70.

56. Руденко І. В. Аналіз раціональності формування матеріальних оборотних активів підприємства / І. В. Руденко, Т. В. Польова, К. О. Твердохліб // Бізнес Інформ. – 2015. – № 12. – С. 198–205. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_12_30.

57. Ружицький А. В. Підвищення рівня економічної безпеки енергогенеруючих підприємств на основі моніторингу оборотних коштів. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – Київ, 2014.

58. Севрук Є. М. Система управління фінансуванням оборотних активів підприємства торгівлі / Є. М. Севрук // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 4(1). – С. 126–130. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_4\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_4(1)_28).

59. Севрук Є. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України / Є. Севрук // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2017. – № 3. – С. 94–104. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2017_3_9.

60. Сендзюк О. Новий баланс / Ольга Сендзюк // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 33. – С. 9 – 21

61. Серік Ю. В. Управління оборотними активами підприємства / Ю. В. Серік // Економіка і управління. – 2013. – № 4. – С. 69–75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2013_4_15.
62. Стеценко Н. А. Підходи до формування необхідного обсягу оборотних активів / Н. А. Стеценко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 5(1). – С. 48–52. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5(1)_12).
63. Сюркало Б. І. Галузеві особливості складу та структури оборотних активів підприємств / Б. І. Сюркало, Я. В. Рябець // Бізнес Інформ. – 2016. – № 6. – С. 150–154. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_6_24.
64. Турко М. О. Особливості обліку оборотних активів на підприємствах харчової промисловості / М. О. Турко, Г. С. Макарова, А. Є. Довженко // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 263–271. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_93_26.
65. Фабіянська В. Ю. Удосконалення обліку та контролю оборотних активів / В. Ю. Фабіянська, І. Ю. Свердзоленко // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 12(1). – С. 357–366. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12\(1\)_47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12(1)_47).
66. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія / [Є.В. Мних, С.В. Бардаш, К.О. Назарова, О.Л. Шерстюк, В.П. Белякова, В.П. Міняйло]; за ред. Є.В. Мниха. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 416 с.
67. Фурса Т. П. Концептуальні засади управління оборотними активами підприємства / Т. П. Фурса // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2014. – Т. 19, Вип. 1(2). – С. 184–187. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_1\(2\)_52](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2014_19_1(2)_52).
68. Чала І. І. Ідентифікація та вплив часових факторів на вибір бази оцінки немонетарних оборотних активів у бухгалтерському обліку / І. І. Чала // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 18(2). – С. 61–70. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_18\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_18(2)_10).

69. Чобіток В. І. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект / В. І. Чобіток, К. С. Пятилокотова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – Вип. 41. – С. 230–234. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_41_59.
70. Чухно І.С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства» / І.С. Чухно // Регіональна економіка. – 2014. – № 6. – С. 62–69.
71. Швець Ю. О. Управління оборотними активами підприємств / Ю. О. Швець, А. В. Скворцова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 13. – С. 127–130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_13_30.
72. Шевців Л. Ю. Організація та методика обліку виробничих запасів як важливою складовою оборотних активів підприємств / Л. Ю. Шевців, М. М. Тесляк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . – 2018. – № 4(2). – С. 65–69. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_4\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2018_4(2)_14).
73. Шепелевич В. В. Проблеми в управлінні оборотними активами та шляхи їх подолання / В. В. Шепелевич // Агросвіт. – 2014. – № 14. – С. 73–80.
74. Шкроміда В. В. Використання багатофакторного мультиплікатора оборотності оборотних активів в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. / В. В. Шкроміда, Т. М. Гнатюк // Бізнес Інформ. – 2018. – № 2. – С. 191–196.
75. Шматковська Т. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві / Т. Шматковська, Л. Демедюк, О. Ворона // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2016. – № 3. – С. 174-184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_3_15.
76. Яковенко О. Теоретичні аспекти вдосконалення управління оборотними активами / О. Яковенко // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2017. – № 1-2. – С. 174-189. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_1-2_16.

ДОДАТКИ

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи		0	4
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	0	4
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	487	463
первісна вартість	1011	1513	1493
знос	1012	(1026)	(1030)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	487	467
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1105	19	18
Незавершене виробництво	1106	0	0
Готова продукція	1107	4	5
Товари	1108	16	16
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	52	43
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	53	0
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1137		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16	18
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	45	83
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	7	15

Усього за розділом II	1195	212	198
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	699	665
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		268	268
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	823	823
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-694	-1014
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	397	77
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	79	76
з одержаних авансів	1616	24	32
розрахунками з бюджетом	1620	44	36
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	14	98
розрахунками з оплати праці	1630	37	231
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	104	115
Усього за розділом III	1695	302	588
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	699	665

Керівник

Головний бухгалтер

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7249	10208
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7238)	(6402)
Валовий:		11	3806
прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	946	2288
Адміністративні витрати	2130	(3938)	(3553)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(1067)	(2739)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	(4048)	(198)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	550	
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	(3498)	(198)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(22)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	(3520)	(198)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(3520)	(198)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3498	5093
Витрати на оплату праці	2505	4268	3916
Відрахування на соціальні заходи	2510	1474	1419
Амортизація	2515	297	341
Інші операційні витрати	2520	1155	1925
Разом	2550	10692	12694

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	556	487
первісна вартість	1011	1563	1513
знос	1012	(1007)	(1026)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	556	487
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1105	33	19
Незавершене виробництво	1106	0	0
Готова продукція	1107	1	4
Товари	1108	20	16
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	49	52
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	53
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1137		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22	16
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	4	45
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	12	7
Усього за розділом II	1195	141	212

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	697	699
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		268	268
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	823	823
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-676	-694
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	415	397
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	111	79
з одержаних авансів	1616	75	24
розрахунками з бюджетом	1620	27	44
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	15	14
розрахунками з оплати праці	1630	35	37
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	19	104
Усього за розділом III	1695	282	302
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	697	699

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10208	8910
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6402)	(7711)
Валовий: прибуток	2090	3806	1199
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	2288	1364
Адміністративні витрати	2130	(3553)	(4389)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(2739)	(2123)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	(198)	(3949)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		11
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		(22)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	(198)	(3960)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		(66)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	(198)	(4026)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(198)	(4026)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5093	6061
Витрати на оплату праці	2505	3916	4587
Відрахування на соціальні заходи	2510	1419	1672
Амортизація	2515	341	429
Інші операційні витрати	2520	1925	1474
Разом	2550	12694	14223

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2015 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	545	556
первісна вартість	1011	1513	1563
знос	1012	(968)	(1007)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	545	556
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1105	20	33
Незавершене виробництво	1106	0	0
Готова продукція	1107	9	1
Товари	1108	16	20
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	187	49
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3	0
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1137		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	26	22
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	66	4
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	17	12

Усього за розділом II	1195	344	141
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	889	697
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		268	268
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	823	823
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-310	-676
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	781	415
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	37	111
з одержаних авансів	1616	11	75
розрахунками з бюджетом	1620	55	27
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	0	15
розрахунками з оплати праці	1630	0	35
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	5	19
Усього за розділом III	1695	108	282
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		0
Баланс	1900	889	697

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2015 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8910	22264
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7711)	(15851)
Валовий:		1199	6413
прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	1364	1243
Адміністративні витрати	2130	(4389)	(5500)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(2123)	(1991)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			165
прибуток	2190		
збиток	2195	(3949)	
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	11	22
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(22)	(11)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		(11)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	(3960)	165
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		

Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	(66)	(33)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	(4026)	132

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(4026)	132

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	6061	9020
Витрати на оплату праці	2505	4587	6897
Відрахування на соціальні заходи	2510	1672	2442
Амортизація	2515	429	539
Інші операційні витрати	2520	1474	2035
Разом	2550	14223	20933

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2014 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	569	545
первісна вартість	1011	1533	1513
знос	1012	(964)	(968)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	569	545
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1105	41	20
Незавершене виробництво	1106	0	0
Готова продукція	1107	3	9
Товари	1108	12	16

Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	119	187
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1	3
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1137		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10	26
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	265	66
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	17	17
Усього за розділом II	1195	468	314
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1037	889
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	268	268
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	823	823
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-322	-310
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	769	781
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	42	0
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	89	37

з одержаних авансів	1616	13	11
розрахунками з бюджетом	1620	83	55
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	11	0
розрахунками з оплати праці	1630	22	0
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	8	5
Усього за розділом III	1695	268	108
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1037	889

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2014 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22264	19393
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15851)	(14234)
Валовий:		6413	5159
прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	1243	66
Адміністративні витрати	2130	(5500)	(4422)

Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(1991)	(748)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	165	55
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	22	11
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(11)	(110)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(11)	
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	165	(44)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	(33)	
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	132	(44)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	132	(44)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	9020	9207
Витрати на оплату праці	2505	6897	5137
Відрахування на соціальні заходи	2510	2442	1815
Амортизація	2515	539	407
Інші операційні витрати	2520	2035	1122
Разом	2550	20933	17688

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2013 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	1,6	0
накопичена амортизація	1002	(1,6)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	597,3	569.4
первісна вартість	1011	1534,4	1533.4
знос	1012	(93,1)	(964)

Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	597,3	569.4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Виробничі запаси	1105	91,1	40.9
Незавершене виробництво	1106		0
Готова продукція	1107	4	3.3
Товари	1108	7,9	11.9
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	105,5	119.2
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	05	0.5
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
із внутрішніх розрахунків	1137		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16,6	10.2
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	49,1	264.8
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	10,4	17.3
Усього за розділом II	1195	285,1	468,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	882,4	1037,5
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	268	268
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	823,4	823.4
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-317,9	-322.4
Неоплачений капітал	1425		

Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	773.5	769
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0	42.2
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	68,1	89.1
з одержаних авансів	1616	19,6	13
розрахунками з бюджетом	1620	11,4	82.5
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	0	10.9
розрахунками з оплати праці	1630	0	22.4
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	9,8	8.4
Усього за розділом III	1695	108.9	268.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	882,4	1037,5

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2013 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19393	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14234)	
Валовий:		5159	
прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	66	
Адміністративні витрати	2130	(4422)	
Витрати на збут	2150	(0)	
Інші операційні витрати	2180	(748)	
Фінансовий результат від операційної діяльності:		55	
прибуток	2190		
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	11	
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(110)	
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	(44)	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	(44)	

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код	За звітний	За
--------	-----	------------	----

	рядка	період	аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(44)	

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	9207	
Витрати на оплату праці	2505	5137	
Відрахування на соціальні заходи	2510	1815	
Амортизація	2515	407	
Інші операційні витрати	2520	1122	
Разом	2550	17688	

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		

Дивіденди на одну просту акцію	2650		
--------------------------------	------	--	--

ПВКП «Інтертех»

Наказ № 1

02.01.2017 р.

м. Київ

*Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику в
2017 році*

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV та затвердженими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку необхідно забезпечити на підприємстві єдині (постійні) принципи, методи та процедури при відображенні поточних операцій в обліку та складанні фінансової звітності.

Для забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку на підприємстві з урахуванням особливостей діяльності та технології оброблення облікових даних

НАКАЗУЮ:

1. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покласти на головного бухгалтера.

Відповідальність головного бухгалтера за ведення бухгалтерського обліку регулюється посадовими інструкціями.

2. Головному бухгалтеру ПВКП «Інтертех»:

2.1. Здійснювати ведення бухгалтерського обліку згідно з принципами та методами, передбаченими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

2.2. Забезпечити безперервність відображення операцій та достовірну оцінку активів, зобов'язань, капіталу в бухгалтерському обліку, застосовуючи журнально-ордерну форму обліку.

3. Встановити межу істотності в розмірі 1 тис. грн.

4. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей:

– у бухгалтерії – у відомостях обліку залишків матеріалів у кількісно-сумовому виразі.

5. Одиницею запасів для цілей бухгалтерського обліку вважати вид запасів.

Оцінку запасів (матеріалів, сировини (палива)) при відпуску у виробництво чи іншому вибутті здійснювати за методом середньої.

6. Застосовувати норми нарахування амортизації основних засобів, передбачені прямолінійним методом.

7. Відносити до малоцінних необоротних активів відповідно до пункту 5.1 П(С)БО 7 активи з терміном корисного використання більше одного року та вартістю до 6000 грн. Амортизацію по таких активах нараховувати в першому місяці використання об'єктів у розмірі 100 відсотків їх вартості.

8. Термін використання нематеріальних активів визначати щодо кожного об'єкта окремо в момент зарахування його на баланс виходячи з:

- терміну корисного використання подібних активів;
- передбачуваного морального зносу;
- правових чи інших подібних обмежень стосовно термінів його використання та інших факторів.

Амортизацію нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом.

9. Оцінку ступеня завершеності операції з надання послуг здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи; при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному періоді підписання акта наданих послуг.

10. Резервування коштів проводити тільки на забезпечення оплати відпусток.

11. Для узагальнення інформації про витрати підприємства за елементами застосовувати бухгалтерські рахунки 9-го класу Плану рахунків.

12. Затвердити систему оплати праці:

- за штатним розкладом.

Включити до системи оплати праці перелік витрат на виплату основної та додаткової заробітної плати й інших видів заохочень і виплат, виходячи з тарифних ставок, у вигляді премій, заохочень і виплат за виконання робіт (послуг) згідно з договорами цивільно-правового характеру, будь-які інші виплати у грошовій або натуральній формі, які можуть бути встановлені за домовленістю сторін.

13. Призначити головного бухгалтера відповідальним за кадрову документацію.

14. Відповідальним за діловодство призначити головного бухгалтера.

15. Вести податковий облік згідно із законодавством України.

ETXT.RU
биржа контента

О ПРОЕКТЕ УСЛУГИ МАГАЗИН СЕРВИСЫ БЛОГ

НАЙТИ ЗАКАЗ

ЛИЧНЫЙ КАБИНЕТ
yanakaterusha

История проверок

← На форму проверки

Очистить историю

Адрес	Статус	Дата	Метод	Результат
	Проверено (22.11.2018, 12:33)	22.11.2018, 12:32	Метод обнаружения рерайтинга	Результат проверки (79%)

Внимание! В целях обеспечения безопасности результаты проверок хранятся на сервере не более 30 дней.

ВКР перевірена на плагіат програмою «eTXT Антиплагіат» <http://www.etxt.ru/antiplagiat/>, плагіат відсутній.

22.11.2018 рік

Катеруша Я.С.

АНТИПЛАГИАТ
ТВОРИТЕ СОБСТВЕННЫМ УМОМ

ПОЛЬЗОВАТЕЛЬ

БАЛЛОВ
0

ТАРИФ
Бесплатный доступ (0/0)

МОДУЛИ И КОЛЛЕКЦИИ
Подключено: 1 смотреть

МЕНЮ

ГЛАВНАЯ /

Кабинет

Поиск по названиям документов

1/1

ПЕРЕПРОВЕРИТЬ ПЕРЕМЕСТИТЬ УДАЛИТЬ ИЗМЕНИТЬ НАЗВАНИЕ И ТИП ИНФОРМАЦИЯ ИСТОРИЯ ОТЧЕТОВ

Название	Дата загрузки	заимствования	цитирования	оригинальность	КРАТКИЙ ОТЧЕТ	ОТЧЕТ
Вступ. 1.2.3 розділи	16 Ноя 2018 16:54	30,91%	0%	69,09%		

ПАПКИ

Все документы

Корневая папка 1

СОЗДАТЬ УДАЛИТЬ ПЕРЕИМЕНОВАТЬ

ВКР перевірена на плагіат програмою «Антиплагиат» <https://www.antiplagiat.ru/>, плагіат відсутній.

16.11.2018 рік

Катеруша Я.С.

